

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

RAHANDUSMINISTEERIUM

KULTUURIMINISTEERIUM

Elukeskkonnaga rahulolu hindamise metoodika täiendusvõimalused ja andmete kasutamine säästva arengu suunamisel

Uuringu lõpparuanne

Tellija: Rahandusministeerium, Kultuuriministeerium

30. aprill 2021

Uuring: Elukeskkonnaga rahulolu hindamise metoodika täiendusvõimalused ja andmete kasutamine säästva arengu suunamisel

Uuringu autorid: Kaido Väljaots Keiti Kljavin
Tõnu Hein Raul Kalvo
Kristina Hiir Sille Sepp
Anna-Kaisa Adamson
Annela Pajumets
Aima Allik
Mart Kevin Põlluste

Uuringu teostajad: HeiVäl OÜ / HeiVäl Consulting TM
Lai 30, 51005 Tartu
www.heival.ee
info@heival.ee
+372 740 7124

Uuringu tellija: Rahandusministeerium, Kultuuriministeerium

Uuring viidi läbi perioodil juuli 2020 – aprill 2021.

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS	4
1.1.	Uuringu eesmärk ja lähteülesanne	4
2.	ELUKESKKONNAGA RAHULOLU MÕISTE	5
2.1.	Elukeskkonna mõiste kujunemise ülevaade	5
2.2.	Erinevad mudelid elukeskkonna hindamiseks	6
2.3.	Rahulolu hindamine	9
3.	ELUKESKKONNAGA RAHULOLU MÕÕTMISE KOGEMUS TEISTES RIIKIDES	13
3.1.	Rahulolu mõõtmine välismaal	13
3.2.	Austraalia kogemus. Linna elamisväärsuse indeks	13
3.3.	Soome kogemus. SYKE uuring	16
3.4.	ÜRO säästva arengu eesmärgid	20
4.	STATISTIKAAMETI ARVAMUSKÜSITLUSE SEOSD	24
4.1.	Taustatunnuste variatiivsus	24
4.2.	Suurima mõjuga taustatunnused	25
4.3.	Rahulolu komponendid ja mudel	28
4.4.	Kaasamise mõju rahulolule	32
4.5.	Vabavastuste kategooriad	32
5.	ESIALGSE METOODIKA VÄLJATÖÖTAMINE JA PILOOTEERIMINE	36
5.1.	Elukeskkonna komponentide määramine	36
5.2.	Valimite moodustamine ja küsitluse läbiviimine	38
5.3.	Pilootuuringu üldtulemused ja järeldused	39
6.	TÄIENDATUD METOODIKA KOOS RAKENDAMISE JUHENDMATERJALIGA	46
6.1.	Täiendatud küsimustiku teemadesse jaotumine	46
6.2.	Täiendatud meetodika kirjeldus ja rakendamise juhend	55
7.	ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED	63
7.1.	Ettepanekud uuringu raamistiku kujundamiseks	63
7.2.	Ettepanekud uuringute järjepidevaks ja süsteemseks korraldamiseks	65
7.3.	Ettepanekud poliitika kujundamisel ja rakendamisel	67
8.	KOKKUVÕTE	74
9.	LISAD	76
9.1.	Lisa 1.1. Täiendatud eestikeelne küsimustik	76
9.2.	Lisa 1.2. Täiendatud venekeelne küsimustik	108
9.2.	Lisa 2. Täiendavate rahulolukomponentide dokumendianalüüsis kasutatud allikate nimekiri	142
9.3.	Lisa 3. Elamisväärsuse osad, indikaatorid ja nende mõõtmine. Linna elamisväärsuse indeks. <i>Urban Livability Index</i>	143
9.4.	Lisa 4. Intervjuude, fookusgrupiarutelude jmt kokkuvõtted	144
9.5.	Lisa 5. ÜRO Säästva arengu eesmärkide ja täiendatud küsimustiku seosed	145
9.6.	Lisa 6. Pilootuuringu põhjal ankeetküsitluse sisse viidud muudatused	147

1. SISSEJUHATUS

1.1. UURINGU EESMÄRK JA LÄHTEÜLESANNE

Elukeskkond mõjutab inimeste sotsiaalset ja majanduslikku heaolu konkreetses kohas, mistõttu on maailma eri riikides rahulolu mõõtmiseks ja monitoorimiseks väga erinevad meetodikad ja mõõdikud. Mitmed nendest on saanud linnade vahelises konkurentsisis eesmärgiks omaette, sest elupaik moodustab olulise osa nende inimeste igapäevastest valikutest.

Ruumiloomes kasutatakse rahulolu hinnangut sisendina planeerimistegevusele, küsides näiteks miks mingid piirkonnad on kasutajatele eemaletõukavad või vastupidi rahulolu pakkuvad. Samuti kasutatakse erinevaid avaliku ruumi hindamismeetodeid, mis vaatavad erinevate kasutajagruppide tegevusi, turvalisuse aspekte, säästlikkust ja üleüldist inimsõbralikkust ning mitmekülgust. Need hinnangud peegeldavad suuremaid linnalisi muutusi, nagu eeslinnastumine, keskklassistumine või segregatsioon, ehk kõiki neid aspekte, mis paneb inimesi elukeskkonda vahetama.

Uuringu “Elukeskkonnaga rahulolu hindamise meetodika täiendusvõimalused ja andmete kasutamine säästva arengu suunamisel” peamised eesmärgid on välja töötada elukeskkonnaga rahulolu hindamise täiendatud meetodika, täiendatud meetodika piloteerimine ning põhjendatud ettepanekute esitamine andmekorje korraldamiseks ja sidumiseks poliitika kujundamisega, elukeskkonnaga rahulolu hindamise meetodika juhendmaterjali koostamine.

Täiendatud meetodika koostamiseks analüüsitakse *elukeskkonnaga rahulolu* mõistet ning Statistikaameti arvamusküsitluse täpsemaid seoseid. Seejärel antakse aruandes ülevaade sellest, kuidas töötati välja esialgne meetodika, kuidas viidi läbi pilootuuring ning millised olid pilootuuringu tulemused. Peatükis 6 kirjeldatakse täiendatud küsimustikku ja meetodikat koos rakendamise juhendmaterjaliga ning peatükis 7 tuuakse välja ettepanekud ja soovitusel nii süsteemi kujundamiseks, uuringute järjepidevaks süsteemseks korraldamiseks kui ka poliitika kujundamiseks ja rakendamiseks.

2. ELUKESKKONNAGA RAHULOLU MÕISTE

Inimese ja teda ümbritseva elukeskkonna vahelise suhte paremaks mõistmiseks uuritakse tihti keskkonna erinevate kasutajate rahulolu ning laiemalt heaolu. See tuleneb keskkonna teatavate omaduste (n-ö kvaliteedi markerite) mõjust inimese psühholoogilistele, sotsiaalsetele ning käitumuslikele protsessidele. Need võivad kujundada näiteks elukeskkonnas tajutud turvalisust ning selle restoratiivsust ehk taastavat mõju. Lisaks rahulolu hindamisele uuritakse lähemalt keskkonna kvaliteediga seotud termineid nagu **elamisväärsus** ja **elukvaliteet** ning **keskkonna jätkusuutliku arengu** käsitlust. Analüüsil põhinetakse nende rakendamisele erinevates programmilistes dokumentides, poliitikakujundamisel ja linnade arenguks seatud eesmärkide defineerimisel. **Samas on näha, et elukeskkonnaga tihedalt seotud mõisteid käsitletakse harva üheselt.**¹

2.1. ELUKESKKONNA MÕISTE KUJUNEMISE ÜLEVAADE

Valdavalt tõdeb teaduskirjandus, et **mõisted** nagu elamisväärsus linn, elukvaliteet, koht standard, elanike heaolu ja elukeskkonnaga rahulolu **kattuvad**. Tihti kasutatakse mõisteid lausa **sünonüümidenä**, kuid leidub näiteid ka nende **vastandamisest**. Mõistete erinev kirjeldus on tingitud inimeste tervist, turvalisust, heaolu ning rahulolu käsitlenud uuringutes rakendatud alusteooriate ning lähenemiste paljususest (vt tabel 1). Olenevalt uuringu fookuses olnud küsimustest, erineb uurijate rõhuasetus näiteks uuritava **valdkonna** (majanduslik, sotsiaalne, füüsiline keskkond vms), **konteksti**, **geograafilise ulatuse** (nt kortermaja, naabruskond, linn, regioon jne), **indikaatorite valiku** (objektiivsed vs. subjektiivsed) ning **seose põhjuslikkuse** (sõltuv või sõltumatu muutuja) lõikes.

Mõned teadlased rõhutavad, et keskkondlike tegurite kõrval mõjutab inimese rahulolu oluliselt ka **kontekst**, kus ja kuidas inimese ning keskkonna vaheline suhe aset leiab. Samuti mõjutab rahulolu **inimese võimet ja tegutsemisvabadust** (agency – *ingl.k*) kasutada ruumi endale soovitud moel.² Nende sõnul on (elu)keskkonnaga rahulolu (ning selle tajutav mugavus) pidevalt kujunev protsess, mida mõjutavad aktiivsed aistingud, nende tõlgendamine ning ümbritsev sotsio-füüsiline keskkond. See näitab, et **elukeskkonnaga rahuolu on pidevalt muutuv ja dünaamiline**, mitte konkreetsete keskkonna omadustega objektiivselt kujundatav. Sellisest mõiste olemusest lähtuvalt tuleb arvestada, et elukeskkonna uurimisel võivad seda kujundavad valdkonnad, kontekst ja skaala ning nende rõhuasetus ajas muutuda. Uuringu tulemuste asjakohasuse arvestamiseks tuleks võtta arvesse nii sotsiaalseid, majanduslikke kui keskkondlikke tegureid, viia uuringut läbi kontekstuaalselt (nt maalises või linnalises keskkonnas) ning järjepidevuse tagamiseks regulaarselt kokku lepitud intervalli tagant.

¹ Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G., & Hollander, A. (2003). Urban environmental quality and human well-being: Towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study. *Landscape and Urban Planning*, 65(1–2): 5–18, ISSN 0169-2046, [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(02\)00232-3](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(02)00232-3).

² Shin, J. (2016). Toward a theory of environmental satisfaction and human comfort: A process-oriented and contextually sensitive theoretical framework. *Journal of Environmental Psychology*, 45: 11–21, ISSN 0272-4944, <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2015.11.004>.

Tabel 1. Elukeskkonnaga rahulolu ja sellega seotud terminite kirjelduse näited. Allikas: Shin, J., 2016

Elukvaliteet	Elamisväärsus	Kestlikkus / säästev areng
(Quality of life - ingl k) -	(Liveability - ingl k)	(Sustainability - ingl k) -
• indiviidi arusaam oma positsioonist elus, mis lähtub kultuuri ja väärtussüsteemide kontekstist, milles ta elab, ning on seoses tema isiklike eesmärkide, ootuste, standardite ja muredega (WHO-QOL Group, 1993) • materiaalsed ja mittemateriaalsed elu aspektid ja nende tajumine, mida iseloomustavad tervis, elukeskkond ning õigus- ja võrdõiguslikkus, töö, perekond jne. (RIVM, 2000)	• elamisväärsus = inimlik (kasutatakse sünonüümidenä); elamisväärsus on kvaliteet, mis ei ole keskkonnast lähtuv omadus, vaid tuleneb keskkonnaomaduste ja isikuomaduste vaheliste vastastikuse suhte kujunemisest (Pacione, 1990) • elanike hinnang elukeskkonnale (Marsman ja Leidelmeijer, 2001)	• sotsiaal-, keskkonna- ja majandusvaldkonna kooskõlaline arendamine (Keskkonnaministeerium, 2021) • "pikaajaline elamisväärsus" (Flores jt., 2000) • "kogukonna võime arendada ja / või säilitada kõrget elukvaliteeti täna sellisel viisil, mis tagab selle ka tulevikus" (Shafer jt., 2000)

Kokkuvõtteks võib öelda, et elukeskkonna kvaliteet on **multidimensionaalne** ning erinevad lähenemised annavad meile väärtuslikku teadmist selle aspektide, kuid mitte terviku käsitlemise kohta. **Seetõttu on esmatähtis seada täpsed uurimisküsimused, defineerida selgelt valitud alusmõisted ning olla tähelepanelik uuringu aluseks võetava küsitluse valiidsuse ning tulemuste üldistatavuse suhtes.**³

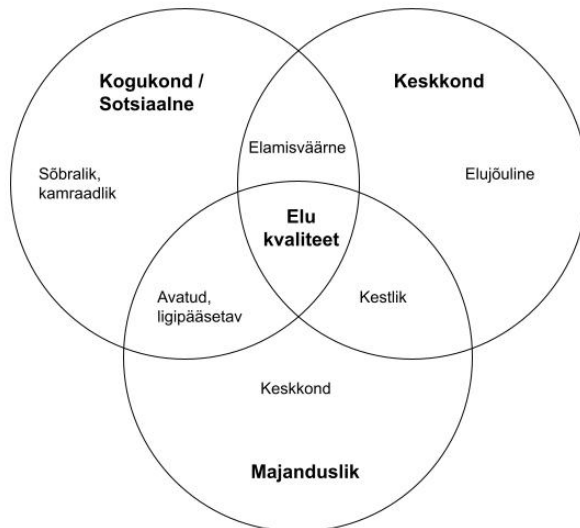
Edaspidi kirjeldame erinevaid mudeleid, mida on kasutatud keskkonna rahulolu ja sellega seotud mõistete (nt elamisväärsus, paiga kvaliteet/koha-standard (*ingl. keeles place standard*), kestlikkus) uurimiseks. Keskkond on käsitlevates mudelites laialt defineeritud, hõlmates nii selle füüsilist, ehitatud, sotsiaalset, majanduslikku kui kultuurilist kihistust.

2.2. ERINEVAD MUDELID ELUKESKKONNA HINDAMISEKS

Teaduskirjanduse põhjal näib uurijate seas olevat konsensus, et elukeskkonna moodustavad selle füüsilised, majanduslikud ning sotsiaalsed kihid. Seetõttu kombineeritakse neid elukeskkonnaga rahulolu ning elukvaliteedi aspektide uurimiseks vastavalt uuringu fookusele ning sellest sõltub ka mudelite valik.

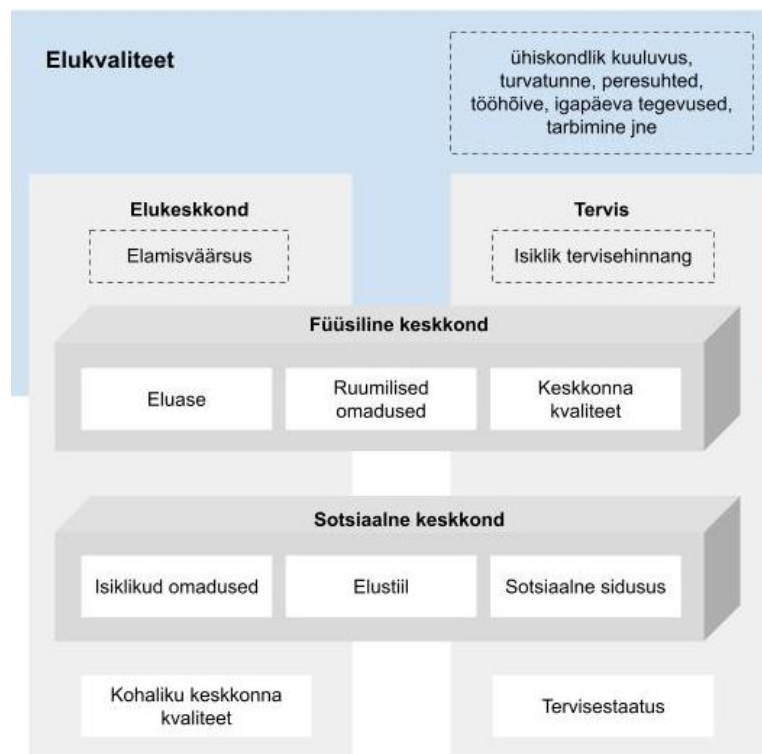
³ Smrke, U., Blenkuš, M., & Socan, G. (2018). Residential satisfaction questionnaires: A systematic review. *Urbani izziv*, 29: 67–82. 10.5379/urbani-izziv-en-2018-29-02-001.

Inimökoloogiast lähtuvad uuringud käsitlevad elukvaliteeti holistiliselt, kombineerides nii antropoloogilisi, bioloogilisi, epidemioloogilisi, psühholoogilisi kui ka sotsioloogilisi perspektiive. Oluliseks peetakse üksikisikute, sotsiaalsete gruppide ja institutsioonide rolli elukvaliteedi kujunemisel. Näiteks pakub Shafer (2000)⁴ välja elukvaliteedi kujunemist mõjutavate dimensioonide suhestumise mudeli (vt joonis 1).

Joonis 1. Kogukonna elukvaliteedi kontseptuaalne mudel. Allikas: Shafer et al., 2000; Kamp et al., 2003

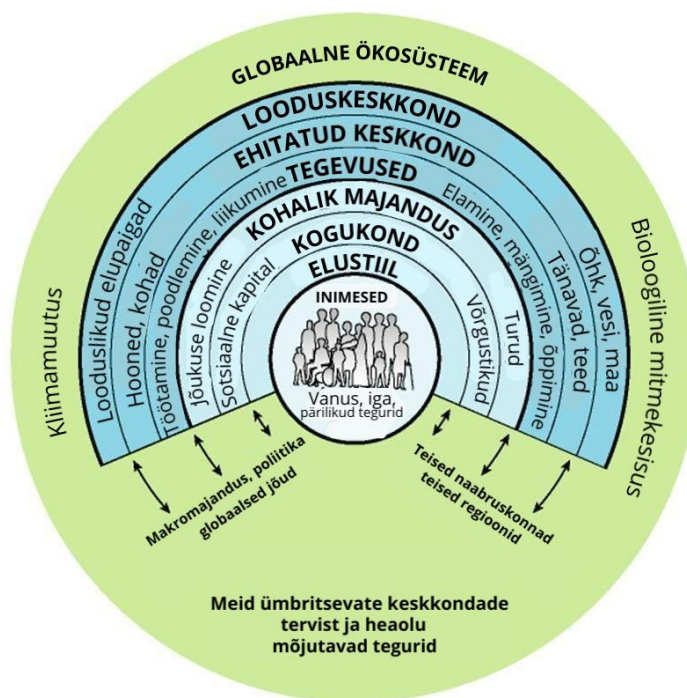
Teised autorid toovad aga selgelt välja **tervise** valdkonna tähtsuse elukvaliteedi kujunemisel. Näiteks osutavad Hollandi rahvusliku tervise ja keskkonna instituudi autorid, kuidas inimese tervis ja elamisväärsus on elukvaliteedi suhtes paralleelsed, kuid eraldi dimensioonid (vt joonis 2). Sealjuures käsitletakse osiseid omavahelise dünaamilise suhtena, mille omavaheline põhjuslik seos pole selge. Taolistes uuringutes kasutatakse palju objektiivsete mõõdikute (ruumilised, füüsilised ja sotsiaalsed aspektid) kõrvutamist subjektiivsete näitajatega (taju, isiklikud hinnangud, kontekst).

Joonis 2. Elukvaliteedi, tervise ja elukeskkonna vaheliste elementide skeem. Allikas: RIVM, 2000; Kamp et al., 2003 kaudu

⁴ Shafer, C. S., Lee, B. K., Turner, S. (2000). A tale of three greenway trails: user perceptions related to quality of life. *Landscape and Urban Planning*, 49(3–4): 163–178, ISSN 0169-2046, [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(00\)00057-8](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(00)00057-8).

Bartoni ja Granti (2006)⁵ välja pakutud mudel (n-ö **tervisekaart**, vt joonis 3) kirjeldab inimeste elukvaliteediga tihedalt seotud tervise ja heaolu seoseid füüsilise, sotsiaalse ja majandusliku keskkonnaga. See annab ülevaate, kuidas suhestuvad erinevad valdkonnad/sfäärid ümbritseva keskkonnaga. Kaart näitab valdkonnaülese koostöö olulisust ning innustab uuringutesse kaasama erinevate elualadega tegelevaid eksperte, näiteks ruumiplaneerimise, rahvatervise, ökoloogia, transpordi, õhukvaliteedi, kogukonnaarengu, majanduse või konkreetsete teenuste osas.

Joonis 3. Tervist ja heaolu mõjutavate tegurite ja erinevate keskkondade seosed. Allikas: Barton ja Grant, 2006

Elukvaliteedi, elamisväärsuse ning rahulolu küsimusi hindavad ka linnaplaneerijad, kuid valdkonna tulevikku suunatud lähenemise tõttu leidub empiirilisi uuringuid kahjuks vähe. **Ruumi- ja linnavisioonid** sõltuvad suuresti planeeritavast ajaperspektiivist ning uuritavast kohast. Kvaliteetse ruumi loomiseks rõhutatakse olulisi elemente nagu elamisväärsus, atmosfäär, ühendus, liikuvus, isiklik vabadus ning mitmekesisus. Nende põhjal moodustatakse füüsilisse ruumi kuuluvast koos kogukonna hinnanguga ulatuslik elukeskkonnaga osiste nimekiri (nt avatud alad, väliruumi mugavused, jalgsi liikumine, ruumilised mahud jms).

Lähtuvalt ülemaailmsetest prioriteetidest on tervist hoidvate ning edendavate linnade kujundamine (vt ka ptk 3.2) ning visioon elamisväärsustest linnadest (ning laiemalt elukeskkonnast) muutunud aina populaarsemaks. Elamisväärsuse ja seda mõjutavate indikaatorite uurimise jaoks on välja töötatud **linna elamisväärsuse indeks** (*Urban Livability Index - ULI*)⁶. Indeks sisaldavad inimeste tervist ja heaolu mõjutavad sotsiaalseid ja keskkonnast tulenevad indikaatorid (nt transport, jalgsi liikumine, ligipääs erinevatele teenustele ja sihtkohtadele või kaugus neist, tööhõive, elamu- ning rohetaristu jms) (vt lisa 9.3). Indeksi aluseks võetud indikaatorid on seotud hilisema võrreldavuse tagamiseks erinevate linnaplaneerimise poliitikatega. Andmepõhise kvantitatiivse analüüsi võimaldamiseks kasutatakse uuringu aluseks olemasolevate riikide või kohalike andmekogude andmeid.

Elukvaliteedi ning tervise ja heaolu uurimiseks piirkondade ning riikide lõikes lähtutakse tihti ka n-ö **ühiskondlikest näitajatest**. Kuigi see lähenemine baseerub suuresti majandusliku heaolu seirel,

⁵ Barton, Hugh & Grant, Marcus. (2006). A health map for the local human habitat. *The journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, 126: 252–253, <https://doi.org/10.1177/1466424006070466>

⁶ Higgs, C., Badland, H., Simons, K. et al. (2019). The Urban Liveability Index: developing a policy-relevant urban liveability composite measure and evaluating associations with transport mode choice. *Int J Health Geogr*, 18: 14, <https://doi.org/10.1186/s12942-019-0178-8>

püütakse majanduslike aspektide piiratust kompenseerida näiteks erinevate tervisenäitajate uurimise kaudu. Sellisel lähenemisel põhinevad uuringud on enamasti andmepõhised ning regionaalselt võrreldavad. Vajadusel kohandatakse nende koostamiseks rakendatavaid mudeleid. Edukaks näiteks riigi arengu ning üldise heaolu mõõtmisest on Šotimaa rahvuslik sooritusraamistik (vt joonis 4), mis hõlmab endas nii majanduslikke, sotsiaalseid kui keskkondlikke näitajaid. Iga indikaatori lisakirjeldus annab teavet selle kohta, mida mõõdetakse ja kuidas on indikaatorid defineeritud.

Joonis 4. Šotimaa rahvuslik sooritusraamistik (Scotland National Performance Framework)

2.3. RAHULOLU HINDAMINE

Uuringud, mis keskenduvad konkreetset **rahuolu hindamisele**, rakendavad elamisväärsust reeglina elu või eluaset kirjeldavate rahuolu komponentide kaudu. Rahuolu moodustub siinkohal olukorra

hindamise, tajumise, hinnangu andmise ning kohanemise tulemusena. Uuringutes käsitletakse nii objektiivseid kui subjektiivseid omadusi, mida järjestatakse vastavalt tähtsusele erinevalt.

Üheks konkreetseks rahulolu uurimisel rakendatavaks meetodikaks on **kliendirahulolu indeks** (*Customer Satisfaction Index - CSI* - ingl. k), mida kasutatakse erinevates riikides üle maailma. Kliendirahulolu indeks lähtub tugevalt tarbimisühiskonna loogikast – st inimesed kasutavad teatud tooteid ja teenuseid, mille kvaliteeti saab hinnata tarbijate rahulolu uurimise kaudu. Kliendi rahulolu võrdsustatakse *tarbimisest saadud kasuga*, mis sarnaneb heaolu majanduslikule tõlgendusele.

Selle kohaselt on majanduslik heaolu inimese elukvaliteedi määratlemisel üheks komponendiks, mis jaguneb omakorda oma töö, sissetuleku ning tarbija rahulolu hinnanguks. Uuringutes on oluliseks ka klientide taju ning ootuste uurimine, kuna lisaks objektiivsetele kvaliteediomadustele määratleb rahulolu ka see, mil määral suutis vastav teenus kliendi ootusi täita. Sealjuures eristatakse *tehingu spetsiifilist rahulolu* (nt rahuolu konkreetse teenuse osutamise) ning *kumuleeruvat rahuolu* (kliendi üleüldist kogemust toote või teenusega kuni tänase päevani).

Osa teadlasi toonitavad, et inimese ja keskkonna vaheline suhe on **n-ö tehinguline ning dünaamiline**, mistõttu tuleb keskkonda ning inimese käitumist ruumis vaadata tervikuna. See lähenemine vastandub laialt levinud lihtsustusele, mille kohaselt on inimene rahulolu kujunemisel teda ümbritsevast keskkonnast ning sellest tulenevatest stiimulitest passiivselt mõjutatav. Selle asemel rõhutatakse **inimese aktiivset rolli ümbritseva sotsiaalse ning füüsilise keskkonnaga suhestumisel**. Lähenemisviis põhineb arusaamal, et keskkonnaga rahulolu määravad muuhulgas subjektiivsed hinnangud konkreetse keskkonna objektiivsetele kvaliteedi markeritele. Hinnangud sõltuvad tajust, millisel määral vastab keskkond inimese ootustele ning sobitub tema vajadustega. Inimese ootused ja vajadused sõltuvad omakorda tema ja teda ümbritseva sotsiaalse grupi väärtushinnangutest, eluetapist ning antud ruumi suhtes püstitatud eesmärkidest. Sellest võib järeldada, et **inimese elukeskkonnaga rahulolu on väga keeruline kontekstist eraldada ning objektiivselt hinnata**.

MIDA KIRJANDUSEST TEADA SAIME NING KUIDAS ELUKESKKONNAGA RAHULOLU MÕISTET OPERATSIONALISEERIDA?

Uuringu eesmärgiks oli välja selgitada elukeskkonnaga rahulolu operatsionaliseerimise võimalused ning defineerida rahulolu uurimiseks vajalikud komponendid ning nende mõõdikud.

Elukeskkonna kvaliteeti ja rahulolu ning tervise ja heaolu mõõtmist käsitleva teaduskirjanduse analüüsi põhjal saab välja tuua, et erinevate meetodikate rakendamine sõltub oluliselt uurijate valitud teooriatest. Eristuvad näiteks mudelid, kus kombineeritakse antropoloogilisi, bioloogilisi, keskkonnapsühholoogilisi ja ühiskondlikke meetodeid ning ruumiplaneeringulisi näitajaid või uuringuid, mis toetuvad pigem objektiivselt ja subjektiivselt mõõdetavatele ruumi komponentidele.

Teaduskirjandusel põhinev tabel 2 annab ülevaate erinevate autorite seisukohtadest:

Tabel 2. "Elukeskkonnaga rahulolu" teaduskirjanduse ülevaade autorite võrdluse põhjal

Nõustuvad: • elukeskkonnaga seotud katusmõisteid defineeritakse erinevalt ja kasutatakse läbisegi; • elukeskkonnaga rahulolu jaoks oluliste elementide/indikaatorite valik sõltub uuritavast valdkonnast ning taustsüsteemist (teooriast, metoodikast); • elukeskkonnaga rahulolu uuritakse nii individuaalsel kui globaalsel tasandil, seda võib määrata geograafilise asukoht (linn, tänav, riik vms), aga ka näitajad nagu vanus, haridus jne. Hinnang antakse alati mingile konkreetsele kohale, kuid see võib erineda sõltuvalt inimese liikumisharjumustest või elustiilivalikutest; • nii subjektiivsed kui objektiivsed tunnused on inimese ja keskkonna vahelise suhte ning tajutava rahulolu uurimiseks võrdselt vajalikud; • rahulolu näol on tegemist keeruka põimprobleemiga, mille kõiki tahke korraga ei olegi enamasti võimalik uurida.	Lahknevad või vastanduvad: • millised on erinevate näitajate omavahelised seosed, eriti põhjuslikud seosed (sõltuvad ja sõltumatud muutujad ja tulemused); • kui palju saab ja peaks uurima keskkonna markereid objektiivselt vs. subjektiivselt – erinevad lähenemised, kas kvaliteeti kirjeldab paremini inimeste taju ja hinnang või elukeskkonna objektiivsed mõõdikud; • kui põhjalikult saab uurida üldist rahulolu mingi elukeskkonna aspektiga (nt müratase) vs. millisel määral on võimalik uurida rahulolu mingite elukeskkonna aspektide suhtes (müratase vs. elamu seisukord); • metoodikad erinevad uuritava valdkonna (majanduslik, sotsiaalne, füüsiline keskkond vms), konteksti, geograafilise ulatuse ning indikaatorite (objektiivsed vs. subjektiivsed) osas.
Töö autorite tähelepanekud lisaks teaduskirjanduses käsitletavale: • erinevates uuringutes puudub tihti metoodika täpne kirjeldus, näiteks selgitus, miks kasutati konkreetset küsimustikku, millistel aspektidel uuring põhineb või milline on analüüsitulemuste statistiline usaldusväärsus; • keskkonnaga rahulolu uuringutes tuleks senisest enam arvestada sotsiaalset dimensiooni ning inimese taju ja käitumuslike tunnuste seost keskkonnaga suhestumisel.	Püstitavad uusi uurimisküsimusi: • uurida keskkonnast lähtuva kasutuse ja erinevate eluliste situatsioonide tausta, seda võrrelda ning luua lugude baasil ajas muutuvaid kontekstispetsiifilisi keskkonnaprofiile, mis kirjeldavad inimese ja keskkonna vahelist suhet; • uurida kogukondade väärtussüsteeme ning sotsiaalseid võrgustikke, kuna need mõjutavad inimese taju ning ootusi keskkonna suhtes; • uurida, mida saaks olemasolevate või tulevikus tekkivate ja säilitatavate andmete pealt järeldada, rakendades andmete ühekordse küsimise põhimõtet ka uuringutes.

Kokkuvõtvalt on elukeskkonnaga rahulolu väga keerukas ning multidimensionaalne kontseptsioon, mille uurimiseks ei ole üheselt aktsepteeritud metoodikat. **Teoreetilise raamistuse valik tehakse konkreetse uuringu eesmärkidest lähtuvalt ning mõõdetavate komponentide valikul põhinetakse loodud raamistikule, mida seejärel erinevaid empiirilisi lähenemisviise kasutades testitakse.**

Piloteerimisel kasutatud metoodika teoreetiline raamistik lähtub printsiibist, et elukeskkonnaga rahulolu, elamisväärsus, elukvaliteet ja teised olulised tunnused põhinevad inimese ning keskkonna vahelisele suhetele. Keskkonda mõistetakse siinkohal laialt – definitsioonis sisaldub ehitatud füüsiline keskkond, eluaseme valdkond ning vastaja sotsiaalmajanduslike tunnustega seotud tajutav keskkond. Rahulolu küsimustiku koostamisel tugineti elukeskkonna valdkondade valikul **ÜRO säästva arengu eesmärkidele**, mis on üheks peamiseks rahvusvahelise elukeskkonna poliitika kujundamise suunaks (vt ka ptk 3.4), ning intervjuudest saadud sisendile.

Elukeskkonnaga rahulolu küsimustiku täiendatud metoodika koostamisel arvestati järgmiste oluliseks peetud valdkondadega:

- eluaseme valdkond – sh eluase ja selle olukord, turvalisus, ligipääsetavus;
- sotsiaalmajanduslik taustsüsteem, vastaja tervis ja enesekuuluvus;
- naabruskonna tajutav keskkond – ligipääsetavuse ja rahulolu hinnang erinevatele komponentidele, sh ka rohekeskkonnale ja avalikule ruumile;
- liikuvus ja teekonnad;
- elukeskkonna ruumiotsustes osalemine ja hinnangud tehtud otsustele;
- avalike teenuste ja taristu heakord.

3. ELUKESKKONNAGA RAHULOLU MÕÕTMISE KOGEMUS TEISTES RIIKIDES

3.1. RAHULOLU MÕÕTMINE VÄLISMAAL

Analüüsi käigus otsiti, kas leidub riike, kus elukeskkonnaga rahulolu mõõtmine on seotud ühtseks tervikuks viisil, mis võimaldab andmeid töödelda ja võrrelda nii kohalikul kui riigi tasandil. Vastavalt juba eelnevas peatükis välja toodule, raskendab sellele küsimusele vastamist elanike rahulolu küsitlustes kasutatav erinev ülesehitus, metoodika ja elukeskkonna defineerimine. Ühe erisusena viiakse uuringuid läbi erineva territooriumi ulatuses. Keskendutakse kas tervele riigile või eraldi piirkondadele. Tihti jõutakse elanike rahulolu uuringute tulemuste tõlgendamisel erinevatele järeldustele. Näiteks esitavad mõningad uuringud hirmu kuritegevuse või oma turvatunde osas naabruskonnaga rahulolu kõige olulisema mõjutajana, samas kui teiste uuringute järgi on see vähem oluline võrreldes keskkonnast tajutavate tunnustega nagu müra või päevavalgus.

Elanike rahulolu hindavate uuringute tulemuste võrdlemist kohalikul ja riiklikul tasandil takistab ka empiiriliste leidude vasturääkivus. Tihti baseeruvad tulemused erineval definitsioonil või erinevatel tunnustel, mida loetakse elanike rahulolu kujundavateks. Samuti varieeruvad metoodikad ja kogutavate andmete liigid. Teisisõnu mõjutab elanike rahulolu mõõtmise viis empiirilist analüüsi, kuna sellel on ka otsene mõju tulemustele. Oluline on silmas pidada ka konkreetse elukeskkonna ja inimese vahelise suhestumise konteksti, millest tulenevalt võivad kohaliku omavalitsuse tasandi rahulolu mõjutavad indikaatorid olla riigi tasandiga võrreldes erinevad. See, mis on oluline ühes kohas, ei ole oluline igal pool.

Vastavalt kokkuleppele uuringu tellijaga ning tuginedes uuringu metoodika täiendamise töörühma soovile, valiti välisriikide kogemuse uurimiseks Austraalia ja Soome elukeskkonna uuringud, mis tuginevad erinevatele metoodikatele ja lähenemistele. Soome näitel elukeskkonnaga rahulolu uurimisel keskenduti Soome Keskkonnakeskuse (SYKE) nn elanikubaromeetri (*asukasbarometri* - soome k.) analüüsile ning Austraalia näitel võeti aluseks linna elamisväärsuse (*liveability* - ingl k.) uurimisgrupi uuringud.

3.2. AUSTRALIA KOGEMUS. LINNA ELAMISVÄÄRSUSE INDEKS

Austraalias levinud elamisväärsuse uuringute praktika on üheks näiteks lähenemisest, kus eri linnade elukeskkondade võrdlemiseks kasutatakse enamasti arvutuslikke ja andmeregistri põhiseid analüüsimeetodeid. Lisaks püütakse elamisväärsuse uuringute abil hinnata linna varasemaid arenguplaane ning anda sisendit poliitika edaspidiseks kujundamiseks. See nõuab just poliitika kujundamise seisukohast oluliste elamisväärsust mõjutavate indikaatorite määratlemist. Need näitajad peavad olema kooskõlas näiteks linnaplaneerimise ja arendamise poliitikaga, mõõdetud sobivas geograafilises mõõtkavas ning ühildatavad olemasolevate rahvastiku terviseandmetega, et analüüsida elanike tervise ja heaolu vahelist seost.

Kasutatud meetodite paremaks mõistmiseks uuriti lähemalt nelja linna – Melbourne, Perth, Brisbane ja Sydney ning nende laiendatud mõjuala käsitletud uuringut, mille raames töötati välja ka nn **linna elamisväärsuse indeks** (*Urban Liveability Index* - ULI - ingl k). Indeks koondab endas arvukalt teemasid, mis on jaotatud viie üldise kategooria vahel: taskukohasus, kogukond, tööhõive, mugavused

ning ligipääsetavus.⁷ Indeksis sisalduvad indikaatorid hõlmavad vaid varasemalt tutvustatud elamisväärsuse põhiaspekte, mis näitab käsitlese kompaktsust. Teisalt on tagatud uuringu rakenduslikkus, st linnadele andmetele ligipääsu võimaldamine (vt lisa 9.3). Andmete avatus näitab, et kuigi mistahes uuringu tulemused ei võimalda kirjeldada linnakeskkonna täielikku keerukust ning “elurikkust”, saab olenevalt uuringu fookusest analüüsida seoseid näiteks elanike tervise ja heaolu ning elukeskkonnast tulenevate mõjutegurite vahel.

ARVUTUSLIK LÄHENEMINE JA RAKENDAMISE TULEVIK EESTIS

Arvutuslikud meetodid ei küsi otseselt elanike arvamust erinevate elukeskkonna aspektide kohta, kuna suur osa elukeskkonda mõjutavatest teguritest on taandatud mudelitele. Oluliseks kasuteguriks on **kulutõhusus**, mis võimaldab teha elukeskkonna uuringuid sagedamini ning väiksema kuluga. Selle eelduseks on loomulikult hea andmete kvaliteet, piisav ning üheselt arusaadav andmete kirjeldus, andmetele ligipääs ning uurijate vastav kompetents andmekaeveks ja -analüüsiks.

Järelikult ei ole andmepõhise lähenemise puhul elukeskkonna hindamine eraldi korraldatud tegevus vaid pidev seire, mille kokku lepitud andmete väljavõtteid on võimalik kasutada ruumiotsuste langetamiseks. Ühelt poolt on need andmed planeeringulised, näiteks ligipääsetavus ühistranspordile, teenustele (sh ka lasteaiad, koolid, hoolekandeesutused, kaubandus jne), teisalt sotsiaalmajanduslikku seisut kirjeldavad (nt elamufondi, ühistranspordi jms kasutus). Sellise pikajalise seiretrahistu puhul on võimalik seada ratsionaalseid elukeskkonna ruumipoliitlisi eesmärke, mille alusel kontrollida rakendatava poliitika mõju andmete muutumise kaudu. Sellise olukorra saavutamiseks on oluline, et infokihtide eest **vastutaksid** konkreetsed institutsioonid. Eesti kontekstis reguleerib riiklikke andmeid ning nende kasutamist Riikliku statistika seadus⁸. Ruumiandmete eest vastutavaid üksusi on mitmeid, näiteks Maa-amet, kelle haldusalasse kuuluvad katastriüksused, aadressid ja teised ruumiandmed. Kuna kõik teemakohased andmed on vabalt kättesaadavad, on nende baasil ruumiandmete analüüsi ülesehitamine lihtne ning andmeid on võimalik põimida seiremeetoditesse. Statistikaamet soovastu on märksa keerulisema ja kinnisema struktuuriga, mistõttu on nende andmete põimimine või nende põhjal uue seiremeetodi üles ehitamine nõudlikum. Seiremeetodite väljatõõtamine ei peaks olema lõpuni vaid riigi kohustus, seega võiks riik andmete kasutamise ning edasiarendamise võimalust soovida. See avaks kolmandatele osapooltele võimaluse pakkuda välja võimalusi seiremeetodite põimimiseks ja nii kohaliku kui rahvusvahelise kogemuste põhjal andmeanalüüsis rakendamiseks. Samas jääks riigi ülesandeks sealjuures andmete õigsuse kontrollimine.

Austraalias välja tõõtatud indeksi ning selle tarbeks rakendatud andmekihtide puhul on oluline märkida, et nende üks ühele ülevõtmine teises riigis on riiklike elukeskkondade erinevuste tõttu raskendatud. Austraalia kogemuse mujal rakendamisel peab arvestama, et iga andmekihi ja nt rahuloluhinnangute vahelise suhte aluseks on seda eelnevalt valideerivad küsitlused ning uuringud. Siinkohal on oluline, et seoste loomisel keskendutakse piisavalt kitsale valdkonnale. Näiteks ühistranspordi kasutust mõjutavad ruumilised ja teeninduslikud kvaliteedid. Kui selleks on kaugus sihtpunktist, siis tuleb leida, kuidas seda täpselt mõõta ning kas selle olulisus on paiguti ühtne. Hetkel ei ole Eestis ühtegi kontrollitud uuringut, mis on selles valdkonnas üldist praktikat kinnitanud või ümber lükanud, mistõttu pole lähenemise otsene ülevõtmine soovituslik. Samas on võimalik Austraalia praktikat arvesse võttes suunatud uuringute abil välja tõõtada Eesti konteksti sobivad spetsiifilised seiremeetodid. See võimaldaks pikema ajaperioodi järel loobuda valdkonnaküsitlustes osadest, mida on võimalik andmeseirele üles ehitada.

⁷ Urban Living Index. <https://urbanlivingindex.com/>

⁸ Riikliku statistika seadus. (2010). RT I 2010, 41, 241. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13332259?leiaKehtiv>

Austraalias välja töötatud ULI loomisel tugineti Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) avaldatud koondindikaatorite koostamise juhendile. See koosneb järgnevatest korduvatest tegevustest: teoreetilise raamistiku väljatöötamine; andmete kogumine, puhastamine ja analüüs; normaliseerimine; kaalumine ja agregeerimine; tugevuse/vastupidavuse ja tundlikkuse hindamine; tulemuse hindamise järgne varasemate protsesside läbivaatus (vastavalt vajadusele); indikaatorite analüüsimine teiste muutujatega; tulemuste esitlemine ning levitamine. Tabelis 3 on toodud näiteid ULI indikaatoritest ning nende arvutamiseks kasutatavatest andmetest.

Tabel 3. Näiteid ULI indikaatoritest ning nende arvutamiseks kasutatavatest andmetest. Allikas: Higgs, et al, 2019

Indikaator	Sisu
Juurdepääs avalikule ruumile (defineeritud kui teatud suuruses roheala)	Mõõdik põhineb Victoria osariigi ettekirjutusel, kus kirjeldatud avalik ruum peaks olema ligipääsetav ja asuma elukohast kuni 400 m kaugusel. Uuringus kasutatud mõõdik hõlmas nii avaliku ruumi lähedust kui ka selle suurust (suurem kui 1,5 ha). Indikaator tugines varasematele uuringutele, mis tõestasid nende mõõtmete olulisust rekreatiivsete jalutuskäikude soodustamiseks.
Taskukohane eluase	Mõõdik uurib, kui suur osa madala sissetulekuga leibkondadest (Austraalia sissetulekute jaotuse alumine 40%) ei tunne eluaseme taskukohasuse tõttu stressi. Stressina defineeritakse olukorda, kui madala sissetulekuga leibkond maksab rohkem kui 30% oma sissetulekust eluasemekuludeks. Väärtus leitakse osakaaluna.
Kohalikud töö võimalused	Mõõdik arvutab, kui suur osakaal inimestest elavad ja töötavad samas statistilises piirkonnas (SA). Statistilised piirkonnad on jagatud tasemeteks – SA3: umbes 30 000–130 000 inimest, SA2: keskmiselt 10 000 inimest. Tasemete jaotus põhineb printsiibil, et tase moodustab sotsiaalselt ja majanduslikult sidusa kohaliku kogukonna või sarnaneb sellele.

LINNA ELAMISVÄÄRSUSE INDEKSI RAKENDUSLIK MÕJU

Austraalia linnade baasil tehtud elamisväärsuse uuringu eesmärgiks oli leida linnakeskkonna, elukvaliteedi ning inimeste tervisenäitajate vahel tõenduspõhiseid seoseid. Teadmiste põhjal formeeriti elamisväärsuse linnade kujundamiseks rakenduslikud soovitusel, mis soodustaksid inimeste tervisekäitumist ning vähendaksid ebavõrdsust erinevate linnapiirkondade vahel.

Elamisväärsuse indeks võimaldas erinevate linnapiirkondade nn elamisväärsuse skoori inimeste tervisenäitajatega kõrvutada. Ühe tulemusena leiti eriti tugev positiivne seos elamisväärsuse linnakeskkonna ning jalgsikõndimise vahel. See sõltus samas ka üksikisikute demograafilistest teguritest ja eelistustest. Samuti ennustasid tulemused, et tingimuste parandamisel kahekordistuks madala elamisväärsuse skooriga piirkondades jalgsikäidavus, ühistranspordi kasutamine ja jalgrattaga liikumine. Omakorda väheneks eraautosid kasutavate inimeste osakaal. Sellised tulemused annavad linnade arengupoliitika kujundamiseks olulist tõenduspõhist sisendit. Lisaks on võimalik vastavate poliitikate mõju hiljem uuesti andmepõhiselt hinnata.

Erinevaid indikaatoreid kombineeriva meetodina võib linna elamisväärsuse indeksit pidada heaks orientiiriks, mille kaudu hinnata ja võrrelda erinevate elukeskkondade elamisväärsust. Indeks annab

poliitikakujundajatele võimaluse vaadelda huvipakkuvaid piirkondi erineva detailsusega ja kombineerida seda konkreetsete indikaatoritega. Näiteks saab andmeid esitada interaktiivse kartogrammi abil, mis võimaldab indikaatoreid ja nende mõju elamisväärsuse kujunemisele lihtsasti hinnata.

UURINGU SEOS ÜRO SÄÄSTVA ARENGU EESMÄRKIDE MÕÕTMISEGA

Austraalia elamisväärsuse indeksi puhul puudub otsene praktilise rakendamise seos ÜRO säästva arengu eesmärkidega, kuid võib eeldada, et kattuvust esineb alusandmetes, mida mõõtmistel kasutatakse. Seda põhjusel, et säästva arengu eesmärkide monitoorimine on samuti andmepõhisele lähenemisele üles ehitatud. Seosed elamisväärsuse indeksi ning eesmärkide indikaatorite andmestike vahel võivad esineda näiteks majandusliku toimetuleku (eesmärk 1), tervise ning heaolu (eesmärk 3) ning mõnes aspektis ka hariduse kvaliteedi (eesmärk 4) ja tööhõive ning majanduskasvu (eesmärk 8) osas. Käsitluste oluline erinevus on, et kui ÜRO säästva arengu eesmärgid on paljuski üles ehitatud baasvajaduste täitmisele, keskendub Austraalia elamisväärsuse indeks mitmes olulises punktis pigem mugavustele. Austraalia indeksi näitel põhineb elamisväärsuse käsitluse rõhuasetus ideel, et hea elukeskkonna eelduseks on võimalus tarbida eluaseme vahetus läheduses vajaminevaid teenuseid, mis oleksid kvaliteetsed. Sellest tulenevalt esineb teemakäsitluste fookuste piiritlemisel ka olulisi erisusi.

Seega saab järeldada, et olulist tõenduslikku seost säästva arengu eesmärkide raamistiku ning Austraalia elamisväärsuse indeksi integreerimise vahel ei ole. Samas tuleb arvesse võtta, et analüüsitud indeksi eesmärgiks on kirjeldada valitud Austraalia linnade elamisväärsust, mitte pakkuda riigi olukorrast terviklikku ülevaadet. Seega ei loo indeks säästva arengu eesmärkide indikaatorite jaoks andmeid, vaid kasutab nende raporteerimisel kasutatavaid andmestikke.

3.3. SOOME KOGEMUS. SYKE UURING

Soome näitel keskendutakse elukeskkonnaga rahulolu uurimisel *Asukasbarometri* ehk elaniku baromeetri näitele. Regulaarse uuringu tellija on Keskkonnaministeeriumi ehituse osakond (*Rakennetun ympäristön osasto*)⁹ ja koostaja SYKE (Soome Keskkonnainstituut).

Soomes on tehtud regulaarset uuringut *Asukasbarometri* aastatel 1998, 2004, 2010 ja 2016. Uuringu fookuseks on elanike rahulolu linnakeskkonnaga asumites, kus elab üle 10 000 elaniku. Valimisse kuulub umbes 65% Soome elanikest, samas on maapiirkonnad sellest uuringust täielikult välja jäetud. Viimane elukeskkonnaga rahulolu uuring tehti 2016. aastal ja järgmine on plaanis aastal 2022.

Maaliste elukeskkondade elanikele on suunatud teine uuring, mille eest vastutab Põllu- ja metsamajanduse ministeerium (*Maa- ja Metsätalousministeriö*)¹⁰. Vahetu seos kahe uuringu vahel puudub. Maaelu edendamise meetmeid planeeritakse uuringu Barometri 2014 alusel, mis on Töö- ja majandusministeeriumi haldusalas.¹¹ Avaliku turvalisuse osas teeb põhjalikumalt iga-aastast uuringut

⁹ Keskkonnaministeerium. <https://ym.fi/etusivu>

¹⁰ Põllu- ja metsamajanduse ministeerium. www.mmm.fi

¹¹ Kuhmonen, T. (2015). Maaseudun mahdollisuudet liiketoiminnassa ja yrittäjyydessä. Maaseutu 2014 – barometri. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö, https://mmm.fi/documents/1410837/2434364/baroartikkeli_3_maaseudun_mahdollisuudet_13012015.pdf/b6ddc9b6-88d9-1266-9f26-1b84a111a24d/baroartikkeli_3_maaseudun_mahdollisuudet_13012015.pdf

Poliisibarometri 2020¹² Siseministerium (Sisäministeriö)¹³. Soomes korraldab riiklikke uuringuid Tilastokeskus, mis sarnaneb Eesti Statistikaametile.

Soomes on liikuvuse ja hariduse teemalised elanike arvamusuuringud teiste registrite ja andmebaasidega seotud. Riik on jagatud 250×250 meetri suurusega kvadraatideks, mille alusel määratletakse küsimustikule vastajate geograafilist asukohta. Transpordiga seotud analüüse teeb oma haldusalas otsuste langetamiseks Transpordi- ja kommunikatsiooniministerium (*Liikenne- ja Viestintäministeriö*)¹⁴ ise.

Soome rahvastikuregistris (*Väestörekisteri*) ei ole elanike e-posti aadresse. Seetõttu edastatakse uuringuankeedid vastajatele ka paberkujul. Elanikkonna vananemise tõttu laiendati viimast uuringut ning kaasati vastajatena uus vanuserühm vahemikus 75–84 aastat. Vanemaeliste hulgas soodustas paberankeedi olemasolu vastamisaktiivsust ja kompenseeris madalamat tehnoloogilist võimekust.

2016. aasta uuring põhineb 1915 paberankeedile ja 1090 veebiküsitluse vastusele. Tänu vastaja täpse aadressi teadmisele kasutati ka Soome näitel andmeanalüüsis arvutuslikku meetodit. Selle abil oli võimalik arvutada näiteks kaugust poodidest, rohealadest jms ilma vastajat nende teemadega ankeedis koormamata. Selles osas sarnaneb Soome lähenemine osati Austraalia praktikale.

Soome uuring määratleb linnapiirkondade jaotust väga täpselt. Kokku eristatakse kuut kategooriat – jalakäijate piirkonnast autoga liiklemise piirkonnani. See võimaldab detailsemat analüüsida ka terviklikku mobiilsust. Elanike arvu muutuse järgi jaotatakse Soome uuringus linnalisi piirkondi neljaks – kasvavatest piirkondadest kahanevateni, mis võimaldab nende arengut asjatundlikumalt planeerida.

Eri aastatel tehtud SYKE uuringud on üldjoontes võrreldavad ning uuringute suureks lisandväärtuseks on pikemate perioodide vältel toimunud muutuste kaardistamine ja monitoorimine. Kuigi iga kordusuuringu tegemisel on küsimusi pisut arendatud, on siiski tagatud võimalikult suur võrreldavus. Uuring keskendub kitsamalt eluasemega rahulolule, kuid käsitleb ka turvalisuse, sportimisvõimaluste, liikuvuse ja avalike teenustega rahulolu teemasid.

Asukasbarometri 2016 uuringut ei kasutata teadaolevalt mujal maailmas, mistõttu pole tulemused otseselt ühegi teise maaga võrreldavad. Soome uuringu autorite soov on kooskõlastatud uuringute korraldamine koostöös kohalike omavalitsustega, kuid praktikas pole selleni veel jõutud.

UURINGU KASUTAMINE POLIITIKAOTSUSTE SISENDINA

Soome Keskkonnaministerium on kasutanud Asukasbarometri uuringut oma haldusalas oleva ehitatud keskkonna osakonna haldusalasse kuuluvate seaduste rakendamisel, arendamisel ja parendamisel. Enne seadusemuudatuste või täpsustuste arutelu vaadatakse elukeskkonnaga rahulolu-uuringust, millised võiks olla seadusandluse muudatuse eesmärgid ja eeldatavad mõjud. Näiteks on müraga seotud rahulolu-uuringu tulemusi kasutatud vastavate seaduste mõõdikute täpsustamiseks ja hoonete mürakindluse normide määramiseks.

¹² Vuorensyrjä, M., Jenita, R. (2020). Poliisibarometri 2020 : Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta. Sisäministeriö: Sisäministeriön julkaisuja 2020:12, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-641-6>

¹³ Siseministerium. www.intermin.fi

¹⁴ Transpordi- ja kommunikatsiooniministerium. www.lvm.fif

Vastuste muutused aja kestel on olulised ehitatud keskkonna poliitikaotsuste jaoks. Näiteks on viimase aja trendiks eramute populaarsuse vähenemine ja korrusmajade populaarsuse tõus. Seda trendi arvestatakse piirkondade planeerimisel.

Soome avaliku sektori teised asutused teevad valdkonnaspetsiifilisi uuringuid pigem ise ja häid näiteid Asukasbarometri andmete ühildamisest on vähe. Lisaks polnud üleriikliku uuringu valim kohalike omavalitsuste vajadustele piisavalt esinduslik. Suurema vastajate arvu saavutamiseks on mitmetes piirkondades tehtud samal teemal lisaks süvendatud küsitlusi. See on üks vähestest riigi tasandi uuringu praktilise kasutamise näidetest omavalitsuse tasandil.

Soomes on palju arutelu igapäevase eluaseme ja liikuvuse keskkonnamõjudest ja nende vähendamise võimalustest. Seega on Soome huvi järgmistes küsitlustes kajastada rohkem ehituste energiatõhususe, elamistiheduse, ühiste ruumide, transpordiviiside ja emissioonide, jäätmete kogumise ja sorteerimise, autode laadimispunktide ja ühiskasutuse teemasid. Üldised trendid on rahvastiku vananemine, linnaliste elupiirkondade laienemine, korterite pinna vähenemine ja üüripindade osakaalu suurenemine.

UURINGU SEOS ÜRO SÄÄSTVA ARENGU EESMÄRKIDE MÕÕTMISEGA

Intervjuud SYKE uuringu teostajatega ei kinnitanud, et mõne ÜRO indikaatori tarbeks leitakse sisendit ankeetküsitluse tulemusena. Samuti ei ole seda ka eesmärgiks seatud. Oluline on siinkohal eristada, et indikaatorite aluseks kasutatakse objektiivseid andmeid, kuid rahulolu-uuringute fookus on peamiselt subjektiivsete hinnangute kogumine.

Jätkusuutlikku arengut puudutavate teemade kohta rahulolu küsimine linnaelanikelt loob Soomes võimaluse ÜRO säästva arengu eesmärkide ja indikaatoritega kaasneva subjektiivse rahulolu määratlemiseks. Käsitletavaid teemasid saab seostada näiteks majandusliku toimetulekuga (eesmärk 1), tööhõive ning majanduskasvuga (eesmärk 8) ja tööstuse, uuenduste ning taristuga (eesmärk 9). Samas on sarnaselt Austraalia näitele uuringu piiranguks fookuse seadmine vaid linnaelanikele ning väike valim, mis ei võimaldaks ÜRO indikaatoritele sisendit anda või riigi kohta esinduslikke järeldusi teha.

SOOME KOGEMUSE ALUSEL TEKKINUD JÄRELDUSED JA SOOVITUSED EESTI UURINGU KORRALDAMISEKS

Soomes saadi 2016. aastal 2/3 elukeskkonnaga rahulolu küsitluse vastustest paberil, kuid Eestis oleks praktilisem kasutada ainult veebiankeeti. Elektroonilise vormi kasutamine annab võimaluse paindlikumalt kasutada filtriga küsimusi, mis tähendaks paberil täidetuna pikkade lõikude vahelejätmist ning segast struktuuri. Samuti on veebiküsitlus operatiivsem ja odavam trükkimise, saatmise ning andmete elektroonilisse vormi viimise kulu puudumise tõttu. Lisaks ei sea elektrooniline küsitlus vastajate arvule ankeedi saatmise ja sisestamise kuludega seotud piire, mis võimaldab saada esinduslikuma valimi. Seetõttu soovitame järgmistes uuringutes kasutada pigem veebiankeedi vormi, mida saab vajadusel kombineerida telefoniintervjuudega.

Soomes küll tõdetakse vajadust universaalse ministeeriume ja omavalitsusi hõlmava küsitluse järele, kuid praktiliselt teevad kõik asutused uuringuid oma valdkonna raames. Valdcondadevahelist või riigi ja kohalike omavalitsuste vahelist koostööd intervjuude käigus ei leitud. Ühe uuringuga pole võimalik kajastada kõiki eri poliitikakujundajaid huvitavaid teemaspetsiifilisi küsimusi, kuid see võiks olla ühendav platvorm, millele toetudes saavad valdkondlikud spetsialistid vajadusel kasutada detailsemaid küsimustikke.

Soome Asukasbarometri uuringut on küll tehtud mitukümmend aastat, kuid vaatamata väiksematele muudatustele on suudetud hoida andmed põhiosas eelmistega võrreldavad. Kuna uuringute pikaajaline võrreldavus on väärtus, siis soovitame ka Eesti uuringutes vajadusel muuta pigem metoodikasse mittekuuluvaid küsimusi.

Kuigi Soomes tehakse linna ja maapiirkondadele eraldi uuringud erinevate institutsioonide poolt, siis võiks Eestis võtta fookusse kõik elanikud sõltumata nende elukohast. See tekitab küll vajaduse küsimustikku vastavalt elukeskkonna erisustele korrigeerida, sest hajaasustuse puhul pole näiteks parkimisvõimaluste või tänavavalgustusega rahulolu sama oluline kui linnas jms. Elektroonilises vormis saab tänu filtreerimisele sama küsimustikku edukalt kasutada nii linnas kui ka maal. See tähendab, et kui vastaja valib elupiirkonnaks maapiirkonna või hajaasustuse, siis ei küsita mõningaid linnalise elukeskkonnaga seotud küsimusi.

Juhuvalimiga saadud vastajad määratlevad tavaliselt oma elukoha ise asustusüksuse täpsusega. See võimaldab küll võrrelda rahulolu eri piirkondades, kuid detailsed automaatsed analüüsid, näiteks vajalike teenuspakkujate kaugus elukohast (nt pood, arstiabi, kool või lasteaed) pole andmete puudumise tõttu võimalikud. Soovitame võimaluse korral kasutada järgmistes uuringutes vastaja täpsema asukoha teavet. See võimaldaks teha automaatseid taustaandmetel põhinevaid arvutusi, millega vastajaid küsimustikus koormama ei peaks. Seega oleks võimalik detailselt võrrelda näiteks poeskäigu või koolimineku teepikkusi viisil, nagu seda tehakse Soomes ja Austraalias.

Soome *Asukasbarometri* uuring hõlmab mitmeid linnalise elukeskkonna parameetreid. Ka Eestis oleks võimalik küsitlusse kaasata säästva arengu teemasid, nagu rohealade kättesaadavus, eluruumide seisund ja nendega rahulolu ning tööle liikumine jalgsi ja/või jalgrattaga. Oluliseks erisuseks siinkohal on näha küsimustikku kui ÜRO indikaatorite subjektiivset lisa, mitte võimalust indikaatorite sisendi kogumiseks. Samuti võiks kaaluda olemasolevate andmete kombineerimist rahuloluhinnangutega. Näiteks võiks objektiivseid õhu puhtuse seire andmeid kõrvutada subjektiivse elanike poolt tajutud rahulolu näitajaga.

Soome *Asukasbarometri* korraldajad tundsid huvi Eesti uuringuga võrreldavuse võimaluste kohta. Kahe riigi ülene võrreldavate küsimuste ja mõõdikute loomine soosiks poliitikakujundajate koostööd ning soodustaks vastastikuse kogemuse jagamist. Kuna järgmise SYKE uuringuni aastal 2022 on veel pisut aega, siis oleks võimalik uurida rahvusvahelisi koostöövõimalusi, et saavutada andmete suuremat võrreldavust ja lisandväärtust kogu avaliku sektori jaoks. Seega soovitame elukeskkonnaga rahulolu mõõtmise alal koostöövõimaluste otsimist lähinaabritega jätkata.

3.4. ÜRO SÄÄSTVA ARENGU EESMÄRGID

Joonis 5. ÜRO säästva arengu eesmärgid. Allikas: Riigikantselei, 2020

ÜRO säästva arengu eesmärgid on ülemaailmselt seatud olulised valdkonnaülesed sihid, mille poole pürgimine on riigi ning kohaliku omavalitsuse tasandi ühises vastutusalas (vt joonis 5). Säästva arengu tegevuskava eesmärk on „[...] kaotada kõikjal vaesus ning tagada väärikus ja hea elukvaliteet kõigile, arvestades samas looduskeskkonna võimekusega”¹⁵. Tegevuskava alusel keskendutakse olukorra parandamisele majandus-, sotsiaal- ja keskkonnavaldkonnas.

Elukeskkonna rahulolu uuringu seos ÜRO säästva arengu eesmärkidega on linnalistes keskkondades seotud peamiselt eesmärgiga 11 – “Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks”. Loomulikult esineb mingis osas seoseid ka teiste eesmärkide ning mõõdikutega. Linnalise elukeskkonna mured nagu segregatsioon, tihe liiklus, õhukvaliteet, ühiskondlik-majanduslikud mahajäämused või ebavõrdne ligipääs sotsiaalsetele teenustele on vaid mõned valdkonnad, millele ÜRO säästva arengu eesmärgid ja indikaatorid tähelepanu pööravad. Elukeskkonna parendamisel on eriti oluline eluaseme valdkonna, planeerimise ning keskkonnakorraldusega seotud poliitika kujundamine.

Eestis toetatakse ÜRO säästva arengu eesmärkide elluviimisel "Eesti 2035" strateegiale¹⁶ ning sellega seotud arengukavadele ja programmidele. Iga eesmärgi jaoks on seatud täpsed indikaatorid, mille täitmist monitooritakse (vt eesmärk 11 saavutamist tabelis 4¹⁷). Oluline on märkida, et säästva arengu eesmärkide edenemise jälgimise tarbeks kasutatavad indikaatorid erinevad riigiti suuremal või väiksemal määral, sest raporteerimisel on riigil õigus vastavalt oma andmestikest ning praktikast lähtuvalt indikaatori osiseid defineerida. Kokku on kinnitatud eesmarke 17, mis jagunevad omakorda 169 alaeesmärgiks.¹⁸ Lisaks 17 ülemaailmsele säästva arengu eesmärgile uuritakse Eestis 18.

¹⁵ Riigikantselei, Ülemaailmsed säästva arengu eesmärgid. Külastatud 20.aprill 2021, <https://www.riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/saastev-areng>

¹⁶ Vabariigi Valitsus, Eesti 2035 strateegia. Külastatud 20.aprill 2021, <https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia>

¹⁷ Tabeli värvid põhinevad Eesti 2035 strateegias kajastatule: roheline – eesmärk on täidetud; punane – näitaja väärtus langeb või puudub arengusuund, on madalam keskmisest teadaolevast Euroopa Liidu keskmisest väärtusest.

¹⁸ Statistikaamet. Oras, K., Enno-Sakwan, E., & Niinepuu, E. (2018). Säästva arengu näitajad. https://www.stat.ee/sites/default/files/2020-08/Saastva_arengu_naitajad%20%281%29.pdf

eesmärgina ka kultuuriruumi elujõulisust. Eesti säästva arengu näitajate hetkeseisust annab ülevaate Statistikaameti rakendus Tõetamm¹⁹. Tabelis on rohelisega märgitud näitajad, mille tulemused on võrreldes 2016. aastaga paranenud ning punasega vastupidised juhud.

Tabel 4. Eesmärk 11 saavutamise mõõdikud Eestis. Allikas: Statistikaamet: Tõetamm; Riigikantselei, 2020²⁰

Indikaatorid	2016	Viimane teadaolev seis (aastaarv)
11.1 Heas ja rahuldavas seisukorras ehitismälestis	65 (2017)	81 (2019)
11.2. Inimkannatanuga liiklusõnnetuse arv	1468	1368 (2020)
11.3. Peenosakeste (PM < 10 µm) emissioon, tuhat tonni	11,92	11,27 (2018)
11.4. Rohealade kättesaadavus, % elanikest	90 (2017)	86 (2019)
11.5. Eluruumide seisundiga rahulolevad leibkonnad	89,9	90,4 (2019)
11.6. Ühissõidukiga, jalgrattaga ja jalgsi tööl käijate osatähtsus, %	40,1	36,9 (2020)

Säästva arengu eesmärgid adresseerivad suures plaanis kõiki olulisi elukeskkonna sfääre. Elukeskkonna rahulolu mõõdikute ning säästva arengu indikaatorite vaheliste seoste hindamiseks oleks oluline vastavaid andmeid kõrvutada ning võimalusel mõõdikuid ühildada. Selline lähenemine võimaldaks tuvastada elukeskkonnaga rahulolu olulisi mõjutegureid, mille sihipärane arendamine panustaks samal ajal ka säästva arengu eesmärkide täitmisesse. Sh aitaks selline teguviis leida ka kahe tasandi ühilduvuse osas võimalikke vasturääkivusi. Eesmärkidest tulenevate teemade sidusus uuringu raames välja töötatud ankeetküsimustikuga on toodud välja lisas 9.5. Oluline on siinkohal märkida, et rahulolu-uuringu eesmärgiks peaks olema pakkuda säästva arengu indikaatorite täitmise infole väärtuslikku lisainfot, mida on vaid objektiivsel viisil võimatu koguda. Nii annab tagasiside aimu seatud eesmärkide täitmise tajust ja hinnangust ka elaniku perspektiivist, mitte vaid statistilistele andmetele tuginedes.

Järgnevalt tuuakse Euroopa Sotsiaaluuringust²¹ näide keskkonnanäitajate ja rahulolu sidumisest. Tekst kirjeldab uuringu andmetele tugineva halva õhukvaliteedi ning subjektiivse heaolu seose leidmist.

Inimese elu- ja tegevuspiirkond ning sealsed keskkonnanäitajad võivad olla oluliseks elukvaliteedi, sh ka rahulolu määrajaks. Euroopa Sotsiaaluuringus (ESS) kõrvutati Geograafilise Info Süsteemi kasutades (GIS) ESSi esimese kuni kolmanda vooru (2002/03 kuni 2006/07) andmeid avaliku õhukvaliteedi andmebaasi AirBase andmetega ning viidi läbi riikideülene uuring, et teha kindlaks, milline on seos subjektiivse heaolu ning SO₂ sisalduse vahel riikide erinevate piirkondade õhus (ESS).

¹⁹ Statistikaamet: Tõetamm. (i.a). Külastatud 29.04.2021, <https://tamm.stat.ee/kategooriad/uro-kestva-arengu-kava>

²⁰ Riigikantselei. (2020). Ülevaade ÜRO tegevuskava 2030 elluviimisest Eestis.

²¹ Brereton, F. J., Clinch, P., & Ningal, T. (2017). Subjektiivne heaolu ja keskkond, Eurooplaste heaolu Euroopa sotsiaaluuringu tulemustes (lk 20). London: ESS ERIC.

Riigid, kus õhu SO₂ sisaldus on väikseim – Norra ja Taani – kuuluvad ühtlasi nende riikide hulka, kus eluga rahulolu on kõrgeim. Riikides nagu näiteks Poola on õhu SO₂ sisaldus suurim, ühtlasi on need ka piirkonnad, kus eluga rahulolu on pigem alla keskmise. Piirkonnatasandi analüüs näitab, et seos saastatuse taseme ja heaolu vahel võib olla isegi tugevam, kui näitab eelmine riigitasandi uuring.

Negatiivne korrelatsioon õhu SO₂ sisalduse ja eluga rahulolu vahel on tugev ning on endiselt ilmne isegi siis, kui statistilises analüüsis võeti arvesse muud heaolu mõjutavad individuaalsed ja kontekstilised tegurid nt majanduslikud tingimused. Mõningal määral on negatiivne korrelatsioon SO₂ ja heaolu vahel seletatav tõsiasjaga, et suurem SO₂ sisaldus seostub halvema tervisega, mis on omakorda seostatav madalama eluga rahuloluga. Siiski jääb SO₂-l täiendav otsene mõju subjektiivsele heaolule alles isegi pärast seda, kui erinevustega füüsilises tervises on analüüsis arvestatud.

Rahulolu uuringutes on oluline leida võimalikke vastuolusid elanike rahulolu mõjutajate, elamisväärsuse ning kestlikkuse vahel. Näiteks töid varem kirjeldatud Austraalia uuringu autorid välja, et uuritud piirkondades oli õhukvaliteedi ning jalgsikäidavuse vahel oluline negatiivne seos. Samas kõnnivad inimesed nt linnalises keskkonnas rohkem piirkondades, kus on kõrge õhusaaste kontsentratsioon. See teadmine esitab nende sõnul poliitikakujundajatele keerulise väljakutse – kuidas kujundada kompaktseid elu- ja tööpiirkondi, millel on hea juurdepääs kauplustele ja teenustele ning samal ajal näiteks liiklusega seotud õhusaastet minimeerida. Samuti on teada, et kuigi tiheasustus võib olla jätkusuutlikkuse aspektist eelistatud valik, võib see lahendus samaaegselt mürataset suurendada ning kogukonna sidusust vähendada. See võib omakorda sealsete elanike rahulolu hoopis langetada. Siit tuleb välja **möödikute seadmise poliitiline sfäär**, sest **“mida mõõdad, seda lõikad”**.

Uuringu käigus intervjueritud eksperdid töid välja, et säästva arenguga seotud elukeskkonna aspekte on oluline uurida mõõdetavate ning objektiivsete näitajatega, mitte lähtuda inimeste subjektiivsest arvamusest. Nõustume, et subjektiivsed hinnangud võivad olla olukorra hindamisel mõnevõrra piiratud, näiteks ei pruugi kestlikkusega seonduv tunduda vastaja jaoks küsitluse toimumise ajal oluline või aktuaalne. Samas tuleb toonitada, et inimeste kogemuste ja hoiakute kaardistamine võib anda olulist sisendit säästva arengu eesmärkidega seotud teemade, nagu ligipääsetavuse, turvalisuse, heaolu jms aspektide hindamiseks.

Vastavalt teaduskirjanduse ülevaatele on kestliku elukeskkonna hindamine osa inimese ja tema keskkonna suhtes, mille juures ei ole vastaja mitte keskkonna poolt passiivselt mõjutatav (nt objektiivsete keskkonnast tulenevate näitajate poolt). Selle asemel indikeerib inimene ise oma rahulolematuse või rahuoluga olukorda, mida saab või ei saa muuta. Hinnangud sõltuvad tajust, millisel määral vastab keskkond inimese ootustele ning sobitub tema vajadustega. Inimese ootused ja vajadused sõltuvad omakorda tema ja teda ümbritseva sotsiaalse grupi väärtushinnangutest, eluetapist ning antud ruumi suhtes püstitatud ootustest.

Inimese ja keskkonna vahelise suhte dünaamilisuse ning konteksti-spetsiifilisuse tõttu soovivad uuringu autorid arvestada keskkonna rahulolu uurimisel rohkem vastaja sotsiaalset tausta ning inimese taju ja käitumuslike tunnuste seost keskkonnaga suhestumisel. Keskkonnaga rahulolu hinnangute sidumisel kestliku arengu eesmärkidega soovitame valdkondlikku seost silmas pidada, kuid tuleb lähtuda põhimõttest, et subjektiivseid hinnangud saavad olla oluliseks lisainfoks, mitte objektiivsete indikaatorite sisendiks. Vastajate sisendi hindamiseks tuleks **kõrvutada objektiivselt mõõdetavaid indikaatoreid vastajate tausta ning nende hinnangute aspektiga**. Näiteks võib säästva transpordi

hindamisel kõrvutada objektiivselt mõõdetavat transpordivahendite olemasolu nende kasutajamugavusega, võttes sealjuures arvesse nii transpordivahendi kasutajate kui mittekasutajate rahuoluhinnangut, mis valideerib tulemust.

4. STATISTIKAAMETI ARVAMUSKÜSITLUSE SEOS

2020. aasta alguses teostas Statistikaamet Eestis esmakordselt üleriigilise elukeskkonna rahulolu küsitluse. Uuringu tulemused on esinduslikud kohaliku omavalitsuse täpsusastmes. Antud küsitluse eesmärgiks oli välja selgitada elanike üldine rahulolu elukeskkonna ja sellega seonduvate kohaliku tasandi teenustega.

Peale küsitlust selgus, et kasutatud metoodika vajab teadmistepõhist edasiarendust väljaselgitamiseks täpsemad elukeskkonna rahulolu mõjutavad komponendid, mis võimaldaksid tulemuste paremat rakendamist. Süsteemne mõõtmine ja tulemuste kasutamine eeldab tõendus põhise metoodikat elukeskkonnaga rahulolu hindamiseks ning metoodika sidumist säästva arengu eesmärkidega.

4.1. TAUSTATUNNUSTE VARIATIIVSUS

Statistikaameti uuringus said vastajad määrata järgnevalt loetletud taustatunnused:

- sugu;
- vanusegrupp;
- leibkonna netosissetulek inimese kohta;
- leibkonna liikmete arv;
- asula tüüp;
- piirkond;
- maakond;
- kohalik omavalitsus;
- Tallinna linnaosa.

Statistikaameti uuringu alusel oli võimalik rahuloluhinnanguid eristada soo, vanusegruppi, sissetuleku ning elukoha lõikes. Siinkohal tuleb arvestada, et sugu ning vanust ei esitatud eraldi küsimusena, vaid tuginedi rahvastikustatistikale. Dokumendianalüüsi käigus selgus, et vaatluse all olevates uuringutes on taustatunnuste osakaal eelneva uuringuga võrreldes kõrgem, keskmiselt küsiti ühes uuringus kaheksat taustatunnuse teemat.

Taustatunnuste arvu suurendamine annab võimaluse uuringu tulemusi poliitikakujundamisel senisest edukamalt rakendada, sest tulemusi on võimalik valdkonnapõhiselt täpsemalt filtreerida.

Tabel 5. Elukeskkonna uuringutes kasutatavate taustatunnuste ülevaade

TAUSTATUNNUSED	
Tunnus	Korduste arv
Sugu	13
Vanus	13
Haridustase	11
Töölane staatus	11
Leibkonna keskmine netosissetulek kuus	10
Eluase (eluaseme vanus ja tüüp, elamistingimused, eluasemega rahulolu, elukoha vahetused, eelistused, kulud)	10
Piirkond	9
Leibkonnaliikmete arv	9
Transpordi kasutamine	8
Piirkonnas elatud aeg	8
Leibkonna koosseis	7
Minapilt ja kogukondlik kuuluvus	5
Töö asukoht	4
Rahvus	4

Uuringusse kaasatavatest potentsiaalsetest taustatunnustest ülevaate saamiseks kasutati dokumendianalüüsi. Allpool esitatud elukeskkonna temaatikat käsitlevates uuringutes kasutati eri segmentide rahulolu mõistmiseks 30 erinevat taustatunnust (tabel 5). Ülevaate lihtsustamiseks koondatakse mõned taustatunnused, mida uuringutes eri täpsusastme või fookusega käsitleti, temaatikat kirjeldavate märksõnade alla.

TAUSTATUNNUSED	
Asustustihedus	4
Kodune keel	4
Tööle ja töölt koju liikumise aeg	3
Osalemine ühendustes (huvialaringid, elukutseühendused, spordiklubid, kultuuriseltsid, usuühendused, poliitilised ühendused)	3
Tervislik seisund (+ uni, füüsiline valu)	3
Sotsiaalne turvatunne	3
Perekonnaseis	2
Asula tüüp	2
Ühekordselt esinevad tunnused: töökoormus; psühholoogiline taust (nt Eysencki jaotus); ravimite võtmine; meelestatus tuleviku osas; töötuks jäämise risk; töö- ja eraelu tasakaal; kodakondsus; usk	1

4.2. SUURIMA MÕJUGA TAUSTATUNNUSED

Taustatunnuste seos elukeskkonnaga rahuloluga aitab uuringu tulemusi tõlgendada ning täpsustada. Samuti näitab oluline erinevus mõne taustatunnuse lõikes rahulolu tajumise erisust rühmade vahel ning annab võimaluse poliitikakujundamisel seda infot kasutada.

Statistikaameti taustanäitajate lõikes ei kujunenud olulisi rahulolude poolest eristuvaid gruppe. Soo lõikes oli rahulolu elukeskkonnaga peaaegu võrdne. Samuti ei erinenud rahuloluhinnangud oluliselt vanusegrupiti. Sissetulekute lõikes viitas gruppidevaheline erinevus kõrgema rahulolu ja kõrgema sissetuleku vahelisele seosele. Elukoha lõikes oli väike erinevus ka asula tüübiti, mille põhjal hindasid linnas elavad inimesed elukeskkonda kõrgemalt kui maal elavad inimesed. Samas tuleb arvesse võtta, et asulatüübi määratlusel pole tegu otseselt geograafilise, vaid tunnetusliku näitajaga. Madalaima rahuloluga piirkond võrdluses teistega oli Kirde-Eesti. Maakondade hulgas erineb teistest kõrgema rahuloluhinnanguga Saare maakond, kuid tuleb arvesse võtta, et seda mõjutab olulisel määral Muhi valla teistest omavalitsustest kõrgem keskmine elukeskkonnaga rahulolu.

Tuginedes taustatunnuste võrdluse tulemustele analüüsisime järgnevat seost:

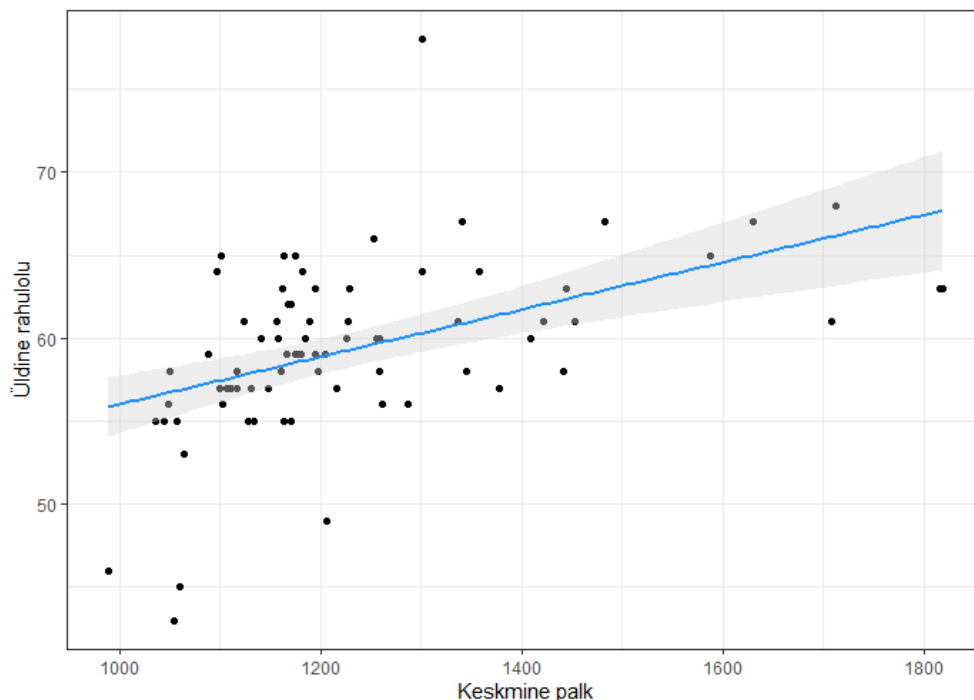
- keskmise palga määr kohalikus omavalitsuses on seotud elukeskkonnaga rahuloluga.

Statistikaameti eelnevas elukeskkonnaga rahulolu uuringus küsiti vastajatelt leibkonna keskmist netosissetulekut palgavahemike täpsusega. Seose analüüsiks kasutati keskmise palga algandmetena Statistikaameti omavalitsusüksuste võrdluse 2019. aasta ülevaadet, mis kajastab palgatöötaja kuu keskmist brutotulu.²² Üldise rahuloluna vaadeldakse siin Statistikaameti uuringu rahuloluhinnangute aritmeetilist keskmist.

Eesti kohalike omavalitsuste keskmise palga ja üldise elukeskkonnaga rahulolu vahelise seose analüüsimiseks leiti Pearsoni korrelatsioonikordaja. Mudelist jäeti välja väikesaared Ruhnu, Vormsi ja Kihnu, kus valim ei olnud esinduslik. Keskmise palga ja üldise rahulolu seose korrelatsioonikordajaks saadi ~0,49, mis tähendab, et kõrgema keskmise palgaga inimeste üldine rahulolu on suurem (joonis 6). See võib tuleneda kahest asjaolust: kõrgema sissetulekuga inimestel on

²² Statistikaamet. (2019). Omavalitsusüksuste võrdlus: palgatöötaja kuu keskmine brutotulu, 2019. <https://vana.stat.ee/ppe-49616>

elukohavalikul suurem vabadus ning Euroopa elukvaliteedi uuringu tulemustele tuginedes leiti, et teatavate kõrge sissetulekuga seotud positiivsete tegurite olemasolu soodustab positiivsemat üldhinnangu andmist.

Joonis 6. Keskmise palga ja üldise rahulolu vaheline korrelatsioon

4.2.1. EUROOPA ELUKVALITEEDI UURING 2016

Lisaks uuriti taustatunnuste mõju elukeskkonna rahulolule 2016. aasta Euroopa Liidu elukvaliteedi uuringu põhjal, mida koostati juba neljandat korda. Vastav aruanne hõlmab 28 liikmesriigi andmeid ning tugineb eelnevate uuringute teabele ning muudele teadusuuringutele. Eurofound kirjeldab, et uuringu fookuseks on nii üksikisiku heaolu kui ka avalike teenuste ja ühiskonna kvaliteet.²³

Euroopa elukvaliteedi uuringu põhjal esitatud lineaarsete regressioonikordajate mõjutabelist selgus, et rahulolu elukvaliteediga kõige enam negatiivselt mõjutavad tegurid on halb või väga halb tervis, töötus, madalaimasse või teise sissetuleku kvartiili kuulumine ning töövõimetus haiguse või puude tõttu. Tulemus, kui palju vastav tegur üldist rahulolu vähendab või suurendab, põhineb kümnepunktilisel skaalal. Tabelist 6 on näha, et näiteks oma tervist halva või väga halvana hinnates vähendab see üldist eluga rahulolu 1,4 punkti võrra ning töötuna olemine võrreldes tööl olekuga umbes 1,1 punkti võrra.

Samast uuringust selgus, et eluga rahulolu hinnangut tõstavad kõige rohkem koos elukaaslasega elamine, vähemalt korra nädalas sportimine ning võimalus igapäevaselt meelelahutuse eesmärgil interneti kasutada. Nõrgem, kuid siiski märgatav positiivne koefitsent on kõrgemal haridustasemel, igapäevasel füüsilisel kontaktil pere või sõpradega ning igapäevasel suhtlusel telefoni või interneti teel. Kõikide analüüsis esitatud tegurite koefitsendid on näha allolevas tabelis.

²³ Eurofound. (2016). Euroopa elukvaliteedi uuring 2016: kommenteeritud kokkuvõte. https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1733et1.pdf

Tabel 6. Eluga rahulolu ennustavad tegurid

		Sotsiaal- majanduslik taust ja tervis	Perekond	Ajakasutus
Sugu	Naine (referents: mees)	0,11	0,13	0,11
Vanus	Vanus	-0,04	-0,07	-0,06
	Vanus ruudus	0,00	0,00	0,00
Sissetulek	Madalaima sissetuleku kvartiil	-0,71	-0,68	-0,62
<i>Referents: kõrgeim kvartiil</i>	Teine sissetuleku kvartiil	-0,48	-0,47	-0,43
	Kolmas sissetuleku kvartiil	-0,14	-0,14	-0,12
	Sissetuleku info puudub	-0,16	-0,14	-0,12
Töölane staatus	Töötu	-1,06	-1,00	-1,02
<i>Referents: töötav</i>	Ei saa töötada haiguse või puude tõttu	-0,37	-0,31	-0,31
	Pensionil	0,16	0,16	0,11
	Kodune	0,02	-0,09	-0,09
	Tudeng	0,10	0,28	0,18
	Muu	-0,22	-0,15	-0,23
Haridus	Põhiharidus	-0,21	-0,21	-0,13
<i>Referents: keskharidus</i>	Kõrgem haridus	0,24	0,24	0,19
Tervis	Omahinnanguline tervis: halb või väga halb	-1,41	-1,39	-1,32
	Krooniline füüsilise või vaimse tervise probleem või puue	-0,27	-0,26	-0,28
Sünniriik	Sündinud välismaal, EL-is	-0,15	-0,17	-0,14
<i>Referents: uuringuriik</i>	Sündinud välismaal, väljaspool EL-i	-0,05	-0,07	-0,03
Perekond	Elab elukaaslasega		0,43	0,43
	Omab laps(i)		0,15	0,13
Ajakasutus	Teeb sporti vähemalt kord nädalas			0,30
	Kasutab interneti meelelahutuse eesmärgil vähemalt iga päev			0,25
	Igapäevane füüsiline kontakt pere või sõpradega			0,17
	Igapäevane suhtlus telefoni/interneti teel			0,16
	Majapidamistööd (rohkem kui 2 tundi päevas)			0,01
	Tööllesõit (vähemalt 45 minutit)			-0,06
R²		0,21	0,22	0,23

Märkused: Tabeli koostamisel kasutati lineaarset regressioonimudelit. Värvide olulisus: roheline = kõrge positiivne koefitsent, punane = kõrge negatiivne koefitsent.

Allikas: European Quality of Life Survey 2016: Quality of Life, Quality of Public Services, and Quality of Society. https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1733en.pdf (15.04.2021)

4.3. RAHULOLU KOMPONENDID JA MUDEL

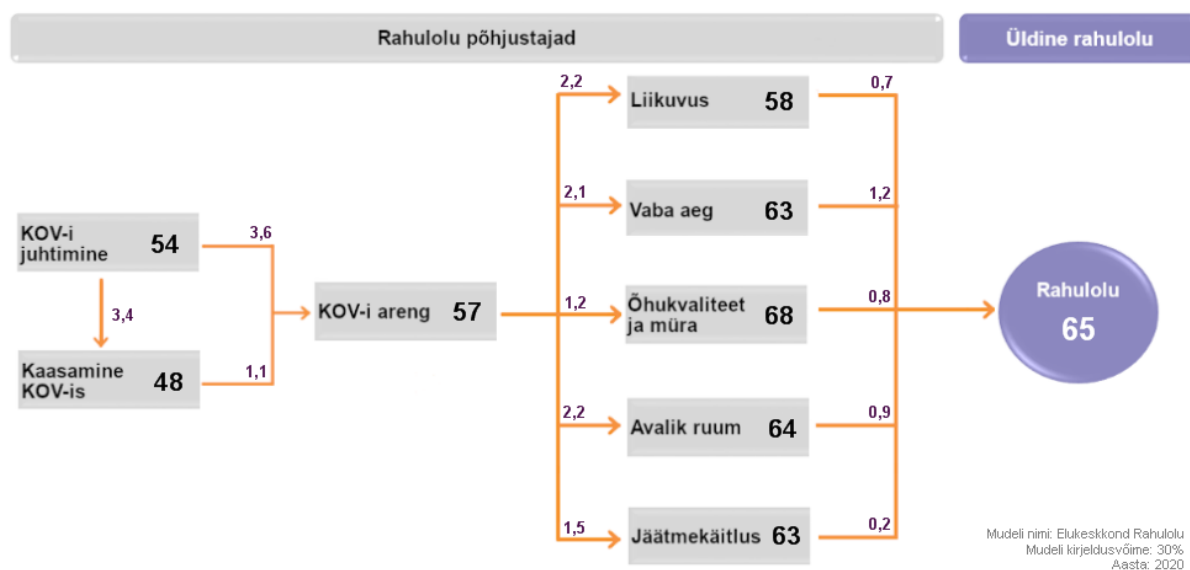
Statistikaameti poolt küsitlusega kogutud andmeid töödeldi Microsoft Exceli, QlikView, R'i ja Voyant Tools'i andmeanalüüsi tarkvarades, rahulolumudeli koostamiseks kasutati SmartPLS struktuurivõrrandite modelleerimistarkvara.

Kaardistamaks valdkondi, mis mõjutavad üldist rahulolu elukeskkonnaga enim, kasutati analüüsis CSI (*Customer Satisfaction Index*) mudelit ja metoodikat.²⁴

4.3.1. RAHULOLUMUDEL

CSI mudelit kohandati vastavalt elukeskkonnaga rahulolu hindamise vajadustele ning skaalaküsimuste põhjal koostati sisulised teemaplokid, milles analüüsitakse liikuvuse, vaba aja, õhukvaliteedi ja müra, avaliku ruumi, jäätmekäitluse ning kohaliku omavalitsuse töö ning arenguga seotud aspekte.

Statistikaameti uuringu andmetele põhinevas rahulolumudelil eelnevad elukeskkonna teemaplokkidele kohaliku omavalitsuse juhtimist, kaasamist ning arengut kirjeldavad hinnangud. Seeläbi kirjeldab mudel, mil määral mõjutab kohaliku omavalitsuse juhtimine kaasamist ja arengut, KOV-i aspektide mõju elukeskkonna erinevatele komponentidele ning nende hinnangute mõju üldise rahulolu kujunemisele (joonis 7).

Joonis 7. Rahulolumudel kirjeldamaks, kas KOV-i juhtimine mõjutab kaasamist KOV-is ja KOV-i arengut

Mudelist selgub ootuspäraselt, et KOV-i juhtimine mõjutab nii kaasamist (mõju 3,4 punkti) kui KOV-i arengut (mõju 3,6 punkti) suhteliselt tugevalt. Kaasamise mõju KOV-i arengule on võrreldes juhtimisega väiksem (mõju 1,1 punkti).

Mudeli kirjeldusvõime, mis näitab, kui suure osa elukeskkonna rahulolust antud struktuur põhjendab, on siiski suhteliselt madal (30%). Lisaks selgus, et teemaplokkide lõikes hindasid vastajad kõiki teemasid peale ühe (õhukvaliteet ja müra) keskmiselt madalamalt kui üldise rahulolu küsimust. See tähendab, et küsitlusest puuduvad mingid olulised rahulolu komponendid ja/või käsitlesid vastajad elukeskkonna mõistet laiemalt (nt arvestasid sisse ka kodu- ja töökeskkonna) kui seda uuringus mõeldi. See tähendab, et küsitlusest puuduvad mingid olulised rahulolu komponendid ja/või käsitlesid vastajad

²⁴ Täpsem metoodika kirjeldus asub peatükis 6.2. Täiendatud metoodika kirjeldus ja rakendamise juhend

elukeskkonna mõistet laiemalt (nt arvestasid sisse ka kodu- ja töökeskkonna) kui seda uuringus mõeldi. Üheks põhjuseks võib olla ankeedi struktuur, kus väidet „Palun hinnake, kui rahul Te olete üldiselt oma elukeskkonnaga?“ hinnati esimesena. Soovitame edaspidi üldise rahulolu hinnangut küsida ankeedi lõpus, sest siis tajub vastaja paremini, mis komponente küsimus hõlmab.

Kõigist Statistikaameti uuringu rahuloluküsimuste mõjuteguritest annab ülevaate tabel 7. Suhtelist mõju tõlgendatakse järgmiselt: küsimuse suhtelise mõju protsent väljendab, kui suur on selle küsimuse osakaal üldise rahuloluhinnangu kujunemisel (sajast protsendist). Selle alusel on kõige suurema mõjuga küsimused, mis adresseerivad vaba aja kasutamise võimalusi ja KOV-i arengut. Nendeks küsimusteks on rahulolu liikumis- ja sportimisvõimalustega, mille suhteline mõju üldisele rahulolule on 9,08%, ning rahulolu omavalitsuse üldise arengusuunaga oma elukohas, mille suhteline mõju on 11,54%.

Tabel 7. Rahulolu mõjutavate küsimuste hinnangud ja suhtelised mõjud üldisele rahulolule

Teemaplokk	Küsimus	Hinnang	Suht. mõju
Jäätmekäitlus	Rahulolu jäätmete liigiti sorteerimise võimalustega	57	1,43%
	Rahulolu jäätmeveoga	69	1,53%
Avalik ruum	Rahulolu arhitektuuri ja miljöoga	60	4,54%
	Rahulolu avalike aladega (väljakud, turud, jalakäijate alad, pargid)	60	4,81%
	Rahulolu rohealade (haljasalad, pargid) piisavuse ja ligipääsetavusega	71	3,90%
Õhukvaliteet ja müra	Rahulolu müratasemega	68	5,46%
	Rahulolu välisõhu kvaliteediga (lõhnahäiringud, õhusaaste)	69	6,17%
Vaba aeg	Rahulolu liikumis- ja sportimisvõimalustega	66	9,08%
	Rahulolu vaba aja kultuurse veetmise võimalustega	59	8,87%
Liikuvus	Rahulolu jalgsi ja jalgrattaga liikumise võimalustega	68	3,14%
	Rahulolu sõiduteede ja tänavatega	51	3,68%
	Rahulolu ühistranspordi teenusega	57	2,95%
KOV-i areng	Hinnang üldise arengu muutusele viimase kolme aasta jooksul	59	9,89%
	Rahulolu omavalitsuse üldise arengusuunaga oma elukohas	54	11,54%
Kaasamine KOV-is	Rahulolu elanike kaasamisega kohaliku omavalitsuse arengu kavandamisse	49	2,37%
	Rahulolu elanike kaasamisega ruumilise arengu kavandamisse	48	2,21%
KOV-i juhtimine	Hinnang juhtimise muutusele viimase kolme aasta jooksul	53	8,66%
	Rahulolu omavalitsuse juhtimisega oma elukohas	54	9,75%
Üldine rahulolu	Üldine rahulolu oma elukeskkonnaga	65	-

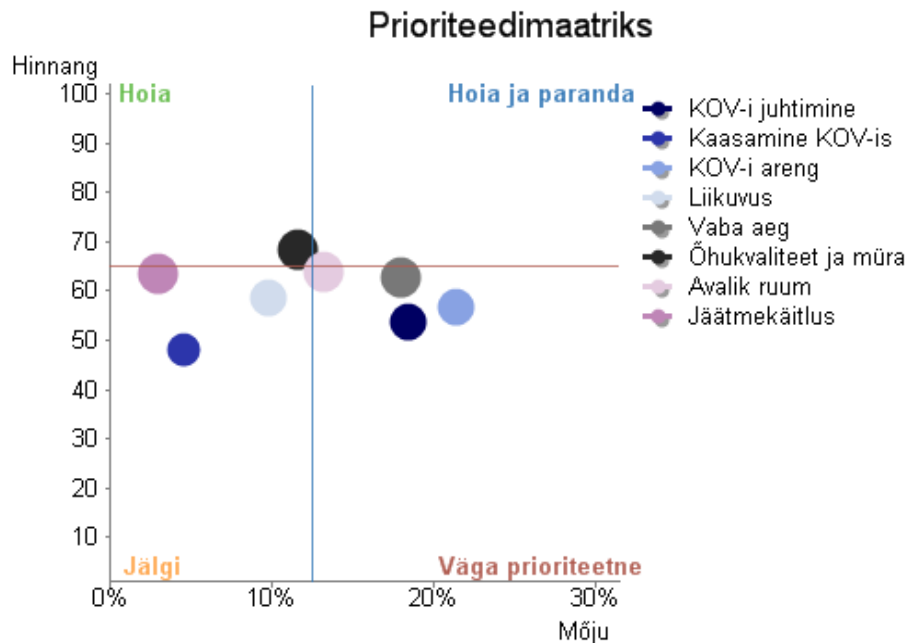
Värviskeem: 75-100 punkti – roheline, suurepärase; 65-74 punkti – kollane, hea; 0 – 64 punkti – punane, vajab parandamist

Allikas: Statistikaameti elukeskkonna uuringu andmed

Lisaks mudelile on rahulolu-uuringu üheks oluliseks väljundiks ka prioriteedimaatriks, mis aitab kujundada strateegilisi valikuid (joonis 8). Prioriteedimaatriks koostatakse lähtuvalt vastajate hinnangutest ja nende suhtelisest mõjust ning aitab kaardistada kõige suuremal määral rahulolu mõjutavad valdkonnad. Prioriteedimaatriks jagatakse neljaks sektoriks, mille tähendused on järgmised:

- **Hoia** – need rahulolu põhjustajad, mille hinnang on kõrge, kuid suhteline mõju rahulolule on väike. Nende teemadega tegelemine üldist rahulolu eriti ei tõsta, kuid tuleb jälgida, et hinnang teemale ei langeks.
- **Jälgi** – need rahulolu põhjustajad, mille hinnang on madal ja suhteline mõju rahulolule on väike. Need teemad otseselt tegelemist ei nõua, kuid kui sektoris „Väga prioriteetne“ puuduvad teemad, millega tegeleda, võib proovida hinnanguid tõsta.

- **Hoia ja paranda** – need rahulolu põhjustajad, mille hinnang on kõrge ja suhteline mõju rahulolule on suur. Selles sektoris olevate teemadega on kõik hästi. Kõrgeid hinnanguid tuleb kindlasti säilitada.
- **Väga prioriteetne** – need rahulolu põhjustajad, mille hinnang on madal, kuid suhteline mõju rahulolule on suur. See on kõige prioriteetsem sektor. Tuleb leida, mis põhjustab teemade madalad hinnangud ning püüda neid tõsta. Selle sektori teemad aitavad kõige kiiremini üldist rahulolu tõsta ning teemadega mitte tegelemine võib rahulolu oluliselt langetada.

Joonis 8. Statistikaameti elukeskkonnaga rahulolu uuringu prioriteedimaatriks

Prioriteedimaatriksilt on näha, et sektorisse „Väga prioriteetne“ langevad kohaliku omavalitsuse kaasamist ja arengut puudutavad hinnangud. Samuti kuulub sinna rahulolu vaba aja veetmise võimalustega. Statistikaameti uuringu tulemustele tuginedes peaksid just need kolm teemat olema edasiste otsuste langetamisel fookuses. Tuleb leida põhjused, mis selgitaksid teemadele antud madalaid hinnanguid ning mõelda, kuidas neid tõsta. Siinkohal tuleb arvestada teemade kriitilisust. Väga prioriteetses sektoris olevate teemadega tegelemist vältides võib nende hinnang oluliselt langeda, mis mõjutab oluliselt ka üldist rahulolu.

4.3.2. TÄIENDAVIDA KOMPONENDID RAHULOLU SELGITAMISEKS

Täiendavate komponentide väljaselgitamiseks vaadeldi lisaks Statistikaameti elukeskkonnaga rahulolu uuringule 18 allikat, mis hõlmavad teemakohaseid uuringuid, artikleid, indekseid ning teisi sekundaarallikaid. Allikaid võrreldi uuringutes käsitletud taustatunnuste, keskkonna, avalike teenuste ning kohaliku omavalitsuse juhtimise ja arengu lõikes. Täielik nimekiri analüüsis kasutatud allikatest on loetletud lisas 0.

Tabelis 8 on järjestatud erinevates uuringutes käsitletud keskkonnakomponendid nende esinemise sageduse alusel. Paremaks eristamiseks on tunnused jagatud kolmeks – roheline taust tähistab looduslikku keskkonda, sinine ehitatud keskkonda ja kollane sotsiaalset keskkonda.

Tabel 8. Keskkonna komponentide käsitlemise võrdlus erinevates elukeskkonna uuringutes

KESKKOND	
Tunnus	Korduste arv
Kõnniteed	13
Haljasalad ja pargid	13
Vaba aja veetmise ja sportimise alad	13
Sõiduteed	13
Turvalisus (sh liiklusturvalisus)	13
Jalgrattateed	12
Avalikud alad (sh linnaruum kui kohtumispaik)	12
Müüra	10
Üldine rahulolu elukeskkonnaga	9
Transport (sh bussipeatuste asukoht)	9

Keskkonna teemal kajastati enamikes uuringutes peamiselt ehitatud keskkonda kirjeldavaid komponente.

Kõige vähem uuritakse keskkonda kasutatud näidete põhjal sotsiaalsest aspektist.

Tabelis 9 on välja toodud erinevates elukeskkonna rahulolu määratlevates uuringutes käsitletud küsimused, mis uurivad avalikke teenuseid. Tabelis eristatakse 19 erinevat tunnust, mille hulgast kõige rohkemates uuringutes sisalduvad küsimused spordi (11 uuringus), ühistranspordi (10), avalike alade ning teede hoolduse (10) ja haridus- ning kultuuriteenuste (9) kohta.

Võrreldud uuringutest kolmeteistkümnes sisaldus küsimus kõnniteede, haljasalade ja parkide, vaba aja veetmise ja sportimise alade ning sõiduteede kohta.

Elukeskkonna uuringutes analüüsiti ka elanike lojaalsust kodukohas elamise suhtes (4), töö leidmise ja eneseteostamise võimalust ning rahulolu sissetulekuga (tabel 10).

KESKKOND	
Ligipääsetavus	8
Tänavavalgustus	8
Miljö	8
Mänguväljakud	8
Puhas õhk	8
Parkimine	6
Veereostus	4
Linnaruumis liikuvad häirivad inimesed (purjus inimesed, noortekambad, koeraomanikud, kodutud, narkomaanid)	3
Elamuarendus	3
Lemmiklooma jalutamiskohad	2
Värviskeem: roheline – looduslik keskkond, sinine – ehitatud keskkond, kollane – sotsiaalne keskkond	

Tabel 9. Avalike teenuste käsitletuse võrdlus erinevates elukeskkonna uuringutes

AVALIKUD TEENUSED	
Tunnus	Korduste arv
Sport	11
Ühistransport	10
Hooldus (teed, avalikud alad)	10
Haridus	9
Kultuursed vaba aja veetmise võimalused	9
Jäätmekäitlus	8
Teenuste kättesaadavus	7
Huvikoolid ja huviringid (noortekeskused)	7
Kultuur	6
Meditiin ja arstiabi kättesaadavus	5
Rahulolu oma linnaosa eri valdkondadega	5
Seltsi- ja kogukonna teenused	5
Keskonnakaitse	4
Esmatarbeteenuste kättesaadavus (apteek, pangaautomaat, toidupood, post jne)	4
Veevärk ja kanalisatsioon	2
Korrakaitse	2
Pere- ja sotsiaaltoetused	1
Üldine rahulolu teenustega	1
Turismikorraldus	1

Tabel 10. Muude ja metoodika küsimuste võrdlus erinevates elukeskkonna uuringutes

MUU + METOODIKA	
Tunnus	Korduste arv
Lojaalsus (soov samas kohas ka pikemas perspektiivis elada)	4
Töövõimalused (tööhõive, karjääri- ja eneseteostamise võimalused, ettevõtlus)	2
Rahulolu sissetulekuga	2

4.4. KAASAMISE MÕJU RAHULOLULE

Tabel 11 annab ülevaate uuringutes käsitletud kohaliku omavalitsuse juhtimise ja arenguga seotud kuuest tunnusest.

Tabel 11. KOV-i juhtimise ja arengu käsitlemise võrdlus erinevates elukeskkonna uuringutes

KOV-i JUHTIMINE JA ARENG	
Tunnus	Korduste arv
Rahulolu KOV-i tööga/juhtimisega	8
Kaasamine	7
KOV-i areng	6
KOV-i maine ja soovitamine	3
Infovahetus (KOV-i kommunikatsioon, kogukonnasisese suhtlus jne)	3
Maine	2

Kõige populaarsemad kohaliku omavalitsuse teemal käsitletavatad tunnused on rahulolu kohaliku omavalitsuse töö ja juhtimisega (8), kaasamine (7) ning kohaliku omavalitsuse areng (6). Elukeskkonna rahulolu ja ruumilise arengu kavandamisse kaasamise vaheline Spearmani korrelatsioonikordaja Statistikaameti uuringu alusel oli 0,68, mida võib pidada suhteliselt kõrgeks positiivseks seoseks. Tabel 12 kirjeldab leitud seose arvutamiseks võrreldud küsimuste „Kui rahul Te olete elanike kaasamisega ruumilise arengu kavandamisesse (detailplaneeringud, avalike teenuste asukoha valik jm)?“ ning kõikide rahuloluküsimuste summeerimisel saadud keskmiste hinnangute²⁵ esinemiste sagedust. Tabelist on näha, et mida kõrgemalt hindavad elanikud oma ruumilisse arengusse kaasamist, seda kõrgema hinnangu annab suurem osa vastajatest ka oma üldisele elukeskkonnaga rahulolule. Sama seost kinnitab ka leitud korrelatsioonikordaja.

Tabel 12. Sagedustabel seose kohta elukeskkonna kvaliteedi ja ruumilise arengu kavandamisse kaasatuse rahulolu vahel. Punane märgistus näitab kahte kõige sagedamini esinenud keskmise rahulolu gruppi kaasamise hinnangute osas.

		Hinnang kaasamisele			
		0	33	66	100
Keskmine rahulolu	90-100	0	2	62	161
	80-89,9	4	32	366	158
	70-79,9	26	159	866	90
	60-69,9	74	563	1443	34
	50-59,9	172	853	566	7
	40-49,9	283	596	173	0
	30-39,9	279	249	31	0
	20-29,9	199	61	6	0
	10-19,9	64	10	0	0
	0-9,9	35	2	0	0

Allikas: Statistikaameti elukeskkonnaga rahulolu uuringu andmed

4.5. VABAVASTUSTE KATEGOORIAD

Statistikaameti küsitluses oli vastajatel võimalik küsimustes elukeskkonna teema kohta tagasisidet anda või antud vastust täpsustada. Samuti küsiti vastajatelt eraldi küsimustiku arusaadavuse ning parendusettepanekute kohta.

²⁵ välja arvatud rahulolu kaasamisega ruumilise arengu planeerimisega

A word cloud of Estonian words related to waste management. The most prominent words are 'puuduma' (missing), 'vald' (municipality), 'te' (the), 'linn' (city), 'võimalus' (possibility), 'inimene' (person), 'laps' (child), 'konteiner' (container), 'buss' (bus), 'maja' (house), 'auto' (car), 'ühistransport' (public transport), 'jätmed' (waste), 'aeg' (time), 'elama' (to live), 'sõitma' (to travel), 'käima' (to go), 'tänav' (street), 'sõidutee' (road), 'küla' (village), 'prügi' (garbage), 'kasutama' (to use), 'park' (park), 'kodu' (home), 'sorteerima' (to sort), 'liikuma' (to move), 'sorteerimine' (sorting), 'kõnnitee' (path), 'maantee' (highway), and 'nii' (so). The words are arranged in a circular pattern, with 'puuduma' at the top and 'jätmed' at the bottom. The colors are primarily blue, green, and yellow.

Vabavastuste analüüs eristas 389 erinevat sõna, mille korduste arv oli 14 või enam. Väiksema korduse arvuga sõnu ei eristatud. Joonisel kajastub 45 enimmainitud sõna.

Vabavastuseid analüüsiti detailsemalt koostades erineva rahulolutasemega kohalikest omavalitsustest võrreldavad rühmad. Rühmade koostamisel võeti aluseks üldine rahuloluhinnang elukeskkonnaga²⁶, mille alusel jaotati KOV-id²⁷ vastavalt kõrge, keskmise ja madala rahuloluga kohalikeks omavalitsusteks.

²⁶ üldise rahuloluhinnangu aluseks võeti kõikide rahuloluhinnangute aritmeetiline keskmine

Elukeskkonnaga rahulolu hindamise metoodika täiendusvõimalused ja andmete kasutamine säästva arengu suunamisel

Kolme rahulolutasemega rühmade vabavastustest tulenevad teemad ning nende korduste arvud on esitatud tabelis 13. Elukeskkonda teiste rühmadega võrreldes madalamalt hinnanud kohalike omavalitsuste rühmas esineb kitsaskohtade kirjeldamisel kõige enam korduvaid teemasid.

Tabel 13. Erinevate rahulolutasemetega gruppide vabavastustes kajastuvad teemad

Muhu vald, Kiili vald, Piritä, Nõmme (n=530; kommentaare 100, 15 teemat)	Anija ja Rapla vald, Paide ja Maardu linn (n=478; kommentaare 108, 16 teemat)	Mustvee vald, Jõhvi vald, Narva linn, Lügänu vald, Kohtla Järve linn (n=527; kommentaare 99, 20 teemat)
(x16) Ühistransport ei vasta ootustele, põhiprobleemideks ülerahvastatus, mitesobivad marsruudid ning liiga harvad graafikud	(x21) Puuduvad kergliiklusteed ja kõnniteed	(x21) Õhusaaste mõjutab igapäevaelu (heitgaasid, kemikaalid)
(x15) Puuduvad kõnniteed (jala liiklemise turvalisus)	(x19) Õhusaaste mõjutab igapäevaelu (prügila, tehas, laut)	(x19) Sõiduteed on väga halvas seisukorras – auklikud, tolmuised
(x10) Teed on auklikud ja tolmuised	(x15) Ühistransport ei vasta ootustele, põhiprobleemideks halb või olematu ühendus oluliste keskustega, liiga harvad graafikud, puudub võimalus ratastoolile	(x11) Ühistransport ei vasta ootustele, põhiprobleemideks halb või olematu ühendus oluliste keskustega, liiga harvad graafikud, liinid, mis ei arvesta inimeste tegelikke vajadusi
(x10) Puuduvad jäätmekäitluskonteinerid või prügikastid	(x15) Sõiduteed on halvas seisukorras – auklikud, tolmuised, liiga palju teid on ilma kõvakatteta	(x10) Pargid, avalikud rohealad hooldamata
(x9) Ebapiisav tehniline valgus (enamasti kõnniteede valgustus)	(x13) Puuduvad jäätmekäitluskonteinerid või prügikastid	(x8) Jäätmekäitus puudub täielikult või on puudulik
(x7) Liiklusmüra	(x6) Ebapiisav tehniline valgus (enamasti kõnniteede valgustus)	(x7) Puudub kergliiklustee
(x6) Teed ja tänavad on liiga kitsad	(x5) Haljasalad & avalikud alad puuduvad või on hooldamata	(x6) Miljööväärtus puudub – hüljatud maju ei lammutata, majad renoveerimata
(x4) Arenev piirkond	(x5) Müratase, mis häirib elu	(x6) KOVi juhtival positsioonil olevad ametnikud ignoreerivad probleeme ning elanikepoolseid pöördumisi
(x4) Prügi konteinereid tühjendatakse liiga harva	(x5) Kultuuriüritusi ei toimu ning nende toimumiseks puuduvad ka ruumid	(x4) Piirkond pole viimasel ajal arenenud või on võrreldes varasemaga halvemas seisukorras
(x4) Jäätmekäitluse hind / teenuse pakkumine pole rahuldav	(x5) Puudub ujula	(x4) Parkimisprobleem elukoha läheduses
(x3) Ebapiisav teehoidus (eriti talvel)	(x4) KOV on ükskõikne ja ei arvesta elanike soovidega	(x4) Puuduvad huviringid lastele
(x3) Mingid sportimisvõimalused olemas, kuid need ei kata vajadust	(x3) Jäätmekäitluse hind / teenuse pakkumine pole rahuldav	(x3) Elu on liiga kalline
(x3) Rohealade täisehitamine, kaotatakse looduslik keskkond	(x3) Ühistransport peaks olema tasuta ja koordineeritud naaberriikidega	(x3) Ebapiisav tehniline valgus (enamasti kõnniteede valgustus)
(x3) Juurdeehitised ei sobi ning miljööväärtus kannatab	(x2) Peale haldusreformi on fookus vaid keskuse arendamises	(x3) Puudub mänguväljak lasteaias
(x2) Puuduvad ülekäigurajad	(x2) Puudub ühissaun	(x3) Puudub meelelahutus täiskasvanutele
	(x2) Miljööväärtus puudub	(x3) Müratase, mis häirib igapäevaelu
		(x2) Omavalitsus pole kompetentne
		(x2) Sisehoovi teede seisukord on mitterahuldav

(x2) Puuduvad sportimisvõimalused
(x2) Jäätmekäitluse hind / teenuse pakkumine pole rahuldav

Allikas: Statistikaameti elukeskkonnaga rahulolu uuringu andmed

Küsimuse „Soovi korral võite kommenteerida küsimustikku üldiselt.“ tagasisidena esitati 452 vastust, millest sisukaid kommentaare oli 83. Positiivsete aspektidena tõid vastajad välja, et hindasid küsimustiku mugavust nii arvutis kui mobiilses seadmes, seda, et küsimustik polnud liiga pikk ning seda, et ei küsitud liiga detailseid isikuandmeid. Negatiivse poole pealt toodi välja järgmist:

- KOV-i toimimist puudutavatele küsimustele ei osatud vastata, sest puudub arusaam, kuidas omavalitsus töötab, puudub piisav info või inimestel puudub valla tasemel haldusüksustest terviklik arusaam;
- vald on analüüsiüksusena liiga suur ning hoomamatu, mitmed kommentaarid keskendusid ka sellele, et kergem oleks hinnata pisema asumi tasemel;
- küsimustik võiks olla rohkem vanusegrupiti suunatud;
- küsimustik oli liiga linnainimesele suunatud, maakohas elava inimese jaoks oli küsimustik liiga üldine ja keskusaladele suunatud;
- küsimustik oli liiga üldine, teatud küsimuste vastuses oleks vajanud selgitusi/täpsustusi.

Lisaks pakuti vabavastustes välja küsimuste teemasid, mis vastajate arvates elukeskkonna määratlusele olulised oleksid, kuid Statistikaameti uuringust puudusid:

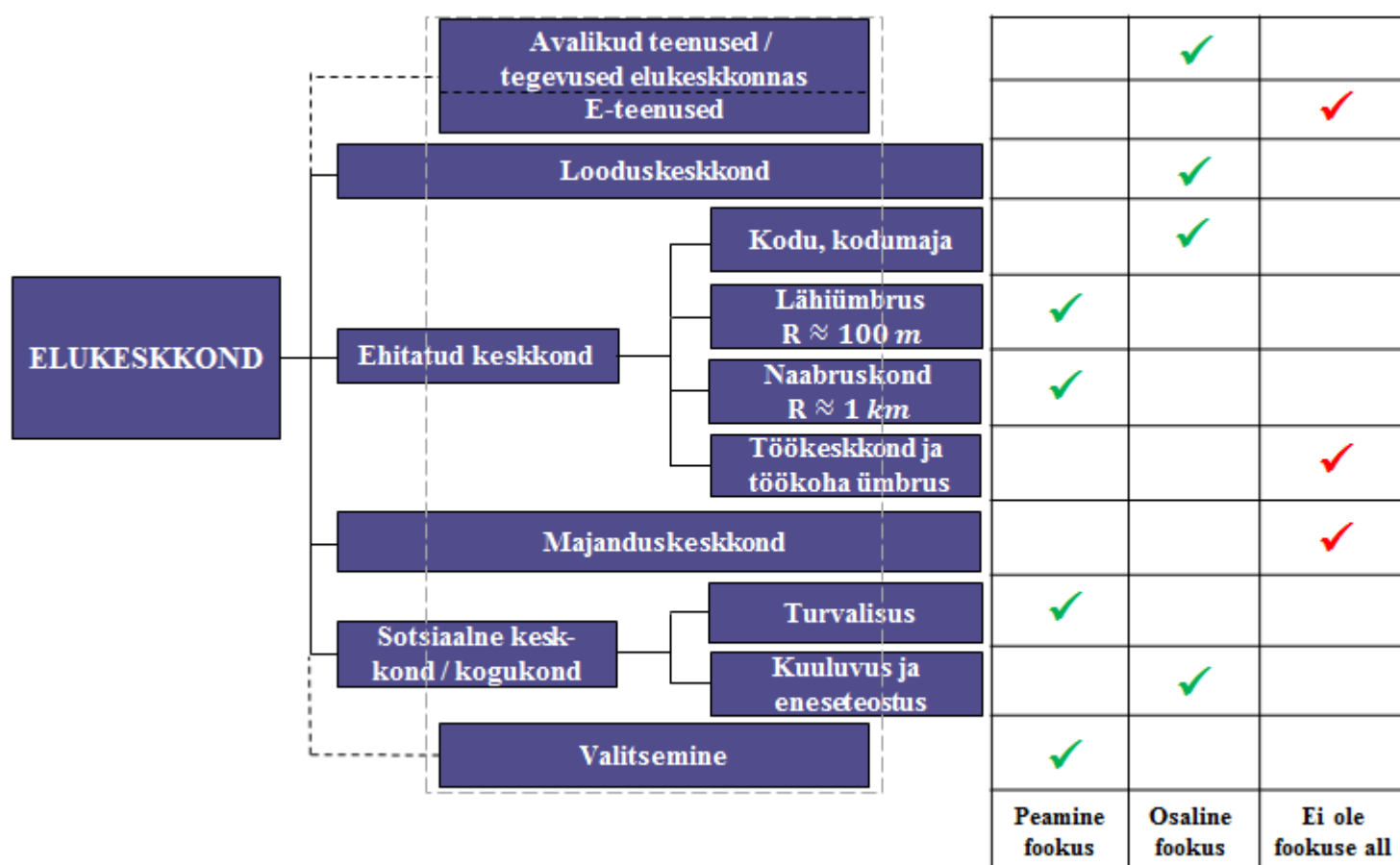
- töökoha asukoht – oma vallas või väljaspool valda (see annaks ülevaate, mitmel protsendil valla elanikest on võimalus töötada kohalikus omavalitsuses, kus elatakse);
- ettevõtlus / majanduslik areng (ettevõtluse arengu toetamine, tööhõive, kuidas hinnatakse KOVi panust uute töökohtade loomiseks);
- haljastuse probleemid põhimaantee ääres;
- naaberomavalitsuste omavaheline koostöö (teises omavalitsuses lasteaias ja koolis käimine, huvikoolid, kergliiklusteede rajamine jne);
- sotsiaalteenused ja nende kättesaadavus (nt arstiabi, hooldusabi);
- perekond ja lapsed;
- haridusvaldkond (lasteaiad, koolid, huviharidus, raamatukogud);
- turvalisus;
- valgustus;
- internet;
- vesi- ja kanalisatsioon;
- elektrivarustus;
- postiteenused, sularahaautomaadid;
- kultuurikorraldus;
- üleüldine toimetulek ning sellega seonduv;
- erakondlik kuuluvus (arvestades selle seost „rahulolu omavalitsuse juhtidega“ teemaga).

Ülaltoodud tagasisidet kasutati pilootküsimustiku koostamisel ja metoodika täiendamisel olulise sisendina.

5. ESIALGSE METOODIKA VÄLJATÖÖTAMINE JA PILOOTEERIMINE

5.1. ELUKESKKONNA KOMPONENTIDE MÄÄRAMINE

Lähtudes CSI metoodikast, elukeskkonna mõistest, Statistikaameti poolt läbiviidud uuringu küsimustest ning ekspertintervjuude ja valideerimisseminari tagasisidest, pandi paika uuringu peamine ja osaline fookus elukeskkonna rahulolu mõõtmiseks (joonis 10). Vastavalt määratletud fookusele hõlmab elukeskkonna uuring avalikke teenuseid, looduskeskkonda, kodu, lähiümbrust, naabruskonda, turvalisust ning kuuluvust ja eneseteostust. Elukeskkonna uuringust jäid välja teemad, mis puudutasid e-teenuseid, töökeskkonda ja töökoha ümbrust ning majanduskeskkonda.

Joonis 10. Elukeskkonna uuringu fookus

Tulenevalt uuringu määratletud fookusest jaotati 65 rahulolu mõõtvat küsimust kolmeteistkümnesse teemaplokki (tabel 14). Teemaplokid jagunevad järgmiselt: „KOV-i valitsemine ja maine“, „Kaasamine KOV-is“, „KOV-i areng“, „Eluase ja naabruskond“, „Hooned ja avalikud alad“, „Teede taristu“, „Liikuvus“, „Siseturvalisus“, „Kuuluvus ja eneseteostus“, „Avalikud teenused“, „Rohekeskkond“, „Üldine rahulolu elukeskkonnaga“ ja „Soovitamine“.

Tabel 14. Pilootuuringu skaalaküsimuste teemaplokkidesse jaotumine

Teemaplokk		Küsimuste arv	Selgitus
Rahulolu põhjustajad	KOV-i valitsemine ja maine	3	KOV-i esindajate professionaalne tegutsemine, KOV-i esindajate eetiline käitumine, elukoha maine
	Kaasamine KOV-is	2	Elanike kaasamine KOV-i arengu ja ruumilise arengu kavandamisse
	KOV-i areng	3	Rahulolu üldise arengusuunaga, juhtimise paranemisega, üldise arengu paranemisega
	Eluase ja naabruskond	10	Rahulolu oma eluaseme mugavuste, suuruse, seisundi, ligipääsetavuse, kulutuste, asukoha, lähiümbruse, parkimiskorraldusega
	Hooned ja avalikud alad	6	Rahulolu avalike alade, liikumis- ja sportimisalade, mänguväljakute, arhitektuuri ja miljöö, ligipääsetavusega hoonetele
	Teede taristu	4	Rahulolu tänavavalgustuse, jalg- ja kõnniteede, jalgrattateede, sõiduteedega
	Liikuvus	4	Rahulolu liikumisvõimaluste tagatuse, liikluse olukorraga
	Siseturvalisus	12	Turvatus; erinevate häiringute esinemine; rahulolu tänavavalgustuse, liikluskäitumise ohutuse, teede piisavusega
	Kuuluvus ja eneseteostus	4	Täisväärtusliku liikmena tundumine, aktiivne osavõtt, eesmärkide/unistuste elluviimine, arengu mõjutamine
	Avalikud teenused	9	Rahulolu ligipääsetavuse, tänavate ja teede hooldamise, kultuuri, ühistranspordi, jäätmekäitlusega
	Rohekeskkond	4	Rahulolu välisõhu kvaliteedi, mürataseme, rohealade, looduskeskkonnaga
Rahulolu (CSI)	Üldine rahulolu elukeskkonnaga	3	Rahulolu elukeskkonnaga, ootustele vastamine, ideaalse elukeskkonnaga kattumine
Rahulolu tagajärg	Soovitamine	1	Elukoha soovitamise tõenäosus

Lisaks skaalaküsimustele küsiti vastajatelt valik- ning vabavastustega küsimusi, mida ei loeta rahulolumudeli osaks. Need küsimused hõlmasid vastajate tausta, eluaset, erinevaid käitumuslikke tunnuseid, nagu võimalusi ja harjumusi, ning avatud vastustega küsimuste täpsustusi. Täielik pilootuuringu põhjal täiendatud küsimustik on toodud lisas 9.1.

5.2. VALIMITE MOODUSTAMINE JA KÜSITLUSE LÄBIVIIMINE

Pilootuuring „Elukeskkonna rahulolu-uuring 2020“ viidi läbi ajavahemikul 2. detsember 2020. a – 6. jaanuar 2021. a. Uuringu vormiks oli veebipõhine ankeetküsitlus²⁸, mis sisaldas kinniseid, poolavatud ja avatud küsimusi. Uuringu vastajal oli võimalus täita küsimustikku eesti või vene keeles.

Küsimustik koosnes sissejuhatavast osast, millele järgnes tausta määratlev teemaplokk, mis sisaldas küsimusi vastaja demograafiliste ja käitumuslike tunnuste ning harjumuste ja võimaluste kohta. Seejärel järgnesid küsimused järgmiste teemaplokkidena: liikuvus, rohekeskkond, ehitatud keskkond, teed ja tänavad, avalikud teenused, tajutud tuvalisus ja kuuluvus, valitsemine ja areng kohalikus omavalitsuses, üldine rahulolu ning soovitamise ja maine. Vastavalt vajadusele ning täpsusastmele kasutati konkreetsete küsimuste vastajate määratlemisel filtreerimist.

Elukeskkonnaga rahulolu mõõdeti kümnepalliskaalal, kus 1 tähistas hinnangut „Ei ole üldse rahul“ või „Ei nõustu üldse“ ja 10 hinnangut „Väga rahul“, „Olen täiesti rahul“ või „Nõustun täielikult“. Tulemuste paremaks tõlgendamiseks on hinnangud teisendatud skaalale 0–100, kasutades valemit $(x - 1) \times 100 \div 9$, kus x on vastaja antud hinnang.

Erandina mõõdeti soovitamist käsitlevaid küsimusi soovitusindeksi metoodikast tulenevalt skaalal 0 – 10, kus 0 tähistas hinnangut „Kindlasti ei soovitaks“ ja 10 hinnangut „Kindlasti soovitaks“. Sel puhul kasutati skaala teisendamiseks valemit $x \times 10$, kus x on vastaja antud hinnang.

Vastajatel oli võimalik skaalaküsimusele anda ka hinnang „Ei oska öelda / vastata“ ning valikvastuste küsimustele hinnang „Ei soovi vastata“. Analüüsis arvestatakse neid vastuseid tühjadena ja hinnangute arvutamisel neid ei arvestata.

Kui skaalaküsimuste rahuloluhinnanguks määrati 4 punkti või vähem (rohekeskkonna puhul 6 punkti või vähem), järgnes täiendav valikvastustega küsimus või vabavastuse väli, kus vastaja sai madala hinnangu andmist põhjendada. Tulemuste paremaks eristamiseks on graafikutel kasutatud järgnevat värviskeemi: 75–100 punkti – roheline, suurepärane; 65–74 punkti – kollane, hea; 0–64 punkti – punane, vajab parandamist.

Pilootuuring viidi läbi kolmeteistkümne piirkonna hulgas (11 kohalikku omavalitsust ja 2 Tallinna linnaosa). Valimi koostamisel tugineti Statistikaameti uuringu elukeskkonnaga üldise rahulolu hinnangute järjestusele, mille alusel jagati kohalikud omavalitsused ja Tallinna linnaosad kolmeks (kõrge, keskmise ja madala rahuloluhinnanguga piirkonnad). Valimirühmade koostamisel arvestati ka eelnevale küsimustikule vastanute arvu. Kõrgesse ja madalasse rahuloluhinnangute rühma määrati vastavalt neli kõrgeima ja viis madalaima hinnanguga piirkonda²⁹. Keskmise hinnanguga³⁰ piirkondi oli kokku kaheksa ning nende osas tehti valik alusel, et valimirühma kuulusid elukeskkonna mõistes erineva määratlusega alad. Kohalike omavalitsuste ning kahe Tallinna linnaosa siseselt kasutati uuringu läbiviimisel mugavusvalimit.

Pilootuuringu valimisse kuulusid: Muhu vald, Kiili vald, Pirita linnaosa, Nõmme linnaosa (kõrgeim rahulolu); Anija vald, Rapla vald, Paide linn, Maardu linn (keskmine rahulolu); Mustvee vald, Jõhvi vald, Narva linn, Lüganuse vald, Kohtla-Järve linn (madalaim rahulolu). Uuringule vastamine polnud piiratud ka valimisse mittekuulunud teiste piirkondade elanikele ning ka nende vastuseid võeti andmete analüüsil arvesse.

²⁸ pilootuuringu ankeetküsitlus on esitatud Tellijale eraldi lisana ning ei sisaldu lõpparuandes

²⁹ erinevus sõltus eeldatavast vastajate arvust

³⁰ üldine rahuloluhinnang elukeskkonnaga 60 punkti sajast

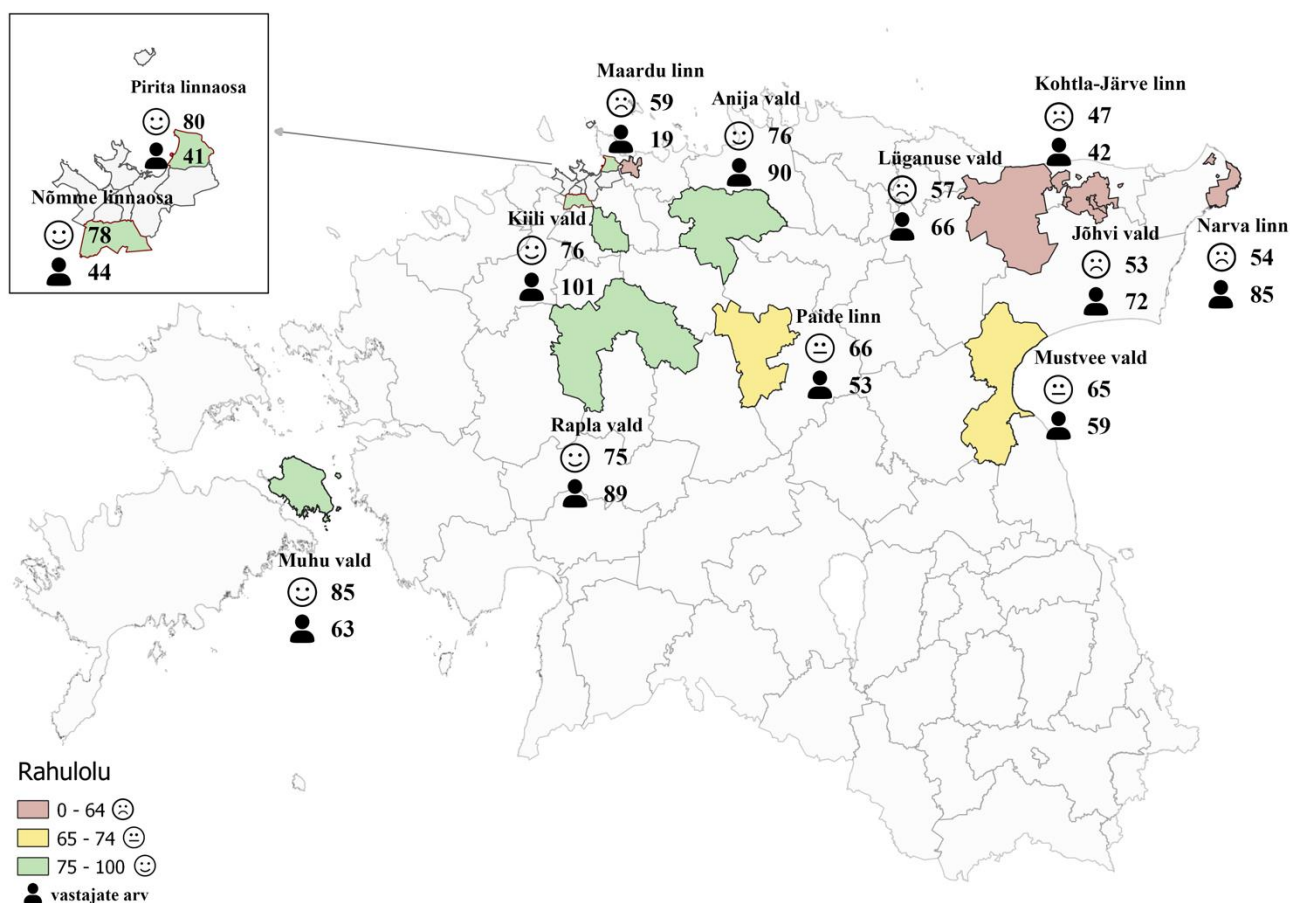
Küsimustikku levitati peamiselt meili ja sotsiaalmeedia kanalite teel. Uuringukutse koosnes uuringu lühikirjeldusest, küsimustiku edastamise või küsimustikule vastamise palvest, küsitluse lingist ja uuringu tegijate infost.

Meililist moodustati avalikult kättesaadavatest andmetest. Meililistis olid piirkondade ettevõtjad ja kohaliku elu eestvedajad ning kohalike omavalitsuste või linnaosade esindajad. Lisaks esimesele kirjale saadeti vastamisaktiivsuse piirkondlikku jaotust arvesse võttes vajadusel ka meeldetuletuskiri.

Uuringu lühiinfot ja veebiküsitluse linki levitati peamiselt sotsiaalmeedia kanalite kaudu – tasuta reklaampostituse alusel ning valimisse kuulunud piirkondade Facebooki gruppides (nt Nõmmekate kogukond, Meie Loksa, Pirta inimesed) ja kohalike omavalitsuste või linnavalitsuste sotsiaalmeedia kanalites.

5.3. PILOOTUURINGU ÜLDTULEMUSED JA JÄRELDUSED

Pilootuuringus osales kokku 1162 elanikku, kellest 774 vastajat kuulusid ning 388 vastajat ei kuulunud valimis määratletud piirkondadesse. Joonisel 11 on kujutatud pilootuuringu kolmeteistkümne piirkonna vastajate arv ning nende üldine rahulolu elukeskkonnaga. Üldise rahulolu hinnang on esitatud sajapunktilisel skaalal ning põhineb järgmiste väidete hinnangutel: „Olen oma elukeskkonnaga rahul“, „Mind ümbritsev elukeskkond vastab minu ootustele“ ja „Minu elukeskkond kattub minu ettekujutusega ideaalsest elukeskkonnast“.

Joonis 11. Pilootuuringu vastajate arv ning üldine rahulolu 13 piirkonnas (aluskaart: Maa-amet)

Pilootuuringule vastanutest 88% (1022) täitsid küsitluse eesti keeles ning 12% (140) vene keeles. Küsitlusele vastajatest 69% olid naised ning 31% mehed. Suurem osa vastajatest oli kõrgharitud – bakalaureusekraadi või keskeriharidusega (40%) ning magistri- ja/või doktorikraadiga (35%), kellele järgnesid keskharidusega vastajad (23%). Põhi- ja alghariduse grupid olid marginaalsed. Elukeskkonna määratluse jaotuses kirjeldas 42% vastajatest oma elukohta kui maapiirkonda, 26% kui linna, 20% kui väikelinna ning 11% vastajatest kui suurema linna lähiala. Ülejäänud osa ei soovinud või ei osanud oma elukeskkonda määratleda.

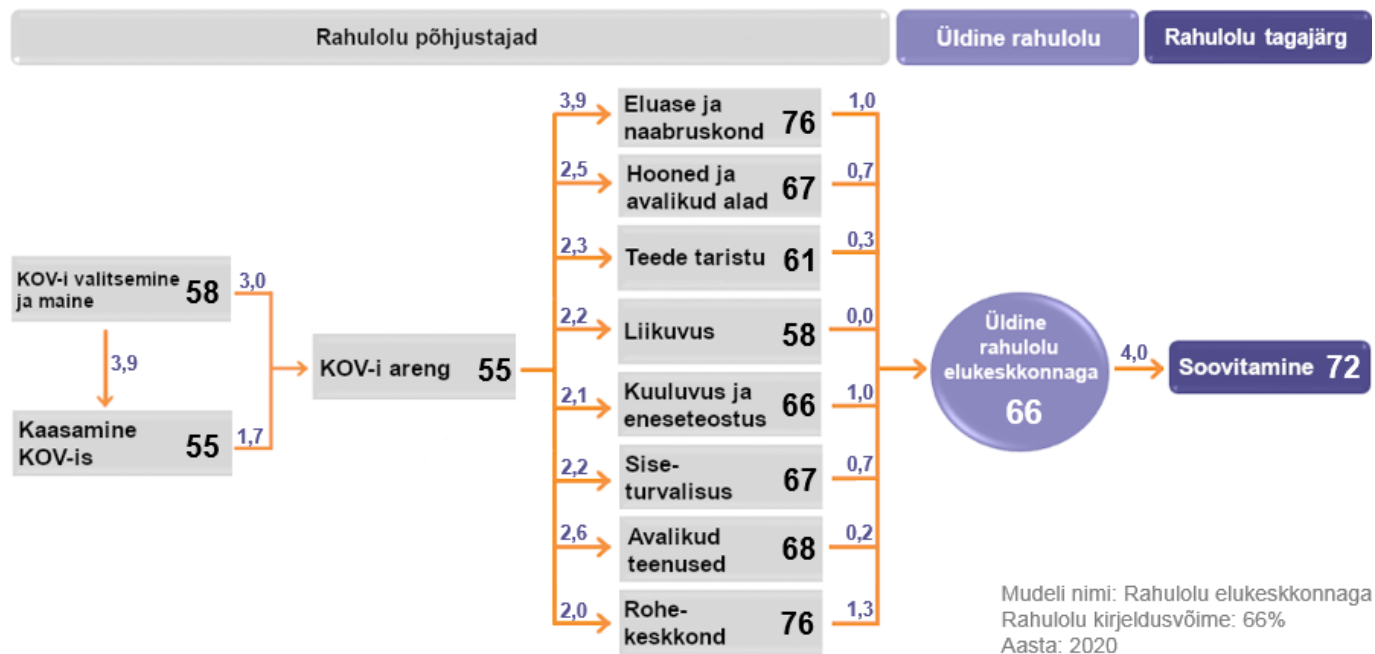
5.3.1. RAHULOLU KOMPONENDID JA MUDEL

Pilootuuringu küsitluses kogutud andmeid töödeldi Microsoft Excel ja Microsoft Power BI andmeanalüüsi tarkvaras. Rahulolumudeli koostamiseks kasutati SmartPLS struktuurivõrrandite modelleerimistarkvara.

Kaardistamaks valdkondi, mis enim mõjutavad üldist rahulolu elukeskkonnaga, kasutati analüüsis CSI (*Customer Satisfaction Index*) mudelit ja meetodikat.³¹

Rahulolumudeli struktuuri aluseks võeti Statistikaameti uuringu rahulolumudeli peatükis esitatud mudelikuju, mida tuginedes elukeskkonna mõiste teoreetilise kirjanduse ülevaatele ning poliitikakujundajate soovidele vastavatele lisatud küsimustele täiendati. Elukeskkonna pilootuuringu andmetel koostatud rahulolumudeli kirjeldusvõime on 66%. Mudeli kirjeldusvõime tõusis Statistikaameti andmetele põhineva mudeliga võrreldes 36% võrra.

Joonis 12 kujutab elukeskkonna pilootuuringule põhinevat rahulolumudelit. Mudelis kirjeldavad numbrid teemaplokkide nimetuste järel vastavate teemaplokkide keskmisi rahuloluhinnanguid³². Nooltel on esitatud teemade mõjukordajad, mis on leitud osavähimruutude meetodil.

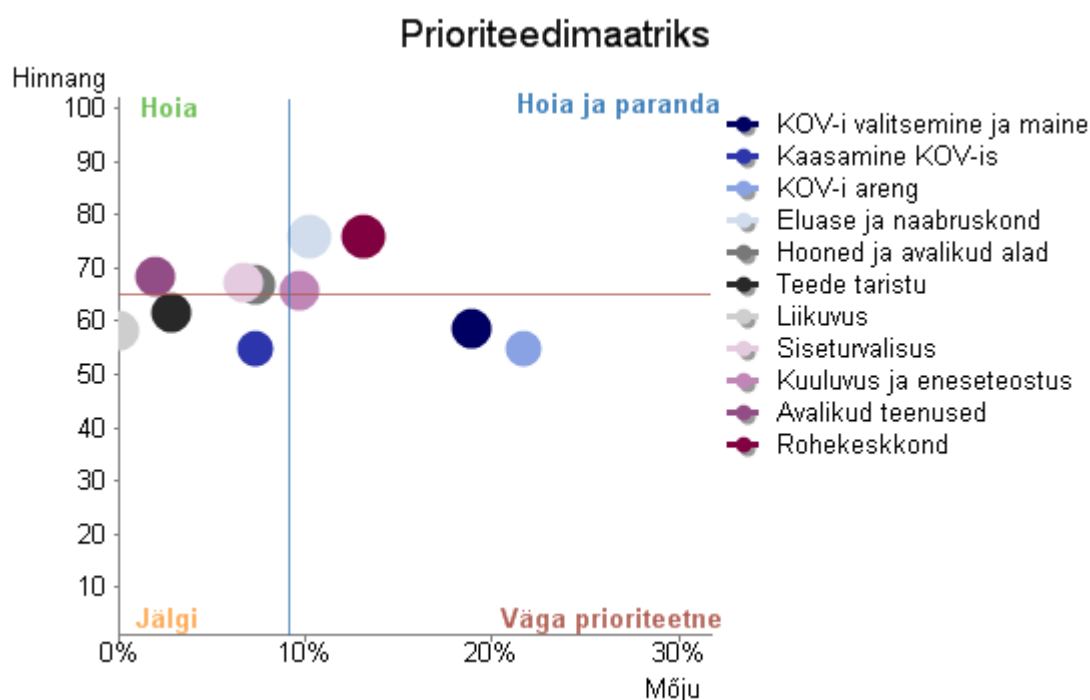
Joonis 12. Pilootuuringu andmetel põhinev elukeskkonna rahulolumudel

³¹ Täpsem meetodika kirjeldus asub peatükis 6.2. Täiendatud meetodika kirjeldus ja rakendamise juhend

³² küsimuste summeeritud aritmeetilisi keskmisi hinnanguid

Mudel näitab KOV-i valitsemise ja maine tugevat mõju kaasamisele (mõju 3,9 punkti) ja arengule (mõju 3 punkti). Kuigi mõju kaasamisele tõusis võrdluses Statistikaameti uuringu rahulolumudeliga, kinnitavad kohaliku omavalitsuse tunnuste mõjud ka Statistikaameti mudelist leitud seost. Suur mõjukordaja (3,9 punkti) on mudelis eluaseme ja naabruskonnaga rahuloluhinnangu kujunemisel kohaliku omavalitsuse tegevusel. Väga tugev seos (4 punkti) on ka üldise elukeskkonna rahulolu ja piirkonna soovitamise vahel.

Prioriteedimaatriksilt (joonis 13) on näha, et sektorisse „Väga prioriteetne“ langevad kohaliku omavalitsuse valitsemist, mainet ja arengut puudutavad hinnangud. Tuginedes pilootuuringule tuleks need kaks teemat asetada edasiste otsuste langetamisel fookusesse, leida põhjused, miks vastavad hinnangud anti ning püüda valdkonna tajumist hindajate hulgas parandada. KOV-i teemad tulid välja ka Statistikaameti prioriteedimaatriksist.

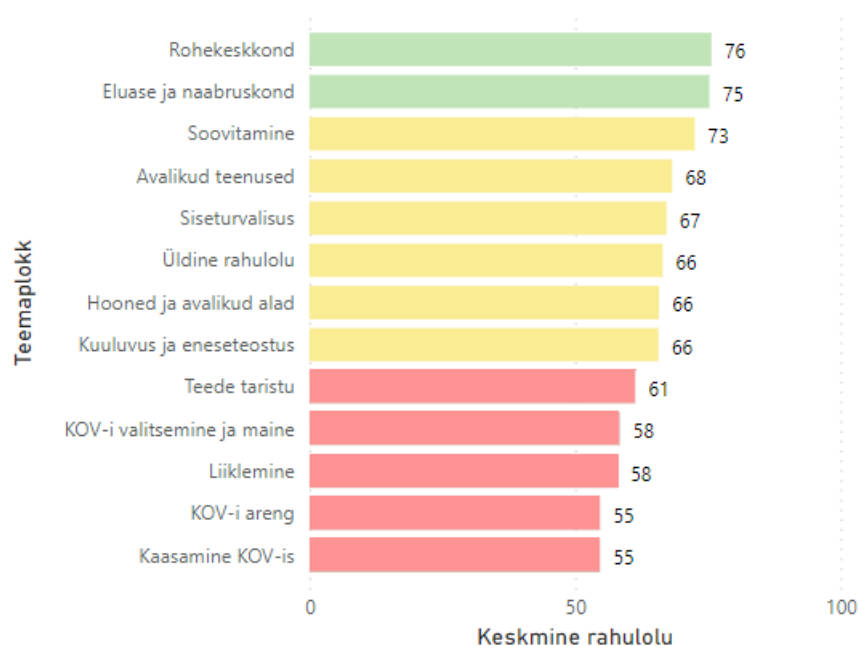

Joonis 13. Elukeskkonna rahulolu pilootuuringu prioriteedimaatriks

5.3.2. HINNANGUD KÜSIMUSTE LÕIKES

Joonisel 14 on esitatud elukeskkonnaga rahulolu kirjeldavad rahuloluhinnangud, mis põhinevad pilootuuringu andmetele. Teemaplokkide arvestuses hindasid vastajad kõige kõrgemalt teemaplokke „Rohekeskkond“ (76 punkti 100-st) ning „Eluase ja naabruskond“ (75 punkti 100-st). Kõige madalamad hinnangud anti teemaplokkidele: „KOV-i areng“ (55 punkti 100-st) ja „Kaasamine KOV-is“ (55 punkti 100-st). Teemaplokki „Üldine rahulolu elukeskkonnaga“, mis koosnes küsimustest „Olen oma elukeskkonnaga rahul“, „Mind ümbritsev elukeskkond vastab minu ootustele“ ja „Minu elukeskkond kattub minu ettekujutusega ideaalsest elukeskkonnast“, hinnati 66 punktiga. Kõikide rahuloluhinnangute küsimuste keskmine hinnang oli 67 punkti. Tulemus näitab, et läbiviidud uuringus tajusid vastajad üldise rahulolu all mõeldavaid komponente võrreldes eelneva uuringuga paremini, sest komponentide hinnangute ning üldise hinnangu vahel puudub oluline erisus.

Hinnangud teemaplokkidele

Joonis 14. Rahulolu teemaplokkide lõikes

Värviskeem: 75-100 punkti – roheline, suurepärase; 65-74 punkti – kollane, hea; 0 – 64 punkti – punane, vajab parandamist

Tabel 15 kujutab kõiki pilootprojekti rahuloluküsimuste hinnanguid ja nende suhtelisi mõjusid. Kõige kõrgemalt hindasid vastajad väidet „Palun hinnake oma rahulolu eluaseme asukohaga“ (84 punkti 100-st) ning kõige madalamalt väidet „Kohaliku omavalitsuse esindajad tuginevad tegutsedes kõrgetele eetilistele standarditele“ (50 punkti). Küsimuste lõikes on kõrgeimad suhtelised mõjud kohalikkude omavalitsust puudutavate küsimuste kõrval teemadel, mis puudutasid vastajate rahulolu rohekeskkonnaga (küsimuste suhtelised mõjud vahemikus 2,96% kuni 3,60%).

Tabel 15. Küsimused ja nende suhtelised mõjud elukeskkonnaga rahulolu hindamisel

Teema	Küsimus	Hinnang	Suht. mõju
KOV-i valitsemine ja maine	Kohaliku omavalitsuse esindajad tegutsevad professionaalselt	55	7,30%
	Kohaliku omavalitsuse esindajad tuginevad tegutsedes kõrgetele eetilistele standarditele	50	7,20%
	Kui kõrgelt hindate oma elukoha mainet?	69	4,49%
Kaasamine KOV-is	Rahulolu elanike kaasamisega kohaliku omavalitsuse arengu kavandamisse (kaasav eelarve, informeerimine jm)	55	3,71%
	Rahulolu elanike kaasamisega ruumilise arengu kavandamisse (detailplaneeringud, avalike teenuste asukoha valik jm)	54	3,61%
KOV-i areng	Rahulolu KOV-i üldise arengusuunaga	59	7,72%
	Elukoha omavalitsuse juhtimine on viimase kolme aasta jooksul paranenud	51	6,83%
	Elukoha omavalitsuse üldine areng on viimase kolme aasta jooksul paranenud	54	7,19%
Eluase ja naabruskond	Rahulolu eluaseme olemasolevate mugavustega	77	1,00%
	Rahulolu eluaseme suurusega	77	0,91%
Eluase ja naabruskond	Rahulolu eluaseme seisundiga (korrasolek)	67	0,87%
	Rahulolu eluaseme ligipääsetavusega	82	0,98%
	Rahulolu eluasemega seotud kulutustega	67	1,01%

Teema	Küsimus	Hinnang	Suht. mõju
	Rahulolu eluaseme asukohaga	84	1,38%
	Rahulolu eluaseme lähiümbrusega (u 300 m raadiuses)	79	1,44%
	Rahulolu eluaseme naabruskonnaga (u 301 m - 1 km raadiuses)	79	1,45%
	Rahulolu autode parkimiskorraldusega eluaseme läheduses	70	1,20%
Hooned ja avalikud alad	Rahulolu avalike aladega (sh eluasemete lähialad, tänavaruum, väljakud, ootealad, kogunemiskohad jms)	66	1,23%
	Rahulolu liikumis- ja sportimisaladega sisetingimustes	61	0,84%
	Rahulolu liikumis- ja sportimisaladega välitingimustes	69	1,13%
	Rahulolu laste mänguväljakutega	66	0,90%
	Rahulolu hoonete ja rajatiste arhitektuuri ja miljööga	64	1,16%
	Rahulolu ligipääsetavusega avalikele/ühiskondlikele hoonetele (nt kaldtee puudumine, lifti sh häälteavituse, kombatavate infoelementide puudumine jm)	69	1,00%
	Minu elukoha lähiümbrus on heakorrastatud (puuduvad tühjad hooned või peremeheta kinnistud, hooneid pole soditud, avalik ruum on prügist vaba jm)	71	1,07%
Teede taristu	Rahulolu tänavavalgustusega	65	0,67%
	Rahulolu jalg- ja kõnniteedega	59	0,69%
	Rahulolu jalgrattateedega	53	0,72%
	Rahulolu sõiduteedega	68	0,82%
Liikuvus	Rahulolu liikumisvõimaluste tagatusega nõrgematele - lapsed, eakad, erivajadustega inimesed, väikelaste vanemad (nt ehituslikud takistused, kaldteed, äärekivid, trepid, käsipuud jm)	51	0,01%
	Rahulolu liicluse olukorraga jalakäija seisukohast	57	0,01%
	Rahulolu liicluse olukorraga jalgratturi (sh tõukerattad, tasakaaluliikurid jm) seisukohast	51	0,01%
	Rahulolu liicluse olukorraga autojuhi seisukohast	72	0,01%
Siseturvalisus	Tunnen ennast oma elukohas turvaliselt	82	0,89%
	Tunnen end pimedas väljas liikudes turvaliselt	73	0,82%
	Tunnen, et tänavavalgustus on piisav	63	0,63%
	Liikluskäitumine on ohutu (ei kihutata, roolis ei tegeleta kõrvaliste asjadega jm): Palun andke hinnang järgmistele väidetele	57	0,74%
	Minu teekonna ohutuks läbimiseks on piisavalt kõnni- ja/või rattateid	55	0,61%
	Joobes isikuid ei esine minu elukeskkonnas	63	0,44%
	Avalikus ruumis suitsetamist ei esine minu elukeskkonnas	64	0,43%
	Narkootikumidega kauplemist või nende tarbimist ei esine minu elukeskkonnas	72	0,42%
	Öörahu rikkumist ei esine minu elukeskkonnas	69	0,47%
	Konfliktid suhteid teiste elanikega ei esine minu elukeskkonnas	74	0,40%
	Sõnalist halvustamist või märkusi kaaskodanikelt ei esine minu elukeskkonnas	74	0,40%
	Lemmikloomade pidamise nõude eiramist ei esine minu elukeskkonnas	63	0,39%
Kuuluvus ja eneseteostus	Tunnen ennast oma kogukonna täisväärtusliku liikmena	77	2,63%
	Võtan kogukonnaelust aktiivselt osa	61	1,47%
	Tunnen, et saan elukeskkonnas oma eesmärged/unistusi ellu viia	65	2,96%

Teema	Küsimus	Hinnang	Suht. mõju
	Tunnen, et saan oma elukeskkonna arengut mõjutada	60	2,62%
Avalikud teenused	Rahulolu joogivee kvaliteediga	79	0,15%
	Rahulolu tänavate ja teede hooldamisega suvisel hooajal	72	0,26%
	Rahulolu tänavate ja teede hooldamisega talvisel hooajal	63	0,27%
	Rahulolu jäätmekäitlusega (jäätmete kogumine, jäätmevedu, taaskasutamine)	71	0,22%
	Rahulolu jäätmete liigiti kogumise võimaldamisega (sorteeritud jäätmete kogumiskohad, eraldi vedu, käitumisjuhised)	64	0,20%
	Rahulolu ligipääsetavusega ühissõiduki peatustesse (pääs ooteplatvormile, sõiduplaanide olemasolu ja loetavus)	73	0,25%
	Rahulolu ligipääsetavusega ühissõidukitesse (nt sisenemine lapsevankri, ratastooliga jm)	65	0,23%
	Rahulolu ühistranspordi teenusega (väljumiste arv, liinide omavaheline ühenduvus)	57	0,19%
	Rahulolu kultuursete (sh huvitegevus) vaba aja veetmise võimalustega (nt kontserdid, etendused, tantsimise/koorilaulu harrastamine jm)	66	0,22%
Rohekeskkond	Rahulolu välisõhu kvaliteediga (lõhnahäiringud, õhusaaste)	75	3,09%
	Rahulolu müratasemega	73	2,96%
	Rahulolu looduskeskkonnaga (sh metsaalad, rannikualad jne)	81	3,60%
	Rahulolu rohealadega (sh haljasalad, pargid, looduslikud puhkealad)	74	3,48%
Üldine rahulolu elukeskkonnaga	Olen oma elukeskkonnaga rahul	73	-
	Mind ümbritsev elukeskkond vastab minu ootustele	68	-
	Minu elukeskkond kattub minu ettekujutusega ideaalsest elukeskkonnast	58	-
Soovitamine	Kui tõenäoliselt soovitaksite oma elukohta elamiseks sõbrale või tuttavale?	72	-
Värviskeem: 75-100 punkti – roheline, suurepärase; 65-74 punkti – kollane, hea; 0 – 64 punkti – punane, vajab parandamist			

5.3.3. JÄRELDUSED METOODIKA SOBIVUSE OSAS

CSI metoodikal põhineva rahulolumudeli kirjeldusvõime suurenes võrreldes eelnevalt läbiviidud uuringuga 30%-lt 66%-ni. Statistikaameti ja pilootuuringu täieliku võrreldavuse tagamiseks koostati lisaks osavähimruutude meetodil põhinev mudel, mis ei võtaks arvesse lisanduvate teemaplokkide komplekteerimisel tehtud struktureid muudatusi. Nii analüüsi mõlema uuringu küsimuste kirjeldusvõimet kõiki küsimusi ühes teemaplokkis käsitledes. Statistikaameti uuringus kohta üldmudelit koostades arvati välja küsimus „Üldine rahulolu oma elukeskkonnaga“. Sel viisil saavutati Statistikaameti mudeli kirjeldusvõimeks 30%, mis struktureeritud mudeli kirjeldusvõimest ei erinenud. Sarnast meetodit rakendati ka pilootuuringu tulemuste põhjal ning mudeli kirjeldusvõimeks saadi 64%.

Samuti kahanes võrreldes Statistikaameti uuringuga rahuloluhinnangu küsimuste keskmise väärtuse (67 punkti) ning otseselt üldise elukeskkonnaga rahuloluhinnangu (66 punkti) vahe. See annab aluse järeldusele, et küsimustikus piiritleti elukeskkonna komponendid piisavalt arusaadaval viisil ning inimesed mõistsid osateemasid, mis üldise hinnangu moodustasid. Tõenäoliselt aitas kõikide küsimuste keskmise hinnangu ning elukeskkonnaga üldise rahulolu hindamise küsimuste võrdsustamisele kaasa ka koondküsimuse küsimustiku lõppu liigutamine.

Tabelis 16 on välja toodud peamised vastused küsimusele „Soovi korral andke palun tagasisidet küsimuste arusaadavuse ja olulisuse kohta“ ning nende vastuste esinemissagedus. Vastused on

liigitatud kolme tulpa – positiivne tagasiside, neutraalne tagasiside ning negatiivne tagasiside. Positiivse tagasisidena toodi välja, et küsimustik oli vastajale arusaadav ning küsitav täpne ja asjakohane. Negatiivsete aspektidena toodi välja küsimustiku liigset linnakesksust ning pikkust. Tagasisides esitati ka konkreetseid ettepanekuid, näiteks küsimustikku internetiühenduse kohta küsimuse või eluruumi olmemugavuste küsimusse maakütte valikuvariandi lisamine.

Tabel 16. Vastajate tagasiside pilootküsimustikule

Positiivne	Neutraalne	Negatiivne
(x39) Arusaadav küsimustik	(x9) Tahetakse näha tulemust	(x9) Liialt linnakeskne küsimustik
(x29) Täpsed ning asjakohased küsimused		(x4) Hajaasustuse piirkonnas elavad inimesed ei saanud konkreetset vastata küsimustele
(x9) Tänuavaldus uuringu korraldajatele		(x5) Liiga pikk
(x5) Küsimustik aitab elukoha arengule kaasa		(x5) Esines korduvaid küsimusi
(x2) Tähtis inimeste rahulolu hindamiseks		(x4) Arusaamatu küsimustiku eesmärk
(x1) Paras pikkus		(x3) Segadus skaalaga
		(x2) Halb/arusaamatu küsimustiku venekeelne variant
		(x2) Puudub küsimustiku järg

Pilootuuringu küsitlusmetoodika parendamise osas lähtuti küsimustikule vastanute tagasisidest, poliitikakujundajate spetsiifilistest vajadustest ning elukeskkonna rahulolu hindamise metoodika valideerimisseminaril toimunud arutelust.

Tuginedes eelmainitule täpsustati vastusevariante ja küsimusi, lisati skaalaküsimusi, kohandati teemaplokke ning muudeti filtreerimist. Täpsed siseseviidud muudatused kahe versiooni võrdluses on esitatud lisas 9.6.

6. TÄIENDATUD METOODIKA KOOS RAKENDAMISE JUHENDMATERJALIGA

6.1. TÄIENDATUD KÜSIMUSTIKU TEEMADESSE JAOTUMINE

Järgnevalt tuuakse välja täiendatud küsimustiku teemad ning nende alla kuuluvad küsimused. Lisaks peatükis käsitlevatele küsimustele lisandus ankeetküsitluses madala hinnangu³³ andnud vastajatele avatud või etteantud vastusevariantidega küsimus: “Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu ... (*millega?*) madalalt.”. Osa alltoodud küsimustest on tingimuslikud, st küsimust filtreeritakse vastavalt antud vastusele (nt ümbritsevat elukeskkonda hajaasustusena kirjeldanutelt ei küsita parkimiskorralduse kohta). Küsimustiku terviklik versioon koos vastusevariantidega on toodud lisas 9.1. Piloteeritud ankeetküsitlus on esitatud lõpparuande andmefailis.

Terviklik küsimustik on üsna mahukas ning sellest lähtuvalt võib tekkida vajadus küsimustikku lühendada. Siiski soovitame väljatöötatud ankeetküsitlust rakendada kogu mahus, kuna osaline vähendamine mõjutab terviklikku käsitlust. Soovitame võimaluse korral mahu vähendamise eesmärgil hinnanguküsimuste teemaplokke mitte muuta, sest muudatused mõjutaksid ka üldmudeli kirjeldusvõimet. Juhul kui on tarvis siiski ka mudeliküsimuste arvu vähendada, saab vastava otsuse langetamisel põhineda pilootprojekti elukeskkonna rahulolu mudeli (joonis 8) teemaplokkide mõjudele ning tabelis 15 esitatud küsimuste suhtelistele mõjudele.

Metoodikat rakendades tuleb arvestada asjaoluga, et elukeskkonna puhul on tegu väga paljusid teemasid hõlmava käsitlusega. Analüüs on üles ehitatud CSI mudelile, mis adresseerib üldises praktikas kitsamalt piiritletud teemat või konkreetset situatsiooni. Sellest tulenevalt on äärmiselt oluline, et vastaja mõistaks täpselt, mis on teemasse kuuluvad komponendid, mida hinnatakse ning kuidas see terviku moodustab.

Teema alapeatükkides on kõik küsimused (sh mudeliküsimused) jaotatud nelja kategooriasse: „Võrreldav“, „Rangelt soovituslik“, „Soovituslik“ ning „Valikuline“. Kategooriate eristus ja selgitused on toodud tabelis 17.

Tabel 17. Ankeetküsitluses sisalduvate küsimuste kategooriate selgitus (liigitus tugineb uuringus leitud ja pilootuuringu tulemustele)

Kategooria	Selgitus
Võrreldav	Küsimus, mis sisaldus samal kujul või on võrreldav Statistikaameti algses uuringus küsituga. Nende küsimuste küsimine tulevastes uuringutes on tugevalt soovituslik, et tagada hilisem võrreldavus. Selle jaoks on oluline nende muutmata kujul küsimustikus säilitamine (välja arvatud tungiva vajaduse korral peaks muutmata kujul säilima ka praegune sõnastus).
Rangelt soovituslik	Mudelikäsimused. Üldmudeli kirjeldusvõime tagamiseks peavad need küsimustikus muutmata kujul säilima. Muuta ei tohi ka sõnastust.

³³ hinnang vahemikus 1–4 või rohekeskkonna küsimustes 1–6.

Soovituslik	Pilootuuringu andmete põhjal koostatud lineaarses mudelis statistiliseks osutunud küsimused ($p < 0,1$) ³⁴ .
Valikuline	Küsimused, mis ei osutunud lineaarses mudelis pilootuuringu andmetele põhinedes statistiliselt olulisteks ($p > 0,1$) või need valikvastustega küsimused, kus vastajal oli võimalik valida rohkem kui üks vastusevariant.

Palume siiski meeles pidada, et pilootuuringu lineaarses mudelis statistiliselt olulisteks osutunud taustatunnused ei pruugi tulevastes uuringutes olulisteks osutada. Üheks mõjutajaks on näiteks valimi maht. Sellest sõltuvalt kehtib ka vastupidine – taustatunnused, mis pilootuuringu lineaarses mudelis statistiliselt olulisteks ei osutunud, võivad järgnevates uuringutes statistiliselt olulised olla. Seega tuleb taustatunnuste valikul lähtuda esmalt siiski konkreetse uuringu fookusest.

6.1.1. TAUST

Tulemuste liigitamiseks ning tunnustevaheliste seoste leidmiseks kogutakse küsitluses infot vastajate tausta kohta (tabel 18). Antud teemaplokki kuulub 14 küsimust, millest kõik on valik- või vabavastustega küsimused.

Tabel 18. Taustaga seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Teie sugu:	Valikvastustega küsimus	Võrreldav
Kui vana Te olete?	Vabavastusega küsimus	Võrreldav
Milline on kõige kõrgem haridustase, mille olete omandanud?	Valikvastustega küsimus	Soovituslik ($p < 0,1$)
Milline või millised järgmised kategooriad kirjeldavad kõige paremini Teie praegust elu- ja töökorraldust?		Soovituslik
Kas Teil on pikaajalisi terviseprobleeme (füüsilised või vaimsed haigused, puue), mis takistavad Teid igapäevatoimetuste elluviimisel?		Soovituslik ($p < 0,1$)
Millises kohalikus omavalitsuses on Teie peamine elukoht?		Võrreldav
Kuna märkisite peamise elukohana ***, siis palun täpsustage asustusüksus:		Võrreldav
Kui kaua olete oma praeguses elukohas elanud?		Soovituslik ($p < 0,1$)
Kuidas määratleksite oma elukeskkonda? See on...		Võrreldav
Kui suur on Teie leibkonna tavaline netosissetulek (keskmine kättesaadud summa eurodes) kuus kõigi leibkonnaliikmete peale kokku?		Võrreldav

³⁴ P-väärtus on statistilist olulisust väljendav näitaja, mille väärtused jäävad 0 ja 1 vahele. Käesolevas töös on statistilise olulisuse piiriks võetud $p = 0,1$, mis tähendab seda, et mudelis loetakse statistiliselt oluliseks need tunnused, mille korral $p < 0,1$. Antud juhul on olulisuse nivoo 0,1 piisavalt täpne, kuna eesmärgiks on aimu saada, milliste pilootuuringusse kaasatud taustatunnuste vahel esinevad suuremad erinevused.

Mitu protsenti Teie pere/leibkonna sissetulekust moodustavad hinnanguliselt igakuised otsesed kulutused eluasemele? (sh kommunaalmaksud, laenumaksud)	Vabavastusega küsimus	Valikuline (p > 0,1)
Kui palju inimesi elab Teiega koos samas korteris või eramus?		Valikuline (p > 0,1)
Mitu neist on alla 18-aastased?		Valikuline (p > 0,1)
Kas hooldate kedagi, kes vajab vanadusest ja/või pikaajalisest terviseprobleemist/puudest tulenevalt abi oma igapäevatoimingutes ja/või vajab regulaarset põetamist?	Valikvastustega küsimus	Valikuline (p > 0,1)

6.1.2. KOV-I VALITSEMINE JA MAINE

Teemaplokk “KOV-i valitsemine ja maine” koosneb kolmest kohaliku omavalitsuse valitsemise ja mainega seotud küsimusest (tabel 19). Selle teemaploki küsimused tulenevad CSI metoodikast. Lisaks mudeliküsimustele küsitakse vastajatelt ka vabavastusega küsimus valitsemise ja arengu kohta.

Tabel 19. KOV-i valitsemise ja mainega seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Kohaliku omavalitsuse esindajad tegutsevad professionaalselt	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Kohaliku omavalitsuse esindajad tuginevad tegutsedes kõrgetele eetilistele standarditele		
Kui kõrgelt hindate oma elukoha mainet?		
Soovi korral võite kommenteerida valitsemist ja arengut oma kohalikus omavalitsuses:	Vabavastusega küsimus	Valikuline

6.1.3. KAASAMINE KOV-IS

Teemaplokk “Kaasamine KOV-is” koosneb kahest mudeliküsimusest, milles uuritakse rahulolu elanike kaasamisega kohaliku omavalitsuse arengu ja ruumilise arengu kavandamisesse (tabel 20).

Tabel 20. Küsimused, mis on seotud kaasamisega KOV-is (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Rahulolu elanike kaasamisega kohaliku omavalitsuse arengu kavandamisse (kaasav eelarve, informeerimine jm)	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Rahulolu elanike kaasamisega ruumilise arengu kavandamisse (detailplaneeringud, avalike teenuste asukoha valik jm)		

6.1.4. KOV-I ARENG

Teemaplokis “KOV-i areng” on kolm küsimust, mis hõlmavad üldise arengu ja juhtimisega seotud küsimusi (tabel 21).

Tabel 21. KOV-i arenguga seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Rahulolu KOV-i üldise arengusuunaga	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Elukoha omavalitsuse juhtimine on viimase kolme aasta jooksul paranenud		
Elukoha omavalitsuse üldine areng on viimase kolme aasta jooksul paranenud		

6.1.5. ELUASE JA NAABRUSKOND

Teemaplokki “Eluase ja naabruskond” kuulub kümme mudeliküsimust ning üksteist vaba- ja valikvastustega küsimust (tabel 22). Küsimuste eesmärk on teada saada, kuidas on elanikud rahul oma eluaseme ning selle lähiümbruse ja naabruskonnaga. Teemaplokis olevad kümme valikvastustega küsimust on taustaga seotud.

Tabel 22. Eluaseme ja naabruskonnaga seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Rahulolu eluaseme suurusega	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Rahulolu eluaseme seisundiga (korrasolek)		
Rahulolu eluaseme ligipääsetavusega		
Rahulolu eluasemega seotud kulutustega		
Rahulolu eluaseme asukohaga		
Rahulolu eluaseme lähiümbrusega (u 300 m raadiuses)		
Rahulolu eluaseme naabruskonnaga (u 301 m - 1 km raadiuses)		
Rahulolu autode parkimiskorraldusega eluaseme läheduses		
Rahulolu internetiühendusega		
Rahulolu elektri varustuskindlusega		
Palun märkige kõik eluruumi olmemugavused, mis on Teil olemas:	Valikvastustega küsimus	Valikuline
Palun valige, milline omandisuhe kirjeldab kõige paremini Teie eluaset?		Soovituslik (p < 0,1)
Kas kavatsete järgmise aasta jooksul vahetada eluaset?		Soovituslik (p < 0,1)
Nimetage põhjus(ed), mis seda ajendas(id)?		Soovituslik
Kas Teie eluasemes esineb järgmisi probleeme?		Valikuline
Kas ja milliseid remonttöid on Teie eluasemes viimase 5 aasta jooksul tehtud?		Valikuline
Kas ja milliseid remonttöid plaanite eluasemes järgmise 5 aasta jooksul teha?		Valikuline
Millised elamutüübid Teie elupiirkonda iseloomustavad?		Valikuline
Millisest ajastust pärinevad elamud Teie elupiirkonnas?		Valikuline
Millist tüüpi majas Te elate?		Soovituslik (p < 0,1)
Palun hinnake oma eluaseme (eramu, korter) elamispinna suurust	Vabavastusega küsimus	Valikuline (p > 0,1)

6.1.6. HOONED JA AVALIKUD ALAD

Teemaplokk “Hooned ja avalikud alad” koosneb seitsmest mudeliküsimusest ning ühest vabavastusega küsimusest (tabel 23). Mudeliküsimustes küsitakse näiteks rahulolu liikumis- ja sportimisaladega nii sise- kui välitingimustes, rahulolu laste mänguväljakutega jne.

Tabel 23. Hoonete ja avalike aladega seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitud ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Rahulolu avalike aladega (sh eluasemete lähialad, tänavaruum, väljakud, ootealad, kogunemiskohad jms)	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Rahulolu liikumis- ja sportimisaladega sisetingimustes		
Rahulolu liikumis- ja sportimisaladega välitingimustes		
Rahulolu laste mänguväljakutega		
Rahulolu hoonete ja rajatiste arhitektuuri ja miljööga		
Minu elukoha lähiümbrus on heakorrastatud (puuduvad tühjad hooned või peremeheta kinnistud, hooneid pole soditud, avalik ruum on prügist vaba jm)		
Rahulolu ligipääsetavusega avalikele/ühiskondlikele hoonetele (nt kaldtee puudumine, lifti sh häälteavituse, kombatavate infoelementide puudumine jm)		
Soovi korral võite lähemalt kommenteerida ehitatud keskkonda oma elukohas:	Vabavastusega küsimus	Valikuline

6.1.7. TEEDE TARISTU

Teemaplokk “Teede taristu” koosneb kuuest mudeliküsimusest ning ühest vabavastusega küsimusest (tabel 24). Mudeliküsimustes uuritakse rahulolu tänavavalgustuse ning erinevate teede ja nende hooldamisega.

Tabel 24. Teede taristuga seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitud ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Rahulolu tänavavalgustusega	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Rahulolu jalg- ja kõnniteedega		
Rahulolu jalgrattateedega		
Rahulolu sõiduteedega		
Rahulolu tänavate ja teede hooldamisega suvisel hooajal	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Rahulolu tänavate ja teede hooldamisega talvisel hooajal		
Soovi korral võite teid ja tänavaid oma elukohas lähemalt kommenteerida:	Vabavastusega küsimus	Valikuline

6.1.8. LIIKUVUS

Teemaplokk „Liikuvus“ koosneb viiest rahulolu liikumisvõimalustega hõlmavast mudeliküsimusest ja kolmeteistkümnest vaba- ja valikvastustega küsimusest (tabel 25). Selles teemaplokis sisaldub ka

küsimus „Kuidas liigute igapäevaselt Covid-19 puhangu ajal“, mis oli aktuaalne küsitluse läbiviimise hetkel, kuid ei pruugi olla asjakohane järgnevate uuringute läbiviimisel.

Tabel 25. Liikuvusega seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Rahulolu liikumisvõimaluste tagatusega nõrgematele - lapsed, eakad, erivajadustega inimesed, väikelaste vanemad (nt ehituslikud takistused, kaldteed, äärekiivid, trepid, käsipuud jm)	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Rahulolu liikluse olukorraga jalakäija seisukohast		
Rahulolu liikluse olukorraga jalgratturi (sh tõukerattad, tasakaaluliikurid jm) seisukohast		
Rahulolu liikluse olukorraga autojuhi seisukohast		
Rahulolu ligipääsuga teenuste tarbimiseks		
Kas kasutate ühistransporti igapäevaselt (sh osaliselt, st lisaks muudele transpordiviisidele)?	Valikvastustega küsimus	Valikuline (p > 0,1)
Palun märkige, millised järgnevatest põhjustest mõjutavad Teie ühistranspordi kasutamist.		Valikuline
Kas teete (sh osaliselt, st lisaks muudele transpordiviisidele) oma igapäevaseid toiminguid jalgsi?		Valikuline (p > 0,1)
Palun märkige, millised järgnevatest põhjustest mõjutavad Teie jalgsi igapäevaste toimingute tegemist.		Valikuline
Kas liigute rattaga igapäevaselt (sh osaliselt, st lisaks muudele transpordiviisidele)?		Valikuline (p > 0,1)
Palun märkige, millised järgnevatest põhjustest mõjutavad Teie igapäevast rattaga liikumist.	Valikvastustega küsimus	Valikuline
Kuidas liigute igapäevaselt suvisel ajal?		Valikuline
Kuidas liigute igapäevaselt talvisel ajal?		Valikuline
Kuidas liigute igapäevaselt Covid-19 puhangu ajal?		
Kui pika teekonna Te hinnanguliselt tööleminekuks läbite?	Vabavastusega küsimus	Valikuline (p > 0,1)
Kui pika teekonna Te hinnanguliselt kooliminekuks läbite?	Vabavastusega küsimus	Valikuline
Kui palju aega kulub Teil hinnanguliselt tööle jõudmiseks?		Valikulime (p > 0,1)
Kui palju aega kulub Teil hinnanguliselt kooli jõudmiseks?		Valikuline

6.1.9. KUULUVUS JA ENESETEOSTUS

Teemaplokk “Kuuluvus ja eneseteostus” koosneb neljast mudeliküsimusest (tabel 26). Mudeliküsimustes saab vastaja näiteks anda hinnangu, kas ta tunneb ennast oma kogukonna täisväärtusliku liikmena või kuivõrd aktiivselt võtab ta osa kogukonnaelust.

Tabel 26. Kuuluvuse ja eneseteostusega seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Tunnen ennast oma kogukonna täisväärtusliku liikmena	Mudeliküsimus	

Võtan kogukonnaelust aktiivselt osa		Rangelt soovituslik
Tunnen, et saan elukeskkonnas oma eesmäärke/unistusi ellu viia		
Tunnen, et saan oma elukeskkonna arengut mõjutada		

6.1.10. SISETURVALISUS

Teemaplokk „Siseturvalisus“ kuulub kaksteist mudeliküsimust ja üks vabavastusega küsimus (tabel 27). Mudelisse kuuluvate küsimustega uuritakse mh liikluskäitumise, avalikus ruumis suitsetamise, öörahu rikkumise ning lemmikloomade pidamise kohta.

Tabel 27. Siseturvalisusega seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Tunnen ennast oma elukohas turvaliselt	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Tunnen end pimedas väljas liikudes turvaliselt		
Liikluskäitumine on ohutu (ei kihutata, roolis ei tegeleta kõrvaliste asjadega jm): Palun andke hinnang järgmistele väidetele		
Minu teekonna ohutuks läbimiseks on piisavalt kõnni- ja/või rattateid		
Joobes isikuid ei esine minu elukeskkonnas		
Avalikus ruumis suitsetamist ei esine minu elukeskkonnas	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Narkootikumidega kauplemist või nende tarbimist ei esine minu elukeskkonnas		
Öörahu rikkumist ei esine minu elukeskkonnas		
Konfliktid suhteid teiste elanikega ei esine minu elukeskkonnas		
Sõnalist halvustamist või märkusi kaaskodanikelt ei esine minu elukeskkonnas		
Lemmikloomade pidamise nõude eiramist ei esine minu elukeskkonnas	Vabavastusega küsimus	Valikuline
Teisi häirivaid kogunemisi avalikus ruumis ei esine minu elukeskkonnas		
Soovi korral võite kommenteerida turvalisust ja kuuluvust oma elukeskkonnas:		

6.1.11. AVALIKUD TEENUSED

Teemaplokk „Avalikud teenused“ koosneb kolmeteistkümnest küsimusest, millest kaksteist on mudeliküsimused ja üks vabavastusega küsimus kommentaaride jätmiseks avalike teenuste kohta vastaja elukoha lähikümbruses (tabel 28). Mudeli vastavus ja kirjeldatavus avalike teenuste osas sõltub suuresti sellest, millised on neist valikusse kaasatud. Kuna potentsiaalselt käsitletavaid avalikke teenuseid on väga palju, tuleb ka selles uuringus arvestada, et kasutatavat lähenemist ei saa kindlasti käsitleda ammendavana.

Tabel 28. Avalike teenustega seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Rahulolu joogivee kvaliteediga	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Rahulolu jäätmekäitlusega (jäätmete kogumine, jäätmevedu, taaskasutamine)		
Rahulolu jäätmete liigiti kogumise võimaldamisega (sorteeritud jäätmete kogumiskohad, eraldi vedu, käitumisjuhised)		
Rahulolu ligipääsetavusega ühissõiduki peatustesse (pääs ooteplatvormile, sõiduplaanide olemasolu ja loetavus)		
Rahulolu ligipääsetavusega ühissõidukitesse (nt sisenemine lapsevankri, ratastooliga jm)	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Rahulolu ühistranspordi teenusega (väljumiste arv, liinide omavaheline ühenduvus)		
Rahulolu kultuursete (sh huvitegevus) vaba aja veetmise võimalustega (nt kontserdid, etendused, tantsimise/koorilaulu harrastamine jm)		
Rahulolu pangautomaatide / sularaha väljavõtmise teenuse olemasolu ja kättesaadavusega		
Rahulolu pakiautomaatide olemasolu ja kättesaadavusega		
Rahulolu esmatasandi arstiabi kättesaadavusega		
Rahulolu haridusteenusega		
Rahulolu lasteaiateenusega		
Soovi korral võite lähemalt kommenteerida avalikke teenuseid oma elukoha lähiümbruses:	Vabavastusega küsimus	Valikuline

6.1.12. ROHEKESKKOND

Teemaplokk „Rohekeskkond“ sisaldab nelja mudeliküsimust, kahte taustaga seotud valikvastustega küsimust ja ühte vabavastusega küsimust (tabel 29). Neljas mudeliküsimuses uuritakse vastaja rahulolu välisõhu kvaliteedi, müra taseme, rohealade ja looduskeskkonnaga. Valikvastustega küsimustes küsitakse lähiümbruse parkide, rohealade või terviseradade külastatavuse regulaarsust ning põhjuseid mitte külastamise korral.

Tabel 29. Rohekeskkonnaga seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Rahulolu välisõhu kvaliteediga (lõhnahäiringud, õhusaaste)	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Rahulolu müra tasemega		
Rahulolu looduskeskkonnaga (sh metsaalad, rannikualad jne)		
Rahulolu rohealadega (sh haljasalad, pargid, looduslikud puhkealad)		
Kui tihti külastate lähiümbruse parke, rohealasid või terviserajatisi (jm)?	Valikvastustega küsimus	Soovituslik (p < 0,1)
Miks Te ei külasta lähiümbruse parke, rohealasid või terviserajatisi (jm) regulaarselt?		Soovituslik
Soovi korral võite lähemalt kommenteerida looduskeskkonda oma elukoha lähiümbruses:	Vabavastusega küsimus	Valikuline

6.1.13. ÜLDINE RAHULOLU ELUKESKKONNAGA

Antud teemaplokk koosneb kolmest üldise rahuloluga seotud küsimusest ja ühest vabavastusega küsimusest (tabel 30). Mudeliküsimustes saab vastaja anda hinnagu, kui rahul on ta oma elukeskkonnaga, kas teda ümbritsev elukeskkond vastab ootustele ning kui võrd elukeskkond kattub tema ettekujutusega ideaalsest elukeskkonnast.

Tabel 30. Üldise rahuloluga seotud küsimused (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Olen oma elukeskkonnaga rahul	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik
Mind ümbritsev elukeskkond vastab minu ootustele		
Minu elukeskkond kattub minu ettekujutusega ideaalsest elukeskkonnast		
Soovi korral võite kommenteerida elukeskkonna kvaliteeti puudutavaid vastuseid:	Vabavastusega küsimus	Valikuline

6.1.14. SOOVITAMINE

Teemaplokk „Soovitamine“ koosneb ühest soovitamise seotud küsimusest (tabel 31), kus vastaja saab anda hinnangu, kui tõenäoliselt soovitaks ta oma elukohta elamiseks mõnele sõbrale või tuttavale. Soovitamise puhul on tegu CSI mudelist tuleneva plokiga. Mudel on üles ehitatud eeldusele, et soovitamisel on otsene seos lojaalsuse ning seeläbi ka üldise rahuloluga. Samas puudub otsene empiiriline tõendus, et elukeskkonnaga rahulolu saaks selgelt soovitamise siduda, mistõttu tuleks seda kindlasti uuringu tulemuste tõlgendamisel silmas pidada.

Tabel 31. Soovitamise seotud küsimus (liigitus tugineb uuringus leitule ja pilootuuringu tulemustele)

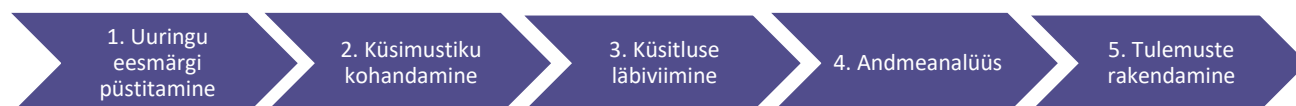
Küsimus	Küsimuse liik	Küsimuse kaasamine
Kui tõenäoliselt soovitaksite oma elukohta elamiseks sõbrale või tuttavale?	Mudeliküsimus	Rangelt soovituslik

6.2. TÄIENDATUD METOODIKA KIRJELDUS JA RAKENDAMISE JUHEND

Täiendatud metoodika alusmaterjaliks on Statistikaameti elukeskkonnaga rahulolu uuringu küsimustik. Lähtudes ekspertintervjuudest ja valideerimisseminari tagasisidest, täiendati esialgset küsimustikku, võttes arvesse elukeskkonna definitsiooni, mida selgitatakse põhjalikult peatükis 5.1. Välja töötatud ankeetküsimustikku piloteeriti ning lisaks täpsustati metoodikat esialgsete tulemuste ning tagasiside põhjal.

Valminud täiendatud metoodika kirjeldus ja rakendamise juhend annab ülevaate, kuidas elukeskkonnaga rahulolu uuringut ellu viia. Metoodika rakendamine on jaotatud viide peamisesse etappi (joonis 15), mis kirjeldavad uuringu eesmärgi püstitamist, küsimustiku kohandamist, küsitluse läbiviimist, andmeanalüüsi ja tulemuste rakendamist.

Metoodika kirjelduse ja rakendamise juhendi lahutamatuks lisaks on täiendatud küsimustik (vt lisa 9.1), kus on käsitletavate teemade rakendamine kogumahus nähtav.

Joonis 15. Täiendatud metoodika rakendamise etapid

Loetletud sammude kirjelduses tuuakse välja peamine, millele uuringu eduka planeerimise, ettevalmistuse ning korraldamise etapis tähelepanu pöörata.

SAMM 1. UURINGU EESMÄRGI PÜSTITAMINE

EESMÄRGI SÕNASTAMINE

Enne uuringu läbiviimist on oluline sõnastada selge eesmärk, mis on uuringu läbiviimise põhjus(ed) ning millised võiksid olla uuringu tulemustest saadavad praktiliselt kasutatavad teadmised. Uuringu eesmärgi püstitamise üheks aluseks võivad olla ajakohased probleemid, mis esinevad KOV-is seoses elukeskkonnaga. Probleemide kaardistamine võimaldab keskenduda kõige kriitilisematele valdkondadele, mille osas elanike vahetut tagasisidet vajatakse.

Oluliseks on siinkohal ka poliitikakujundajate sisend, mis on aluseks uuringu eesmärgi täpsustamisel ja poliitikavalikute tegemisel³⁵. Konkreetsete eesmärkide seadmine on lähtekohaks asjakohaste ja praktiliselt kasutatavate andmete kogumiseks.

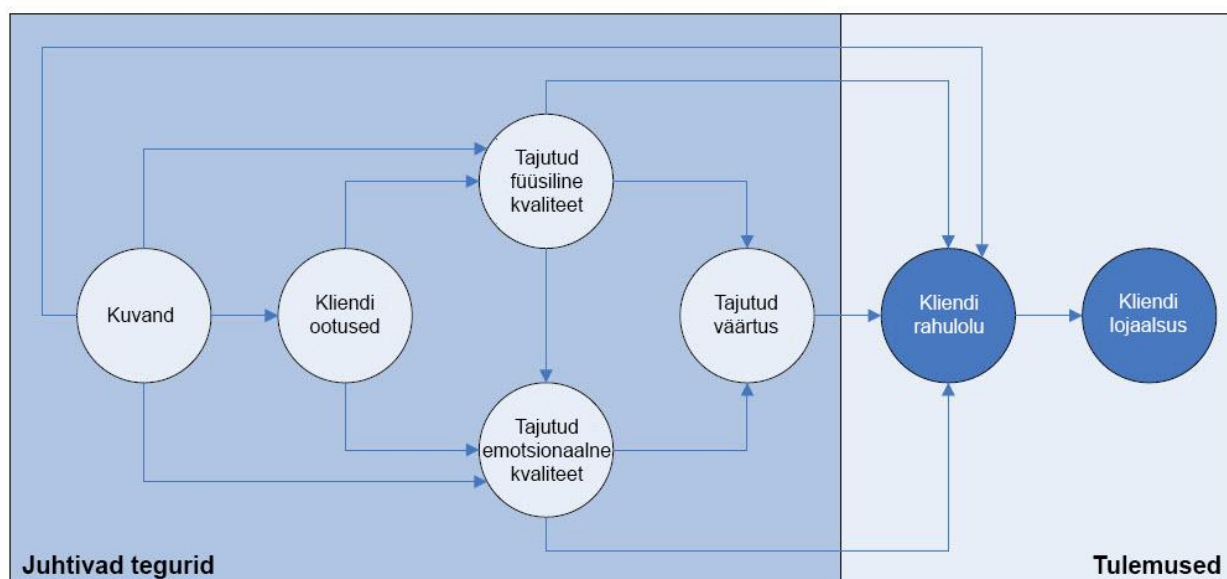
Uuringu eesmärgi sõnastamiseks on oluline tugineda sobivale definitsioonile. Täpsustatud metoodika elukeskkonna definitsioonist tulenevalt hõlmas pilootuuring järgmisi teemasid: avalikud teenused, looduskeskkond, kodu, lähiümbrus, naabruskond, turvalisus ning kuuluvus ja eneseteostus. Elukeskkonna mõistest jäid antud uuringus välja e-teenused, töökeskkond, töökoha ümbrus ning majanduskeskkond (vt täpset kirjeldust peatükist 5.1). Valiku tegemisel lähtuti poliitikakujundajate sisendist ning konkreetsest teemade kajastamise vajadusest, mis moodustasid ka elukeskkonna mõistest lähtuvalt tervikliku käsitluse.

³⁵ https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/mojude_hindamise_metoodika.pdf

METOODIKA VALIMINE

Kaardistamaks valdkondi, mis mõjutavad üldist rahulolu elukeskkonnaga kõige enam, kasutatakse analüüsis CSI (*Customer Satisfaction Index*) mudelit ja metoodikat, mis on huvigruppide rahulolu juhtimisel maailmas laialt levinud (joonis 16).

CSI metoodika on välja kasvanud Rootsi kliendirahulolu baromeetri uuringu metoodikast. Antud metoodika võimaldab hinnata põhjus-tagajärg seoseid rahulolu ja rahulolu põhjustavate tegurite vahel ning rahulolu mõju lojaalsusele ja soovitamisele. See annab võimaluse näha erinevate tegurite olulisust rahuolu mõjutamisel ilma seda vastajal otseselt hinnata palumata.

Joonis 16. Euroopa kliendirahulolumudel. Allikas: <https://www.van-haaften.nl/customer-satisfaction/customer-satisfaction-models/61-the-european-customer-satisfaction-index?fbclid=IwAR2FSf7Z3DooqSsNLGDNpA5PknYIEAmnV15IHCp3AyFA5WDpxsA0IVQrraw>

Metoodika kasutamine ei sea küsimuste sõnastusele või teemadele kindlaid piire, seega on võimalik seda vastavalt valdkonnale, näiteks elukeskkonna rahulolule, kohandada ning sobilikke mudeleid moodustada. Vastajad annavad oma hinnangu üldistele rahulolu küsimustele ning erinevatele rahulolu mõjutavatele teemadele (näiteks avalikud teenused, avalik ruum või liikuvus). Rahulolumudelis tuuakse välja, kuidas iga üksik tunnus vastajate üldist elukeskkonnaga rahulolu taset mõjutab. Teadmine, mis mõjutab elanike üldist rahulolu kõige enam, võimaldab riigi ja kohalike omavalitsuste asutustel efektiivsemalt investeerida ressursse parendustegevustesse ning teadlikumalt poliitikaid kujundada.

Rahulolu tegurite ja rahulolu vaheliste seoste leidmiseks kasutatakse mudelis osavähimruutude meetodit, kus leitakse maksimaalne kovariatsioon rahulolu tegurite ja rahulolu hinnangute vahel. Positiivne kovariatsioon näitab, et teguritel on kalduvus muutuda samas suunas, seega kui tõuseb rahulolu põhjustava teguri hinnang, tõuseb ka hinnang rahulolule. Mudelis nimetatakse seost lihtsuse huvides „mõjuks“ ning lugemise lihtsustamiseks korrutatakse tulemus viiega. See tähendab, et kui rahulolu põhjustaja hinnang suureneb 5 punkti võrra, suureneb hinnang rahulolule mõjuna näidatud numbri võrra. Mudeli olemusest tulenevalt loetakse mõju statistiliselt oluliseks siis, kui mõju on suurem kui 0,8 (5 punktilise teisenduse korral). Tulenevalt metoodikast loetakse mudeli kirjeldusvõime rahuldavaks, kui see on vähemalt 65%, heaks kirjeldatavuseks loetakse 75%.

CSI metoodika annab elukeskkonna rahulolu uuringus vastused küsimustele:

- Millised on need teemad ja valdkonnad, millega vastajad on kõige enam või vähem rahul ehk mis vajab parandamist, mis mitte?

- Millised seosed on rahulolu põhjustajate, rahulolu taseme ja rahulolust põhjustatud lojaalsuse ning soovitamise vahel?
- Kuidas erinevate rahulolu põhjustajate parandamine mõjutab vastajate üldist rahulolutaset ehk millise valdkonna parendamine aitab rahulolu kõige enam tõsta?
- Kui lojaalsed on piirkonna elanikud? Kas elanikud näevad piirkonnas perspektiivi, et sinna pikemalt elama jääda või plaanivad piirkonnavahetust? Kas nad soovitaksid oma sõpradele ja tuttavatele piirkonda elama tulemist?

Rahulolu komponentide muutumisel saab mudelit vastavalt vajadusele kohandada või täpsustada, kuid samale metoodikale tuginedes on tulemuste võrreldavus ajas tagatud.

METOODIKA VASTAVUSE KONTROLLIMINE

Eesmärgi püstitamise järel on võimalik kontrollida, kas antud metoodika koostamisel paika pandud fookus vastab seatud eesmärgile või mitte (täpsemalt kirjeldatud peatükis 5.1). Siinkohal on oluline käsitleda elukeskkonna definitsiooni, seatud eesmärgi ning valitud metoodika omavahelist sobivust. Samuti tasub üle vaadata definitsiooni alusel komponentidena käsitletavat ning mitte käsitletavat valdkonnad ning pidada silmas, et teemadevalik ka terviku moodustaks. Kui seatud eesmärk ei vasta või vastab vaid osaliselt mainitud komponentidele, tuleb küsimustikku vastavalt kohandada või täiendada.

SAMM 2. KÜSIMUSTIKU KOHANDAMINE

MUUDATUSTE SISSEVIIMINE

Enne uuringu läbiviimist tuleb mõtestatult üle vaadata iga valdkonna küsimused, millest ankeetküsimustik koosneb. Olenevalt sellest, kas ja kui palju on muutunud uuringu eesmärk ja fookus, võib vajadusel küsitlust vastavalt korrigeerida ning teemaplokke lisada. Palume siinkohal lähtuda peatükis 6 toodust. Igal juhul tuleks vältida mudeliküsimuste eemaldamist ning ümbersõnastamist. See manipuleerib väljatöötatud mudeli mõju ning võib küsimuse sisuliselt võrreldamatuks muuta. Teemaplokid „KOV-i juhtimine ja maine“, „Üldine rahulolu“ ja „Soovitamine“ on tulenevalt CSI metoodikast välja töötatud ning samal kujul esitatuna instrumentaalsed. Siiski soovitame väljatöötatud ankeetküsitlust rakendada kogu mahu, kuna osaline vähendamine mõjutab terviklikku käsitlust.

Pilootuuringus käsitletav jaotati ankeetküsimustikus järgmisteks teemaplokkideks: KOV-i valitsemine ja maine, kaasamine KOV-is, KOV-i areng, eluase ja naabruskond, hooned ja avalikud alad, teede taristu, liikuvus, siseturvalisus, kuuluvus ja eneseteostus, avalikud teenused, rohekeskkond, üldine rahulolu elukeskkonnaga ning soovitamine. Teemade täpsemad kirjeldused on esitatud tabelis 14 (vt lk 41).

Asjakohase ja kaasajastatud küsimustiku tagamiseks võib uusi küsimusi juurde lisada või olemasolevaid eemaldada. Küsimustiku kohandamisel tuleb siiski meeles pidada, et kordusuuringu puhul on oluline eelnevalt kasutatud küsimuse sõnastus. Sõnastuse muutmisel võib muutuda ka küsimuse tähendus, mis võib omakorda raskendada tulemuste võrreldavust eelmis(t)e uuringu(te)ga. Küsimuste modifitseerimisel tuleb jälgida, et sõnastatud küsimused oleksid täpsed, arusaadavad ning üheselt mõistetavad.

Küsimustikus käsitletakse elukeskkonnaga seotud teemasid võrdlemisi detailse täpsusastmega, mistõttu võib tekkida uuringu läbiviimisel vajadus uuringu mahu vähendamiseks. Peatükis 6 on antud detailne ülevaade soovitustest, millistel alustel võiks küsimuste väljajätmist vajadusel kaaluda.

Soovitusindeks (NPS) on soovitud mõõtev näitaja³⁶, mis elukeskkonna uuringu puhul näitab, millises ulatuses vastajad oma elukeskkonda oma tuttavatele soovitaksid. Soovitamist mõõdetakse küsimusega: „Kui tõenäoliselt soovitaksite oma elukohta elamiseks sõbrale või tuttavale?“, mida saab vastavalt NPS-i metoodikale hinnata skaalal 0–10, kus 0 – „Kindlasti ei soovita“, 10 – „Kindlasti soovitan“.

SKAALA

Elukeskkonna teemal tuleks vältida rahulolu käsitlemist binaarsena ning pakkuda laiemat skaalat, mis aitaks hinnangu kujunemise täpsusastet tõsta.³⁷ Arvestades, et uuritav teema pole inimestele hinnangute andmisel võõras, on uuringuandmete kvaliteeti hindavates empiirilistes uuringutes leitud, et laiem valik kategooriaid aitab tõsta vastuste usaldusväärsust.³⁸

Soovituslik on kasutada hinnangute andmise küsimustes kümnepunktiskaalat. Soovitame sõnaliselt defineerida vähemalt skaala tipud. Pilootprojektis defineeriti need vastavalt 1 – „Ei ole üldse rahul“ ja 10 – „Väga rahul“; 1 – „Ei nõustu üldse“ ja 10 – „Nõustun täielikult“; 1 – „Väga halb“ ja 10 – „Väga hea“. Variant „Ei oska vastata“ tuleks küsimustikku lisada selleks, et elimineerida sobiva valikuvariandi puudumisel antavaid vastuseid, mis tegelikku seisukohta ei kirjelda. Sellele lisanduvast variandi „Ei soovi vastata“ jaoks otsene vajadus puudub, kuid variandi võib lisada taustatunnuse küsimustele, mis on sensitiivsed.

KÜSITLUSUURINGU PIKKUS

Küsimustiku täitmiseks kuluv aeg mõjutab uuringu lõpuni täitmist ning vastuste kvaliteeti. Pilootuuringu täitmise keskmine ajakulu oli 30 minutit ja 6 sekundit ning mediaan 23 minutit ja 27 sekundit.³⁹ Uuringu avas 3203 vastajat, kellest 1162 vastajat täitis küsimustiku lõpuni.⁴⁰

Pikkade küsitlusuuringute negatiivse mõjuna on täheldatud vastaja väsimist ning vastuste kvaliteedi langemist, näiteks muutub vastamisse suhtumine ükskõiksemaks ning avatud vastustega küsimustele antakse lühemaid vastuseid.⁴¹

Arvestades uuringu teema komplitseeritust, on pilootprojekti küsimustiku täitmiseks kulunud aeg õigustatud. Soovitame vastaja ülekoormamise vältimiseks tagada, et küsimustikule vastamise aeg ei pikeneks märkimisväärselt. Kui mingeid küsimusi lisada, siis tuleks samas ka mõni muu küsimus välja võtta, sest ankeedi täitmise aeg on vastavalt ülaltoodud statistikale juba praegu ülemise piiri lähedal.

³⁶ <https://hbr.org/2003/12/the-one-number-you-need-to-grow>

³⁷ National Quality Research Center., & Michigan Ross School of Business. (2005). *American customer satisfaction index (ACSI): Methodology report*. Ann Arbor, MI: Regents of the University of Michigan.

³⁸ Vt nt Rodgers WL, Andrews FM, Herzog AR. (1992). Quality of survey measures: a structural modeling approach. *J. Off. Stat.*, 8:251–275., Saris WE, Gallhofer IN. (2014). *Design, Evaluation, and Analysis of Questionnaires for Survey Research*. Hoboken: Wiley., Lundmark S, Gilljam M, Dahlberg S. (2016). Measuring Generalized Trust. An Examination of Question Wording and the Number of Scale Points. *Public Opin. Q.* 80:26–43.

³⁹ Keskmise ja mediaani arvutamisel ei võetud arvesse küsimustikule vastamise aega, mis oli võrdne või suurem kui 3 tundi (sellisel juhul jättis küsimustikule vastaja suure tõenäosusega vastamise pooleli, kuid jättis veebiplatvormi avatuks ning täitis pärast lühemat või pikemat pausi küsimustiku lõpuni).

⁴⁰ 1317 korral oli küsimusankeeti ühelegi küsimusele vastamata lihtsalt avatud.

⁴¹ Galesic, M., Bosnjak, M. (2009). Effects of Questionnaire Length on Participation and Indicators of Response Quality in a Web Survey, *Public Opinion Quarterly* 73(2): 349–360.

FILTERKÜSIMUSED JA AVATUD KÜSIMUSED

Küsitlusele vastamiseks kuluva aja vähendamiseks ning eesmärgistatud detailsuse saavutamiseks soovime küsimustikus kasutada tingimuslikke küsimusi. Pilootuuringus eristati 53 erinevat filtrit, millest 47 esitasid rahulolu madalalt hinnanutele⁴² avatud lisaküsimuse põhjuse selgitamiseks. Täiendavad küsimused aitavad täpsustada probleemkohti ning annavad uuringu läbiviijatele tagasisidet, kas elukeskkonnaga rahulolu hindajad interpreteerivad küsimusi sel viisil, nagu seda on eeldatud.

Teiste filtritega eristati vastajaid vastavalt seotud küsimuste vajadusele elukoha määramise, elu- ja töökorralduse, rohealade külastamise ning eluaseme vahetamise järgi. Küsitlusankeedi ülesehituse aspektist osutus kõige olulisemaks filtriks ümbritsevat elukeskkonda hajaasustusena kirjeldanute enesemääratlus. See aitab vältida hajaasustuse elanike vaates uuringu teemapüstituse liigset linnakesksust, kuid tagab samaaegselt linnalises keskkonnas vastajatele piisava detailsuse. Täpsed filtrid ning nende rakendamine küsitlusankeedis on näha lisas 9.1.

SAMM 3. KÜSITLUSE LÄBIVIIMINE

VALIMI MOODUSTAMINE

Küsitluse läbiviimiseks on vaja määratleda uuritav üldpopulatsioon ning selle põhjal otsustada, kas veebiküsitlus on sihtrühma vastuste kogumiseks piisav või tuleks kaaluda kombineeritud meetodit. Pilootuuring viidi läbi ainult veebiküsitlusena. Lisaks veebiküsitlusele võib vastuste kogumiseks kasutada ka telefoniküsitlust, et tagada kõikide vanuserühmade hulgas representatiivsus.

Soovitame valimi moodustamisel kasutada juhuslikku kihtvalimit, mille spetsiifiline kirjeldus on esitatud peatükis 7.2.

KÜSIMUSTIKU VÄLJASAATMINE

Veebiküsitluste puhul soovime kasutada personaliseeritud linki, st igale vastajale saadetakse tema isikuga seotud küsitluse link. Sel viisil on võimalik saata vastajatele meeldetuletuskirju ning kasutada selleks tarkvaralist lahendust, mis võimaldab meeldetuletuste saatmisel välistada kontakte, kes on küsitlusele juba vastanud.

Alternatiivseks meetodiks on üldise lingi kasutamine, mille puhul kehtib üks link kõigile vastajatele. Sellise meetodi puhul võib vastaja tunda ennast küsitlemisel rohkem avatuna, kuna vastuseid ei seostata otseselt tema isikuga. Samas võib lahenduse tagajärjeks olla mitmekordne osalemiskutsete laekumine aadressaile, kes on tegelikkuses juba küsimustikule vastanud.

VEEBISTAMINE JA TESTIMINE

Enne küsitluse väljasaatmist tuleb teha vastavuskontroll veebiversiooni küsimustikuga ning testida veebistatud küsimustikule lisatud filtrite toimimist. Soovituslik on lasta küsitlust testida ka uuringu

⁴² Filtri tingimuseks oli rohekeskkonna küsimustes hinnang vahemikus 1–6 ning teiste teemaplokkide osas 1–4. Lisaküsimust ei järgnenud häiringute küsimuses, sest teema täpsusaste oli piisavalt detailne.

korraldajatest sõltumatutel isikutel ning kuna elukeskkonna uuringu sihtgrupp on kõik Eesti elanikud, siis tasub küsitlust lasta testida erineva vanuse/soo/hõive jm taustaga inimestel.

ANDMETE KOGUMINE

Andmete kogumisel aitab vastamisaktiivsust tõsta läbimõeldud teavitamine ning küsitletavate motiveerituna hoidmine. Teavitustöö tegemisel tasub pidevalt jälgida küsitluse vastamisaktiivsust ning keskenduda nende kohalike omavalitsuste / asustusüksuste elanikele, kelle vastamisaktiivsus jääb alla valimimahus nõutud piiri. Kui uuringus on kasutatud personaliseeritud linki, on võimalik madala vastamisaktiivsusega piirkondade elanikele saata täiendav meeldetuletuskiri uuringus osalemise palvega.

SAMM 4. ANDMEANALÜÜS

TULEMUSTE TEISENDAMINE

Tulemuste paremaks tõlgendamiseks on CSI metoodikast tulenevalt hinnangud teisendatud skaalalt 1-10 skaalale 0–100⁴³, teisendamine viiakse läbi järgneva valemi abil:

$$ACSI = \frac{E[\xi] - \text{Min}[\xi]}{\text{Max}[\xi] - \text{Min}[\xi]} \times 100$$

Tähis ξ on kliendirahulolu (ACSI) latentne muutuja, $E[.]$ – vastaja hinnang, $\text{Min}[.]$ – minimaalne väärtus skaalal (ehk üldjuhul 1), $\text{Max}[.]$ – maksimaalne väärtus skaalal (ehk 10).

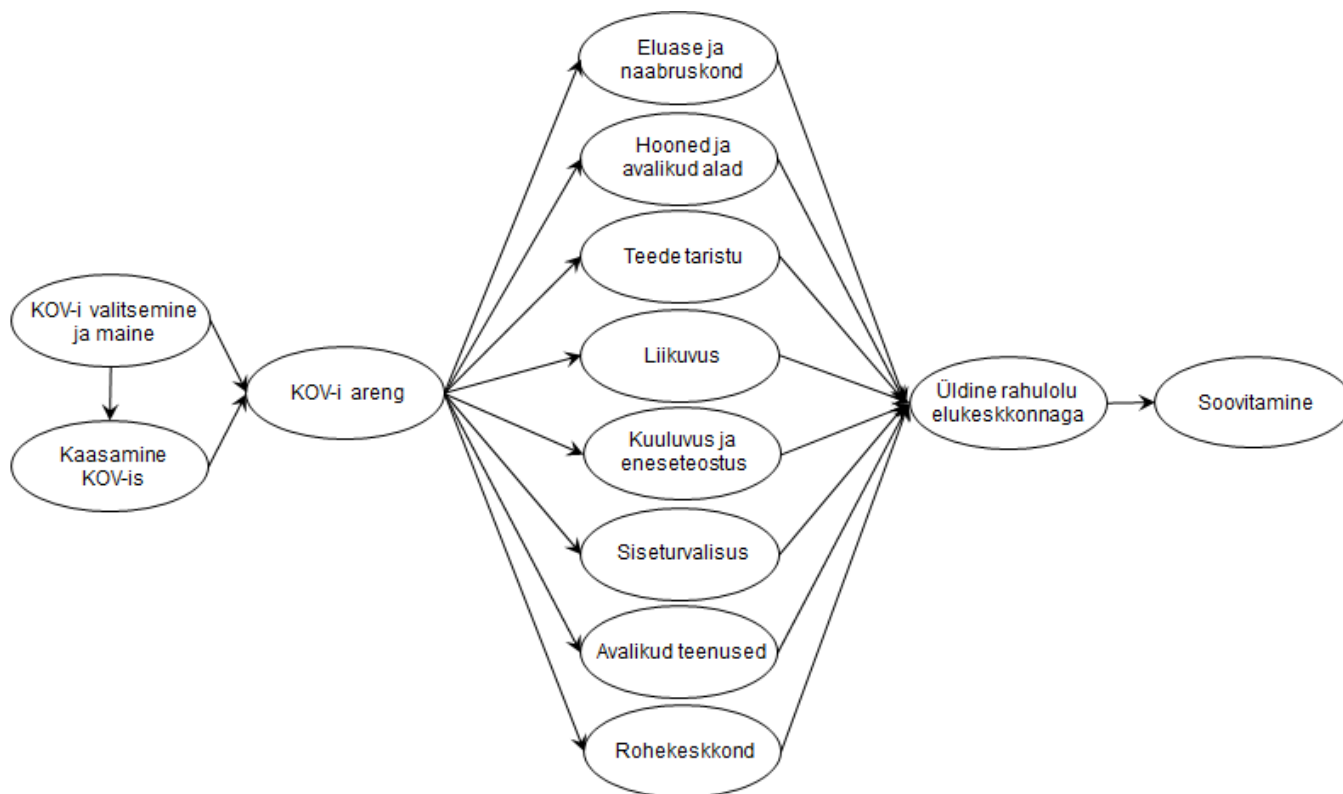
CSI MUDELI KOOSTAMINE

Rahulolu tegurite seoste leidmiseks tuleb uurida, kui suurel määral mõjutavad rahulolu komponendid vastaja üldist rahulolu ning see omakorda soovitamist. Osavähimruutude meetodil⁴⁴ põhineva mudeli struktuur on esitatud joonisel 17. CSI mudelist tulenevalt⁴⁵ kasutatakse struktuuri latentsete muutujate leidmiseks. Osavähimruutude meetod leiab vaadeldavate muutujate põhjal sõltuvate muutujate optimaalsed ennustused. Meetod kasutab mitteparameetrilisi järeldusmeetodeid (nt *jackknifing*) ning ei nõua eeldusena, et vaatlused oleksid sõltumatud ning järgiksid mitmemõõtmelist normaaljaotust, nagu seda eeldavad struktuurivõrrandi mudelid (SEM). Osavähimruutudel põhineva mudeli protsess koosneb järgmistest etappidest: algandmestiku standardiseerimine, latentse muutuja väärtuse arvutamine ja selle standardiseerimine, latentsete tunnuste vaheliste kaalude hindamine, sisemiste ja välimiste kaalude hindamine ning koonduvuse tingimuse hindamine.

⁴³ The Regents of the University of Michigan. (2005). American Customer Satisfaction Index. Methodology Report. 25.

⁴⁴ Michel Tenenhaus, Vincenzo Esposito Vinzi, Yves-Marie Chatelin, Carlo Lauro. (2005). PLS Path Modeling.

⁴⁵ Christina O'Loughlin, Germà Coenders. (2002). Application of the European Customer Satisfaction Index to Postal Services. Structural Equation Models versus Partial Least Squares. 4-5.

Joonis 17. Osavähimruutude meetodil põhineva mudeli struktuur elukeskkonna uuringu näitel

SOOVITUSINDEKSI MÕÕTMINE

Soovitamise küsimusele “Kui tõenäoliselt soovitaksite oma elukohta elamiseks sõbrale või tuttavale?” antud hinnangu järgi saab välja tuua kolm vastajate kategooriat:

- Soovitajad - vastajad, kelle hinnang on 9 – 10,
- Neutraalsed - vastajad, kelle hinnang on 7 – 8,
- Mittesoovitajad - vastajad, kelle hinnang on 0 – 6.

Nende kategooriate põhjal moodustub soovitusindeks NPS järgmise valemi järgi:

$$\text{NPS} = \text{soovitajate \%} - \text{mittesoovitajate \%}.$$

SAMM 5. TULEMUSTE RAKENDAMINE

ANDMETE KÄTTESAADAVUS

Uuringu tulemused peavad olema lihtsasti kättesaadavad ning arusaadavad. Samuti on oluline, et andmestik oleks piisava täpsusastmega, et poliitikakujundaja saaks teatud vastajagrupi hinnanguid arvesse võttes otsuseid teha. Soovitame uuringu läbiviijatele toetada (väiksemaid) omavalitsusi elukeskkonnaga rahulolu seirel nii väljatöötatud meetodika pakkumise kui ka andmepõhiste rahuloluuuringute jaoks vajalike andmete ristikasutuse võimaldamise kaudu. Riiklik meetodika peaks olema avalikult kättesaadav kõigile omavalitsustele ning võiks olla soositud, et kohalikud omavalitsused arendavad oma meetodikat selle alusel. Riikliku tasandi elukeskkonnaga rahulolu uuringut võiks

kohalikele omavalitsustele tutvustada kui tööriista, mille kaudu raamistada ning eesmärgistada (kas täielikult või osaliselt) oma üksuses korraldatav rahulolu-uuring ning saavutada võrreldatavus ja suurem vastanute arv ning tulemuste usaldusvärsus.

TULEMUSTE KAJASTAMINE

Soovitame kasutada andmestiku visualiseerimisel interaktiivset lahendust, et tulemustega tutvumisel saaks hõlpsalt seoseid luua ning huvipakkuvaid teemasid süvitsi uurida. Pilootuuringu tulemusi kajastati Microsoft Power BI ärianalüüsitarkvaras. Interaktiivse lahenduse eeliseks on valitud vaadete asemel võimalus ise andmeid sorteerida ning seoseid luua. Power BI ühildub suure hulga erinevate andmebaaside, andmetüüpide ja veebiteenustega ning on laialdaselt kasutusel ka avalikus sektoris. Lisaks saab platvormi töölaudu integreerida grupitöökeskkonda, võimaldades samal ajal vajadusel kindlatele andmetele ligipääsu filtreerimist. Ühe avaliku analüüsitarkvara kasutamise näidisenä on kõigile kättesaadav Tartu linna kodulehel olev statistika. <https://tartu.ee/et/statistika>.

PARENDUSTEGEVUSTE KAVA KOOSTAMINE

Uuringu üheks eesmärgiks on kaardistada elukeskkonnaga seotud kitsaskohad ning kasutada uuringutulemusi poliitikaotsuste tegemiseks, mis aitaksid tõsta elukeskkonnaga rahulolu elanike seas. Selleks tuleb koostada uuringutulemustele tuginev parendustegevuste kava, kus on kirjeldatud tegevusplaan ning vastavad etapid muudatuste rakendamiseks. Elanikele tuleks anda ka tagasisidet, kui uuringu põhjal on mingeid konkreetseid parendustegevusi tehtud. Selge kommunikatsioon ja tagasiside andmine võib tõsta vastajate motivatsiooni järgmise uuringu korraldamisel ankeetküsimustikule vastata.

7. ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED

Siia peatükki on koondatud pilootuuringu läbiviimisega paralleelselt tehtud poliitika kujundajate, elukeskkonna ekspertide ja kohaliku omavalitsuse esindajate intervjuude, teaduskirjanduse ja piloteerimise enda kogemuse kaudu kogutud soovitusel uuringu läbiviimiseks.

7.1. ETTEPANEKUD UURINGU RAAMISTIKU KUJUNDAMISEKS

7.1.1. ELUKESKKONNA KOMPONENTIDE HULGAS PRIORITEETIDE SEADMINE JA ESILETÕSTMINE

Enne järgmise elukeskkonna rahulolu uuringu läbiviimist tuleks poliitikakujundajate sisendi alusel otsustada, kas mõni elukeskkonna komponentide alla kuuluv teema vajaks eraldi välja toomist ning kaaluda selle esitamist eraldi teemaplokina. Pilootuuringu tulemuste valideerimisseminari arutelus esitati ettepanek ligipääsetavuse teema eraldi rühmitamiseks, et ühiskonnas selle teema osas teadlikkust tõsta.

Kuigi pilootuuringus käsitleti seoses ligipääsetavusega teatud küsimusi, polnud need eraldi teemaplokiks formuleeritud, vaid jagatud erinevate osiste vahel – nt „Eluase ja naabruskond“, „Avalikud teenused“ ja „Liikuvus“. Ligipääsetavus on oluline komponent elukeskkonna rahulolu uuringus, seda eriti kasutajasõbralikkuse hindamisel, kuid otsus seda eraldi esile tuua või mitte lasub uuringu läbiviijal. Ligipääsetavusega seotud küsimused ning nende tulemused on esitatud tabelis

Meie soovitus on, et valdkonnaülestel olulistel teemadel (nt ligipääsetavus, sotsiaalne sidusus, turvalisus jms) arendamiseks nii riiklikul kui kohaliku omavalitsuse tasandil tuleks leppida kokku ühistes eesmärkides ning võimaldada detsentraliseeritult seatud mõõdikuid omavahel siduda ning võrrelda.

Tabel 32. Ligipääsetavuse teema küsimused ja tulemused pilootuuringu põhjal

Ligipääsetavusega seotud küsimused pilootuuringus	Pilootuuringu tulemus
Rahulolu eluaseme ligipääsetavusega	82
Rahulolu ligipääsetavusega ühissõiduki peatustesse – (pääs ooteplatvormile, sõiduplaanide olemasolu ja loetavus)	73
Rahulolu ligipääsetavusega ühissõidukitesse (nt sisenemine lapsevankri, ratastooliga jm)	65
Rahulolu ligipääsetavusega avalikele/ühiskondlikele hoonetele (nt kaldtee puudumine, lifti sh hääleavitus, kombataivate infoelementide puudumine jm)	69
Rahulolu liikumisvõimaluste tagatusega nõrgematele – lapsed, eakad, erivajadustega inimesed, väikelaste vanemad (nt ehituslikud takistused, kaldteed, äärekivid, trepid, käsipuud jm)	51
Rahulolu liikumisvõimaluste tagatusega nõrgematele – lapsed, eakad, erivajadustega inimesed, väikelaste vanemad (nt ehituslikud takistused, kaldteed, äärekivid, trepid, käsipuud jm)	51
Rahulolu ligipääsuga teenuste tarbimiseks	Lisati sellisel kujul juurde pärast pilootuuringut
Eelpool toodud rahuloluhinnangu küsimustele madala hinnangu andnutele esitati lisaks avatud vastusega küsimus, kus vastaja sai selgitada antud hinnangu põhjuseid	Kvalitatiivne
Küsimus „Nimetage põhjus(ed), mis seda ajendas(id)?“ (vastajad, kes on kaalunud elukohavahetust või suure vahetavad suure tõenäosusega järgmise aasta jooksul eluasest)	2,27% vastanutest

vastusevariant „Eluaseme piiratud ligipääsetavus (nt kaldtee puudumine, lifti sh häälteavituse, kombataivate infoelementide puudumine jm)“	(n = 274)
Küsimus “Kas Teie eluasemes esineb järgmisi probleeme?” vastusevariant „Eluase on piiratud ligipääsetavusega (nt kaldtee puudumine, lifti sh häälteavituse, kombataivate infoelementide puudumine jm)“	8,41% vastanutest (n = 1162)
Küsimus “Kas ja milliseid remonttöid on Teie eluasemes viimase 5 aasta jooksul tehtud?” / “Kas ja milliseid remonttöid plaanite eluasemes järgmise 5 aasta jooksul teha?” vastusevariant „Suuremad remonttööd terves majas (nt fassaadi- või katusetööd, püstakute vahetus, ventilatsioon, ligipääsetavuse parendamine)“ *Küsimustikku viidi pärast piloteerimist sisse muudatus. Lõppversioonis toodi küsimuste vastusevariandina eraldi välja „Ligipääsetavuse parendamine“. Sellest tulenevalt on ilmselt ka osakaal vastanutest esitatud arvust väiksem.	22,46% / 19,66%* vastanutest (n = 1162)
Küsimus „Miks Te ei külasta lähiumbruse parke, rohealasid või terviserajatisi (jm) regulaarselt?” vastusevariant „Need ei ole ligipääsetavad“	2,35% vastanutest (n = 512)

7.1.2. OMAVALITSUSE RAHULOLU UURINGUTE JA RIIKLIKU ELUKESKKONNA RAHULOLU UURINGU SUHE

Riikliku ja kohaliku omavalitsuse esindajatega intervjuude ning teaduskirjanduse põhjal ei kujune välja konkreetset soovitusi, kuidas siduda ühtseks tervikuks kohaliku tasandi elukeskkonnaga rahulolu mõõtmine ja kogu riigi tasandil toimuv mõõtmine selliselt, et andmed oleksid mõlemal tasandil töödeldavad ja võrreldavad.

Välispraktika ja teaduskirjandus rõhutavad, et rahulolu küsitlustes kasutatav erinev ülesehitus (see, kuidas on elukeskkonna osised määratud), meetodika ja üldine elukeskkonna defineerimine on vastuolus riigi ja kohaliku omavalitsuse uuringute ühildamisega. Näiteks viiakse ühe erisusena uuringuid läbi erineva mastaabiga territooriumi ulatuses, keskendutakse kas tervele riigile või eraldi piirkondadele. Sealhulgas takistab elanike rahulolu hindavate uuringute tulemuste võrdlemist kohalikul ja riiklikul tasandil ka empiiriliste leidude vasturääkivus. Tihti baseeruvad tulemused, mida loetakse elanike rahulolu kujundavateks, erineval definitsioonil või erinevatel tunnustel. Samuti varieeruvad meetodikad ja kogutavate andmete liigid. Teisisõnu mõjutab elanike rahulolu mõõtmise viis empiirilist analüüsi, kuna sellel on ka otsene mõju tulemustele. Oluline on silmas pidada konkreetse elukeskkonna ja inimese vahelise suhestumise konteksti, millest tulenevalt võivad kohaliku omavalitsuse tasandi rahulolu mõjutavad indikaatorid olla riigi tasandiga võrreldes erinevad. See, mis on oluline suuremas üksuses, ei pruugi olla oluline väiksemas ja vastupidi.

Meie soovitus uuringu läbiviijatele on toetada (väiksemaid) omavalitsusi elukeskkonnaga rahulolu seirel nii väljatöötatud meetodika pakkumise kui ka andmepõhiste rahulolu uuringute jaoks vajaliku andmete riskasutuse võimaldamise kaudu. St kui üleriiklik uuring annab tulemused kindla täpsusastmega, saab omavalitsus otsustada, millist meetodikat tema kasutab. Riiklik meetodika peaks olema kõigile omavalitsustele avalikult kättesaadav oma meetodika ülesehitamiseks. Seega on eesmärk tutvustada riiklikku elukeskkonnaga rahulolu uuringut omavalitsustele kui tööriista, mille kaudu raamistada ning eesmärgistada (kas täielikult või osaliselt) oma rahulolu-uuringut, planeerida selle läbiviimist ja võrreldatavust. Sellist teguviisi rõhutasid ka kõik pilootuuringu meetodikaga lähemalt tutvunud kohaliku omavalitsuse ametnikud ja otsustajad.

Soovitame uuringu tulemusi koguda, jagada ja kuvada minuomavalitsus.fin.ee lehel, kuid vältida rahulolu illustreerimist kõigest infona omavalitsuse nn soorituse kohta. Kuigi elanike rahulolu on üks tahk kohalikule omavalitsusele antavast tagasisidest, aitab see minimeerida väärtõlgenduste riski omavalitsuste tööle hinnangu andmisel. See on tingitud asjaolust, et kõik elukeskkonnaga rahulolu mõjutavad tegurid, millega inimesed rahulolu hindavad, ei ole tingimata kohaliku omavalitsuse otseses vastutusalas. Samuti on rahuloluhinnangud subjektiivsed ning ei pruugi kajastada omavalitsuste tööd objektiivselt, mistõttu tuleks vältida nimetatud hinnangute alusel pingeridade moodustamist.

Kui pikemas perspektiivis on huvi liikuda arvutuslike meetodite suunas, näiteks töötada välja Austraalia eeskujul elamisväärsuse indeksi, tuleb arvestada, et meetodis ei küsita erinevate elukeskkonna aspektide kohta otseselt elanike arvamust, vaid elukeskkonda mõjutavad tegurid on taandatud arvutuslikele mudelitele. Arvutuslike meetodi eeliseks on ka kulutõhusus, mis võimaldab teha elukeskkonna uuringuid sagedamini ning väiksema kuluga. Selle eelduseks on loomulikult hea andmete kvaliteet, piisav ning üheselt arusaadav andmete kirjeldus, vajalikele andmetele ligipääs ning uurijate vastav kompetents andmekaeveks ning -analüüsiks (vt lähemalt ptk 3.2).

7.2. ETTEPANEKUD UURINGUTE JÄRJEPIDEVAKS JA SÜSTEEMSEKS KORRALDAMISEKS

7.2.1. INTERVALL

Valideerimiseminari arutelule tuginedes pakume elukeskkonna rahulolu-uuringu korraldamise intervalliks kaks aastat. Uuringu tulemuste avalikustamine tuleks ajastada 8–12 kuud enne Riigikogu ja KOV-i valimisi selleks, et neid oleks võimalik poliitikakujundamisel piisavalt aegsasti arvesse võtta. Nii jõuaksid uuringust tulenevad ettepanekud valimisplatvormidesse ning aruteludesse ja lisaksid neisse konkreetsust.

Korraldusliku poole pealt tuleb arvesse võtta riski, et tegemist on üsna pika ja mahuka küsimustikuga, mistõttu on võimalik alternatiivse võimalusena korraldada uuring roteeruvus vormis. Sel juhul küsitakse küsimustiku põhiosa kahe aasta välbaga ning kombineeritavaid lisaosi nelja aasta välbaga. Intervalli lõplik kujunemine sõltub otseselt teemadest, mida metoodika rakendamise algfaasis uuringu eesmärki silmas pidades kõige olulisemaks peetakse. Ülevaade küsimustikus sisalduvast ning rangelt soovituslikest elementidest on selgitatud peatükis 6.

Kui mõni omavalitsus on sama küsimustikku iseseisvalt oma piirkonnas kasutanud, siis võiks need tulemused olla samuti kõigile kättesaadavad, sest nii tekiks aja jooksul üks ja pidevalt laienev tulemustest koosnev andmekogu.

7.2.2. VALIMIMAHT JA DISAIN

Valikuuringutes kannab tähtsat rolli valimi disain ja suurus. On teada, et mida suurem on valim, seda täpsemad on tulemused, kuid kogu Eesti üldkogumi läbiküsitlemine nõuab liigset ressursi. Seega on oluline leida optimaalne valimimaht ja disain, mis tagaks esinduslikkuse, et hiljem saaks teha üldistusi üldkogumile.

Elukeskkonnaga rahulolu uuringu läbiviimisel on soovituslikuks valimi disainiks kiht⁴⁶ lihtne juhuslik valik⁴⁷ tagasipanekuta⁴⁸. See tähendab, et üldkogum (Eesti) jagatakse kohalike omavalitsuste järgi kihtidesse. Igas kihis rakendatakse omakorda sõltumatult lihtsat juhuslikku valikut tagasipanekuta. Iga kihi valimimaht sõltub kohaliku omavalitsuse rahvaarvust (tabel 33).

Tabel 33. Kihi valimimaht sõltuvalt rahvaarvust KOV-is

Rahvaarv (N)	Valim (n)
2000 – 4000	50
4001 – 10000	100
10001 – 20000	150
20000 –	200

Kihistamisel ja valimimahu määramisel tehakse erandid järgnevatele omavalitsustele: Ruhnu, Kihnu, Vormsi, Tallinn, Tartu linn ning Kohtla-Järve linn. Väikesaarte Ruhnu, Kihnu ja Vormsi elanike arv on väga väike, mistõttu esindusliku valimi saamiseks kaasatakse valimisse kõik elanikud.

Tallinna ja Tartu linna elanike arv on seevastu võrreldes teiste kohalike omavalitsustega väga suur. Seetõttu jagatakse Tallinn ja Tartu linn veel omakorda linnaosade kaupa kihtideks. Seejärel rakendatakse igas kihis lihtsat juhuslikku valikut tagasipanekuta. Tabelites 34 ja 35 on toodud Tallinna ja Tartu linnaosade valimimahud. Selline kihistamine annab lisaks võimaluse uurida elukeskkonnaga rahulolu ka Tallinna ja Tartu linna siseselt ning leida erinevusi linnaosade vahel.

Tabel 34. Valimimaht Tallinna linnaosades

Tallinn	Rahvaarv (N)	Valim (n)
Haabersti	47269	200
Kesklinn	64210	200
Kristiine	33146	200
Lasnamäe	118342	200
Mustamäe	66717	200
Nõmme	38250	200
Pirita	18950	150
Põhja-Tallinn	60148	200

Tabel 35. Valimimaht Tartu linnaosades

Tartu linn	Üldkogum (N)	Valim (n)
Veeriku/Maarjamõisa	4574	50

⁴⁶ Kihtvaliku korral jagatakse üldkogum kihtideks. Igas kihis rakendatakse sõltumatult mingit tõenäosuslikku valikumeetodit. Igas kihis arvutatakse parameetrite hinnanguid, neid sobivalt kombineerides saab leida üldkogumi hinnanguid. Kihid peavad uuritava tunnuse suhtes olema võimalikult homogeensed.

⁴⁷ Lihtsas juhuslikus valikus on kõikidel inimestel võrdne valimisse sattumise tõenäosus, mille tulemuseks on etteantud mahuga valim.

⁴⁸ Tagasipanekuta valiku korral saab iga üldkogumis olev inimene olla valimisse valitud maksimaalselt üks kord.

Variku	1428	50
Vaksali	2335	50
Ülejõe	5951	50
Tammelinn	6441	50
Tähtvere	2484	50
Supilinn	1477	50
Ropka/Ropka tööstuse	5759	50
Ränilinn	1352	50
Raadi-Kruusamäe	3719	50
Kesklinn	5157	50
Karlova	6702	50
Jaamamõisa	2605	50
Ihaste	2031	50
Annelinn	20552	100
Endine Tähtvere vald	2206	50

Kohtla-Järve jagatakse samuti linnaosade kaupa kihtidesse, kuid seoses Kukruse, Sompa ja Oru linnaosade väikese rahvaarvuga käsitletakse neid kolme linnaosa ühe kihina. Järve ja Ahtme linnaosa kihtides rakendatakse lihtsat juhuslikku valikut tagasipanekuta, kuid kuna Kukruse, Sompa ja Oru linnaosades elab valdavalt venekeelne ning vananev elanikkond, siis kaasatakse valimisse kogu kiht. Tabelis 36 on toodud Kohtla-Järve jagamine kihtideks ning iga kihi valimimaht.

Tabel 36. Valimimaht Kohtla-Järve linnaosades

Kohtla-Järve linn	Üldkogum (N)	Valim (n)
Järve (Kohtla-Järve)	15297	150
Ahtme	15506	150
Kukruse/Oru/Sompa	2351	2351

Antud valimi disainiga on üldkogumi valimimahu suuruseks umbes 15 278 vastajat. Eeldades, et vastamisaktiivsus Ida-Virumaa kohalikes omavalitsustes on 20% ning muudes kohalikes omavalitsustes 30%, siis tuleks välja saata 44 461 küsimustikku. Antud valimimaht on minimaalne.

7.3. ETTEPANEKUD POLIITIKA KUJUNDAMISEL JA RAKENDAMISEL

Üldiselt on heaolu- ja rahulolu-uuringute tulemused nn poliitikakujundamise tööriistad. Vastavalt uuringule aitavad tulemused suunata tähelepanu teemadele, mis on olulised nt kohalikule omavalitsuse kontekstis. Tulemuste analüüs ja indikaatorite defineerimine heaolu uuringutes aitab lisaks

poliitikakujundamist seirata. See võimaldab tõendus põhisele mõõtmisele tuginedes soovitud arengueesmärkide suunas liikumist jälgida.

Uuringu käigus läbi viidud pilootuuringu meetodika tutvustamisel poliitikakujundajatele andsid viimased tagasisidet, et kvalitatiivsete uuringute tulemuste rakendamisesse suhtutakse teatava skeptilisusega, kuna inimeste arvamused on subjektiivsed ning ei pruugi peegeldada “tegelikku” olukorda. Arvatakse, et inimesed ei pruugi mõista, kuidas suuremate muudatuste läbiviimise eesmärgil pole alati võimalik või otstarbekas tegeleda esmaste rahulolematuse tekitajatega.

Inimeste rahulolu ei tähenda alati, et me liigume õiges suunas. Julged poliitilised otsused panustavad tuleviku muutmisele, inimesed ei oska seda tahta. Eksperdi hinnang näitab, et peaksime teatud sihi poole liikuma, aga see ei kajastu rahulolus. (elukeskkonna valdkonna teadustöötaja, poliitikakujundaja, intervjuu)⁴⁹

Lisaks ei saa üksikute inimeste arvamus laiemale populatsioonile üldistada, mistõttu ei peeta subjektiivsete hinnangute kogumist kõigis küsimustes alati otstarbekaks meetodiks. Siit peegeldub, et kvalitatiivse uurimise asemel peetakse olulisemaks objektiivsete üldandmete saamist, mis omakorda kinnitab rahulolu mõõtmiseks arvutuslike meetodite välja töötamise perspektiivikust. Sealjuures ei tohiks ära unustada kvalitatiivsete teadmiste väärtust, mis annavad vastavas piirkonnas elavate inimeste tajutavast eluolust ning heaolu kujunemisest parima kirjelduse.

Intervjueeritud elukeskkonna eksperdid, uurijad ning poliitikakujundajad tõstsid rahulolu-uuringute politiseeritust esile nii positiivse kui negatiivse näitena. Mitmel juhul toodi välja, kuidas saavad kohaliku omavalitsuse valimiste kandidaadid kasutada teadmistepõhist sisendit oma valimisprogrammi koostamisel ja eesmärkide seadmisel.

Kunagi oli linnapea prioriteediks laste mänguväljakute arendamine. Uurisime rahulolu laste mänguväljakutega, panustati palju koristamisesse ja samas järgmine aasta rahulolu langes. Kuidas nüüd seda seletada? Tõenäoliselt oli põhjus selles, et inimeste ootused olid nii palju kasvanud. Samas sattus sinna aega ka palju õnnetusi laste mänguväljakutel. Teema oli ka fookuses ja valus (kohaliku omavalitsuse esindaja).⁵⁰

Samuti toodi välja, et erinevad uuringud annavad poliitikakujundajatele esmase indikatsiooni, mis teemad inimesi kõnetavad ning milliseid muutusi sooviksid nad oma elupiirkonnas näha. Rõhutati, et poliitikate kujundamisel on uuring mõneti ka üks osa elanike otsustusse kaasamisest – laiem küsimus on aga see, kuidas tulemustega edasi tegutseda.

Kuna elukeskkonnaga rahulolu hõlmab laia teemaderingi, on ääretult oluline, et erinevad valitsusalad ja huvigrupid sujuvalt koostööd teeksid. Uuringu teemad käsitlevad valdkondi, millega tegelevaid huvigruppe on arvukalt ning kohati hõlmab üks teema neist mitmeid, seega on valitsusalade huvid teemaülesed. Mõned näited, kes teemadega tegelevad: Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi ehitus- ja elamuosakond (eluase ja naabruskond), transpordi arengu ja investeeringute osakond (liiklemine), Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakond (avalikud teenused – jäätmekäitlus) ning RMK või linnaplaneeringute osakonnad (rohekeskkond). Siinkohal pole eesmärgiks esitada ammendavat ülevaadet kõigist võimalikest pooltest. Samuti sisaldub uuringus kohalike omavalitsuste arengu, kaasamise ja valitsemise teema, mida saab sisendina kasutada nii riiklikul tasandil, kuid mis annab väärtuslikku infot just kohalikele omavalitsustele ja sealsetele eestvedajatele. Valideerimisseminaril osalevate poliitikakujundajate ning intervjueeritavate teemakäsitlest lähtuvat elukeskkonna teemaplokkide olulisust kirjeldab tabel 37. Oluline on

⁴⁹ Vastavalt tellijaga kokkuleppele pole uuringu lõpparuande lisana esitatud intervjuude ja seminaride väljavõtted aruande tekstis isikustatud.

⁵⁰ Vastavalt tellijaga kokkuleppele pole uuringu lõpparuande lisana esitatud intervjuude ja seminaride väljavõtted aruande tekstis isikustatud.

märkida, et tabel ei põhine empiirilisel uuringul, vaid keskendub poliitikakujundajate ja ekspertide meelsusele ja hinnangutele teemade olulisuse osas. Tabelist nähtub, et ühegi piloteeritud teema puhul ei hinnanud poliitikakujundajad seda valdavas osas enda jaoks täiesti ebaoluliseks. Ei saa väita, et uuringus sisalduks mõni teemaplokk, millest kellelegi kasu ei oleks. Samas on mõne teema puhul kaasatud rohkem erinevaid tegijaid, näiteks avalike teenuste puhul, mistõttu on ka nõ kvantitatiivne kasutegur suurem. Valideerimisseminari aruteludes ja intervjuudes rõhutati tervikliku teemakäsitluse olulisust ning toodi välja, et erinevate osiste olulisuse hindamine on keeruline ning ei anna ehk kõige paremat üldist pilti.

Tabel 37. Uuringu teemaplokkide olulisus valitsusalade jaoks

TEEMAPLOKK	VÄGA OLULINE	PIGEM OLULINE	PIGEM EI OLE OLULINE	POLE MINU JAOKS ÜLDSE OLULINE
Eluase ja naabruskond				
Avalikud teenused				
Rohekeskkond				
Hooned ja avalikud alad				
Teede taristu				
Liiklemine				
Siseturvalisus				
Kuuluvus ja eneseteostus				
KOV-i areng				
Kaasamine KOV-is				
KOV-i valitsemine ja maine				
Üldine rahulolu				
Soovitamine				
Värviskeem: – enam kui ¾ vastanutest; – enam kui ½ vastanutest kuni ¾ vastanutest; kuni ½ vastanutest; valge – mitte ükski vastaja				

Järgmises tabelis (vt tabel 38) on toodud ülevaade teaduskirjanduse, intervjuude ning valideerimisseminarilt saadud tagasiside ja soovitude kohta elukeskkonna rahulolu uuringu rakendamisel.

Tabel 38. Tagasiside ja soovitusel elukeskkonna rahulolu-uuringu rakendamisel

SOOVITUS	SELGITUS JA SEOS UURINGU EMPIIRIKAGA
Uurida elukeskkonnaga rahulolu multidimensionaalselt (võttes arvesse nii sotsiaalseid, majanduslikke kui keskkondlikke tegureid) ning kontekstuaalselt (nt maal või linnas) ning võimalusel kasutada uuringu tulemusi riiklikult oluliste teemade seireks.	Elukeskkond on valdkondade ülene ja sellele ei ole võimalik määrata ühte ainukest funktsiooni, mida uurida. Hea elukeskkond on kõigi ühine vastutus ning märkamist ja kvaliteetse ruumi põhimõtetega arvestamist peaks olema oluliselt rohkem kui ühe vastutaja puhul, mistõttu võib täpse ning tervikliku meetodika abil olla kasu mitmete eri valdkondade uurimisest. Näiteks võib elukeskkonna uuring anda olulist sisendit konkreetselt rahvatervise, aga ka üldiselt heaolu seire ning muude oluliste valdkondade kõrvutamiseks. Intervjueeritud ekspertide hinnangutest selgub, et uuringu andmete rakendamine sõltub suuresti selle terviklikkusest ning

SOOVITUS	SELGITUS JA SEOS UURINGU EMPIIRIKAGA
	detailsuse astmest – mida üldisem ja abstraktsem on rahulolu küsimuste haare, seda väiksem on selle rakendamise potentsiaal. Seni on mitmed kohalikud omavalitsused korraldanud uuringuid vastavalt nende erinevate valdkondade ametnike jaoks oluliste teemade järgi. <i>“Rahulolu-uuringu puhul (intervjueeritav viitab pilootuuringule) on plussiks holistilisus - kindlasti saame teatud osas seda küsitlust kasutada, et oma mõõdikuid sisustada. Samas oleme meie lähtunud sellest, mida meie ametnikel on oma tööks vaja, mitte alati rahuloluga seotud teemasid. Näiteks tuli turvatunne päevakorda, kui töösse tuli vastav arengudokument. Meil on erinevatel aegadel väga erinevad soovid.”</i> Ametnikud töid samas välja, et riigi poolt korraldatav rahulolu seire annaks kohalikule omavalitsusele väärtusliku võrdlusuuringu, samuti toetaks see väiksemaid omavalitsusi, kellel ei jätku ressursse ise rahulolu-uuringuid läbi viia. <i>“Kui riigil on hea metoodika ning meile oluliste teemade detailsus jääb alles, siis oleks rumal dubleerida andmete kogumist. Mulle tundub küll, et KOV saaks rahulolu-uuringust andmed kätte, saaks kergemini analüüsida ja töödelda.”</i> Kuigi riiklikult oluliste teemade uurimises on vajalik teatav koordineeritus ning keskne juhtimine, siis ühiste mõõdikute sisustamisel on oluline leida tasakaal ka kohalike omavalitsuste huvidega. Omavalitsustele peaks jääma õigus ning vastutus osaleda ning läbi viia uuringuid, mis on olulised nende kogukonnale.
Võimalusel liikuda rahulolu seires andmepõhise lähenemise suunas, uurides elukeskkonna baaskvaliteete tuginedes sekundaarsetele, registripõhiste andmetele.	Soovitame lähemalt uurida riigi ning kohalike omavalitsuste poolt kogutavate andmetike riskasutuse potentsiaali, mille najal saaks lähemate aastate jooksul üles ehitada strateegiliselt kasutatava andmete taaskasutuse raamistiku ning eesmärgipõhise andmehalduse. Andmepõhisest ning n-ö arvutuslikust meetodist lähtuvaid uuringutulemusi oleks mõistlik rakendada peamiselt kontrolli mehhanismina ning uute elukeskkonna rahulolu parameetrite ning seoste väljatöötamiseks. Selliseid tulemusi saaks omakorda kõrvutada küsitluse kaudu kogutavate kvalitatiivsete andmetega. Seda toetab ka järgmine intervjueeritud ekspert: <i>“Arvutuslik lähenemine /.../ on lihtsam näiteks ühistranspordi osas - saab kokku lugeda, kui suur osa bussidest on madala sisenemisega. Siin tekib aga probleem - selleks et madalapõhjaline buss saaks peatuda, peab sõitma ta äärekivi lähedale. Kui seda äärekivi aga ei ole, pole sellest bussist mingit kasu. Ehk inimese enda hinnang aitab inimese teekonna aspekti</i>

SOOVITUS	SELGITUS JA SEOS UURINGU EMPIIRIKAGA
	<i>arvesse võtta. Kui inimene ütleb, et see buss pole ligipääsetav, ja me näeme, et buss peaks olema ligipääsetav, siis arvutuslik ei ole adekvaatne. Me saaksime vaadata, kas inimeste hinnang liigub kooskõlas statistiliste andmetega.”</i> Erinevate uuringute metoodika erisus ning kogutud andmete kohta käivate metaandmete puudus raskendab andmete taaskasutust. Seetõttu tuleb toonitada nii andmekirjelduste ja metaandmete esitamise olulisust kui ka kõrge andmekvaliteedi tähtsust. Andmed peavad olema kirjeldatud selgelt ning kontekstipõhiselt. Kokkulepitud moel esitatud metaandmed tagavad andmete mõistetavuse ja semantiliselt koosvõimelise masinloetavuse. Samuti suurendavad andmekirjeldused vajaliku info leitavust ning tõstavad info usaldatavust.⁵¹
Prioritiseerida marginaliseeritud ning enim mõjutatavate ühiskonnagruppide hinnangute uurimine oluliste valdkondade juures nagu ligipääsetavus ning turvalisus.	Ligipääsetavuse ning turvalisuse küsimusi on oluline uurida just kõige haavatamate ühiskonnagruppide kaudu, kuna nemad tajuvad keskkonnast (laias mõistes) tulenevaid probleeme kõige otsesemalt. Oluline on mõista, millised takistused esinevad näiteks puuetega inimeste, laste või eakate elukeskkonnas, et ühiskonnas võrdväärselt osaleda ja end vabalt ning turvaliselt tunda. Kui nende takistustega tegeleda, muutub ka kõigi teiste elukeskkond paremaks (8-80 vanuses linna arengu perspektiiv). <i>“Me peame kaasama uuringutesse ka need grupid, kes tunduvad meile justkui marginaalsed. Rõhutan, et alla nelja-aastaseid on Eestis 19,3% ja aastas sünnib 13 000 last, väikelaste vanemaid on ühiskonnas väga palju. Ajutise vigastusega jms inimesi on ühiskonnas 19,8%. Kui nende gruppide arvamust mitte uurida, siis me jätame välja väga suure osa Eesti rahvastikust.”</i> Teenuste või teatud keskkonnateguri uurimiseks tasub küsitleda ka inimesi, kes uuritavat teenust ei kasuta, et välja selgitada põhjused, miks teenust ei kasutata. Samas peab olema ettevaatlik, et teenuseid ei hakkaks hindama vastajad, kes teenusega üldse kokku ei puutu või kelle jaoks teenus ei ole oluline. Kindlasti on oluline uurida ka inimeste hoiakuid elukeskkonna suhtes – kui hästi me end tunneme ei sõltu ainult füüsilisest ruumist. Elukeskkonna mõiste defineerimisest teame, et siin on oluline ka sotsiaalne sfäär, nt soolise või ealise võrdõiguslikkuse aspekt või milline on ruumis tajutud turvalisus, ning majanduslik sfäär, näiteks piisava sissetuleku võimalus.

⁵¹ Eesti andmehalduse juhtimise tegevuskava 2018-2022.

SOOVITUS	SELGITUS JA SEOS UURINGU EMPIIRIKAGA
Valdkonnaüleste eesmärkide saavutamiseks on vaja otsustajate ühist kokkulepet ning koordineeritud mõõdikuid.	• Elukeskkonna rahulolu jaoks olulised teemad nagu sooline võrdõiguslikkus, ligipääsetavus ja muud ühiskondlikud indikaatorid on valdkonnaülesed ning ei kuulu ainuomaselt ühe konkreetse ministeeriumi või osakonna vastutusalasse. Iga poliitikavaldkond vastutab selle arendamise eest oma valdkonnas. See tähendab, et nn horisontaalsete eesmärkide poole liikumiseks ning tehtud edusammude tõenduspõhiseks mõõtmiseks on vaja ühiseid kokkuleppeid ning mõõdikuid. Erinevad osapooled saavad kujundada konkreetseid meetmeid kokkulepitud eesmärkide saavutamiseks oma valdkonnas. Oluline on tekitada võimalus hiljem andmeid kõrvutada, analüüsida ning omapoolseks sisendiks esitada. Sõltuvalt seatud metoodikast, oleks võimalik üldiste rahulolu uuringute kaudu anda olulist infot vastava teema või valdkonna arendajale, olgu selleks kohaliku omavalitsuse vastav osakond või riigi konkreetne ministeerium. Selleks peab uuringu metoodika võimaldama aga kogutud andmeid n-ö lahku lüüa.
Jätkata uuringute kasutamist teadlikkuse tõstmise ning poliitilise tahte kujundamise vahendina.	Lisaks olulise info kogumisele, võib uuringute korraldamise eesmärgiks olla teatud valdkondades ka inimeste teadlikkuse tõstmine ning riigi ja/või kohaliku omavalitsuse tasandi poliitika mõjutamine. Näiteks tõi intervjuueeritud ekspert välja, et elanike rahulolu-uuringu käigus peaks inimeste käest küsima seda, mille üle nad ise ei mõtle. <i>“Inimesed ei oska näha avalikku ruumi enda ümber, nad ei ole jõudnud mõelda nende asjade peale ja ei suuda seda artikuleerida. Küsimused ja nende suunamine - mida nad võiksid oodata oma avalikust ruumist, aidata inimeste nõudlikkust tekitada.”</i> Intervjuudes tuli samas ka läbivalt esile inimeste ootuste ja rahulolu vaheline seos ning selle dünaamika. Võib eeldada, et mida teadlikum inimene, seda nõudlikum on ta teenuse või keskkonna kvaliteedi osas. <i>“Näiteks Tallinna linna poolt läbi viidud rahulolu-uuringust selgus, et kui teenust pole varem pakutud või on vähe pakutud, olid vastajad rahul, kuid kui linn hakkas teenust reklaamima, tõusid ka inimeste ootused ja rahulolematuse teenuse kvaliteediga.”</i> Lisaks võiks rahuolu-uuring anda sarnaselt kohalike omavalitsuse teenuste hindamisele teadmispõhise ja motiveeriva töövahendi kohaliku omavalitsuse vastutusalas oleva elukeskkonna arendamisele.

SOOVITUS	SELGITUS JA SEOS UURINGU EMPIIRIKAGA
	<i>“Me ei lähe küsima seda, mille osas me ei taha, et omavalitsus teeks mingeid muutusi. Me tahame saavutada, et midagi läheks paremaks - nügime. Soovime, et tekiks võrreldav info Eesti elu ning sellega rahulolu paremaks muutmiseks.”</i>
Leida uuringutele rahvusvahelisi partnereid, kellega tulemusi võrrelda.	Intervjuudest selgus, et riikide vahel ja ka riikide sees erinevate avaliku sektori organisatsioonide vahel pole praegu suuremat koostööd elukeskkonnaga seotud rahulolu mõõtmisel. Rahvusvaheliste koostööpartnerite leidmine eeldab küll keerulist uuringute küsimuste ja fookuse koordineerimist, kuid võiks anda kõigile osalistele laiemat pilti elukeskkonnaga seotud väljakutsetest ja nende lahendamise parimatest meetoditest.

8. KOKKUVÕTE

Uuring „Elukeskkonnaga rahulolu hindamise metoodika täiendusvõimalused ja andmete kasutamine säästva arengu suunamisel“ viidi läbi Rahandusministeeriumi ja Kultuuriministeeriumi tellimusel 2020.–2021. aastal. Uuringu käigus töötati välja elukeskkonnaga rahulolu hindamise täiendatud metoodika, piloteeriti täiendatud metoodikat ning esitati ettepanekud andmekorje korraldamiseks ja sidumiseks poliitika kujundamisega. Samuti koostati elukeskkonnaga rahulolu hindamise täiendatud metoodika juhendmaterjal.

Esmalt kaardistati ning avardati elukeskkonna mõistet ning kasutamist tuginedes erinevatele mudelitele ning uuringutele, analüüsiti teisi korraldatud elukeskkonda hõlmavaid uuringuid Eestist ja mujalt ning erinevaid rahulolu-uuringutel kasutatud metoodikaid. Elukeskkonna mõiste operatsionaliseerimisel vaadati kaugemale kitsalt rahulolu-uuringutest ja lähtuti laiemalt erinevatest uuringutest, mis vaatavad keskkonna omaduste mõju inimese sotsiaalsetele, majanduslikele ning psühholoogilistele protsessidele. Uuringu metoodika täiendamisel arvestati asjaoluga, et elukeskkonnaga rahulolu on pidevalt muutuv ja dünaamiline, mitte konkreetsete keskkonna omadustega objektiivselt kujundatav. Sellisest mõiste olemusest lähtuvalt tuleb arvesse võtta, et elukeskkonna uurimisel võivad seda kujundavate valdkondade, konteksti ja skaala koosseis ja rõhuasetus ajas muutuda. Uuringu tulemuste asjakohasuse arvestamiseks tuleks võtta arvesse nii sotsiaalseid, majanduslikke kui keskkondlikke tegureid, viia uuringut läbi kontekstuaalselt (nt maalises või linnalises keskkonnas) ning järjepidevuse tagamiseks regulaarselt kokku lepitud intervalli tagant.

Kokkuvõtvalt on elukeskkonnaga rahulolu multidimensionaalne kontseptsioon, mille uurimiseks ei ole praktikas üheselt aktsepteeritud metoodikat. Uuringu teoreetilise raamistuse valik tehakse reeglina konkreetse uuringu eesmärkidest lähtuvalt ning mõõdetavate komponentide valikul põhinetakse loodud raamistikule, mida seejärel erinevaid empiirilisi lähenemisi kasutades testitakse. Piloteerimisele läinud metoodika teoreetiline raamistik lähtub printsiibist, et elukeskkonnaga rahulolu, elamisväärsus, elukvaliteet ja teised olulised tunnused põhinevad inimese ning keskkonna vahelisele suhetele. Keskkonda mõistetakse siinkohal laialt – definitsioonis sisaldub ehitatud füüsiline keskkond, eluaseme valdkond ning vastaja sotsiaalmajanduslike tunnustega seotud tajutav keskkond. Rahulolu küsimustiku koostamisel tugineti ÜRO säästva arengu eesmärkidele, mis on üheks peamiseks poliitikakujundamise suunaks ning intervjuudest saadud sisendile.

Uuringu tulemuste analüüsimise baasmetoodikaks valiti CSI (*Customer Satisfaction Index*) metoodika, mida rakendati seejärel Statistikaameti korraldatud rahuloluküsitluse täpsemate seoste leidmisel. Selgus, et 2020. aasta alguses läbiviidud küsitluses käsitletud elukeskkonna komponendid pole piisavad elukeskkonna mõiste selgitamiseks (mudeli madal kirjeldusvõime – 30%).

Lähtudes CSI metoodikast, elukeskkonna mõistest, Statistikaameti poolt läbiviidud uuringu küsimustest ning ekspertintervjuude ja valideerimisseminari tagasisidest pandi paika uuringu fookus, mille põhjal hõlmab elukeskkonna uuring avalikke teenuseid, taristut, rohekeskkonda, elukohta ja -aset, selle lähiümbrust, naabruskonda ja keskkonnast tajutud turvalisust. Tähelepanu pööratakse vastaja sotsiaalmajanduslikule taustsüsteemile, tema tervisele, enesekuuluvusele ning -teostusele. Samuti liikuvusele ja teekondadele ning vastaja elukeskkonna ruumiotsustes osalemisele ja ruumiloome hinnangutele.

Elukeskkonna metoodika täiendamisel kasutati kaasatud ekspertide teadmisi, intervjuueeritavate sisendit ning CSI metoodikast tulenevat. Täiendatud metoodikat piloteeriti ajavahemikul 2. detsember 2020. a – 6. jaanuar 2021. a. Pilootuuringu käigus koguti 1162 elaniku vastused, mida kasutati täiendatud metoodika sobivuse valideerimiseks.

Pilootuuringu tulemuste põhjal koostati CSI metoodikale põhinev mudel, mille kirjeldusvõimeks saadi 66%, mis on hea tulemus. Pilootuuringu tulemuste ning poliitikakujundajatega läbiviidud intervjuude käigus viidi sisse täiendavad muudatused metoodikas, mille tulemusena valmis elukeskkonna täiendatud küsimustik. Kuna uuringu peamine lähteülesanne oli täiendatud metoodika välja töötamine, mitte pilootuuringu tulemuste analüüs, siis tagasisidet uuringu rakendusliku poliitikate kujundamise võimaluste kohta oli omavalitsustöötajatel või riigi esindajatel kohati keeruline anda. Toetudes saadud tagasisidele ja lähemalt analüüsitud uuringute praktikatele, koostati täiendatud metoodika juhendmaterjal, mis hõlmab viie uuringuetapi kirjeldust. Nendeks etappideks on uuringu eesmärgi püstitamine, küsimustiku kohandamine, küsitlus, andmeanalüüs ja tulemuste rakendamine.

Metoodikat rakendades tuleb arvestada asjaoluga, et elukeskkonna puhul on tegu väga paljusid teemasid hõlmava käsitlusega. CSI mudelid adresseerivad üldises praktikas kitsamalt piiritletud teemat või konkreetset situatsiooni. Sellest tulenevalt on äärmiselt oluline, et vastaja mõistaks täpselt, mis on teemasse kuuluvad komponendid, mida hinnatakse ning kuidas see terviku moodustab.

Uuringu raames intervjueriti kokku 26 informanti (5 väliskogemuse kaardistust, 10 kohaliku omavalitsuse või piirkonna esindajat, 10 riikliku tasandi poliitikakujundajat).

Uuringu põhisoovitused poliitikakujundamise osas on järgmised:

- Uurida elukeskkonnaga rahulolu multidimensionaalselt (võttes arvesse nii sotsiaalseid, majanduslikke kui keskkondlikke tegureid) ning kontekstuaalselt (nt maal või linnas) ning võimalusel kasutada uuringu tulemusi riiklikult oluliste teemade seireks.
- Võimalusel liikuda rahulolu seires andmepõhise lähenemise suunas, uurides elukeskkonna baaskvaliteete tuginedes sekundaarsetele, registripõhistele andmetele.
- Prioritiseerida marginaliseeritud ning enim mõjutatavate ühiskonnagruppide hinnangute uurimine oluliste valdkondade juures nagu ligipääsetavus ning turvalisus.
- Valdkonnaülest eesmärkide saavutamiseks on vaja otsustajate ühist kokkulepet ning koordineeritud mõõdikuid.
- Jätkata uuringute kasutamist teadlikkuse tõstmise ning poliitilise tahte kujundamise vahendina.
- Leida uuringutele rahvusvahelisi partnereid, kellega tulemusi ja nende parendamise võimalusi võrrelda.

9. LISAD

9.1. LISA 1.1. TÄIENDATUD EESTIKEELNE KÜSIMUSTIK

[Q739] Vali keel / Выбери язык

max=1 alternatives allowed.

- ☐ eesti keel
- ☐ русский язык

[Q224] ELUKESKKONNA RAHULOLU-UURING 2021

Hea vastaja!

Käesoleva küsimustikuga uurime koostöös ... elanike rahulolu elukeskkonnaga. Uuringut rahastatakse ... vahenditest. Inimese elukvaliteet ja rahulolu on seotud ning elukeskkond mõjutab meid tervikuna. Riigil ja omavalitsustel on ruumi puudutavate otsuste puhul oluline kaalutleda nende elluviimise pikaajalist mõju meie elukeskkonnale ja elanike heaolule. Seetõttu on oluline teadmistepõhine ülevaade, kuidas elanikud neid ümbritseva elukeskkonna kvaliteeti hindavad.

Täname, et oled otsustanud küsimustikule vastata! Nii annad oma panuse ruumiloomega seotud otsuste kujundamisele ja rakendamisele. Uuringu eesmärgiks on muuta nii kohaliku kui ka riigi tasandi ruumiotsused senisest läbimõeldumaks ning rohkem arvestada elanike tagasisidega.

Vastates märgi palun sobivaim vastusevariant või kirjuta vastus selleks ettenähtud lahtrisse.

Vastamiseks läheb keskmiselt 15-25 minutit!

Küsimuste korral uuringu kohta pöördu palun ... poole aadressil ... või telefonil ...

Abi eest ette tänades

...

[Q208] TAUST

[Q225] Teie sugu:

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Naine
- ☐ Mees

[Q666] Kui vana Te olete?

min=1 alternatives allowed.

[Q418] Milline on kõige kõrgem haridustase, mille olete omandanud?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Magistri- ja/või doktorikraad
- ☐ Kõrgharidus (bakalaureus või keskeriharidus)
- ☐ Keskhariidus (sh kutseharidus)
- ☐ Põhiharidus
- ☐ Algharidus

[Q417] Milline või millised järgmised kategooriad kirjeldavad kõige paremini Teie praegust elu- ja töökorraldust?

min=1 alternatives allowed.

Märkige vajadusel mitu vastusevarianti

- ☐ Palgatöötaja (erinevad lepingutüübid)
- ☐ Ettevõtja, vabakutseline, iseendale tööandja
- ☐ Lapsehoolduspuhkusel (vanemapuhkus, rasedus- sünnituspuhkus)
- ☐ Ajutisel töövõimeetuslehel (haigusleht, hooldusleht, sünnitusleht, lapsendamisleht)
- ☐ Töötu / tööotsija (vähem kui 12 kuud)
- ☐ Töötu / tööotsija (kauem kui 12 kuud)
- ☐ Tuvastatud vähenenud töövõime, püsiv töövõimeetus ja/või puue
- ☐ Vanaduspensionär
- ☐ Õpilane / üliõpilane
- ☐ Muul põhjusel mitte töötav, kes ei otsi tööd (sh kodune)
- ☐ Ajateenija

Muu, palun täpsustage:

[Q533] Kas Teil on pikaajalisi terviseprobleeme (füüsilised või vaimsed haigused, puue), mis takistavad Teid igapäevatoimetuste elluviimisel?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Jah, pikaajalised terviseprobleemid takistavad igapäevatoimetusi väga palju
- ☐ Jah, pikaajalised terviseprobleemid takistavad igapäevatoimetusi mingil määral
- ☐ Ei ole

[Q649] Kui pika teekonna Te hinnanguliselt tööleminekuks läbite?

Filter: F37 Elu- ja töökorraldus: töötav/FIE

Palun esitage teekonna pikkus kilomeetrites.

Palun vastake ajaperioodi kohta, mil ei olnud koroonaviiruse levikust tulenevaid liikumis- ja ühes ruumis viibimise piiranguid.

- ☐ Ei oska öelda

[Q699] Kui pika teekonna Te hinnanguliselt kooliminekuks läbite?

Filter: F39 Elu- ja töökorraldus: õpilane

Palun esitage teekonna pikkus kilomeetrites

Palun vastake ajaperioodi kohta, mil ei olnud koroonaviiruse levikust tulenevaid liikumis- ja ühes ruumis viibimise piiranguid

- ☐ Ei oska öelda

[Q648] Kui palju aega kulub Teil hinnanguliselt tööle jõudmiseks?

Filter: F37 Elu- ja töökorraldus: töötav/FIE

Palun esitage aeg minutites

Palun vastake ajaperioodi kohta, mil ei olnud koroonaviiruse levikust tulenevaid liikumis- ja ühes ruumis viibimise piiranguid

- ☐ Ei oska öelda

[Q700] Kui palju aega kulub Teil hinnanguliselt kooli jõudmiseks?

Filter: F39 Elu- ja töökorraldus: õpilane

Palun esitage aeg minutites

Palun vastake ajaperioodi kohta, mil ei olnud koroonaviiruse levikust tulenevaid liikumis- ja ühes ruumis viibimise piiranguid

☐ Ei oska öelda

[Q377] Millises kohalikus omavalitsuses on Teie peamine elukoht?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Alutaguse vald
- ☐ Anija vald
- ☐ Haapsalu linn
- [...]
- ☐ Võru vald
- ☐ Väike-Maarja vald

[Q378] Kuna märkisite peamise elukohana {Q377 Selected answer alternative(s) text(s)}, siis palun täpsustage asustusüksus:

Filter: F20 Valitud KOV: Tallinn, Muhu, Kiili, Saarde, Türi, Lüganuse, Mustvee, Anija, Rapla, Paide, Jõhvi

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Haabersti linnaosa
- ☐ Nõmmküla
- ☐ Oina
- [...]
- ☐ Puru
- ☐ Somp

[Q650] Kui kaua olete oma praeguses elukohas elanud?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Kuni 5 aastat
- ☐ 6-10 aastat
- ☐ 11-15 aastat
- ☐ 16-20 aastat
- ☐ 21-30 aastat
- ☐ 31-40 aastat
- ☐ 41 aastat või rohkem
- ☐ Ei oska öelda

[Q379] Kuidas määratleksite oma elukeskkonda? See on...

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Hajaasustus maapiirkonnas (hajaküla, talukoht, üksik elumaja)
- ☐ Maapiirkonna elamurajoon (uusarendused, aiandus- ja suvilapiirkonnad)
- ☐ Maapiirkonna keskusala (alev, alevik, külakeskus)
- ☐ Linna lähiala
- ☐ Linn
- ☐ Ei oska öelda

[Q741] Millised elamutüübid Teie elupiirkonda iseloomustavad?

min=1 alternatives allowed.

Märkige vajadusel mitu vastusevarianti

- ☐ Ühepereelamu
- ☐ Kahepereelamu
- ☐ Ridaelamu
- ☐ Kuni 10 korteriga kortermaja
- ☐ 11-30 korteriga kortermaja
- ☐ 31-70 korteriga kortermaja
- ☐ 70 ja enam korteriga kortermaja

[Q688] Millisest ajastust pärinevad elamud Teie elupiirkonnas?

min=1 alternatives allowed.

Märkige vajadusel mitu vastusevarianti

- ☐ Kuni 1919
- ☐ 1920-30 kuni II Maailmasõda
- ☐ Peale II Maailmasõda kuni 1950
- ☐ 1950-1959
- ☐ 1960-1979
- ☐ 1980-1990
- ☐ Uuselamud 1991 kuni 2008
- ☐ Uuselamud 2008 ja edasi
- ☐ Ei oska öelda

[Q498] Millist tüüpi majas Te elate?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Ühepereelamu

- ☐ Kahepereelamu
- ☐ Ridaelamu
- ☐ Kuni 10 korteriga kortermaja
- ☐ 11-30 korteriga kortermaja
- ☐ 31-70 korteriga kortermaja
- ☐ 70 ja enam korteriga kortermaja

Muu

[Q637] Palun hinnake oma eluaseme (eramu, korter) elamispinna suurust:

Palun esitage oma eluaseme elamispinna suurus ruutmeetrites

[Q416] Kui suur on Teie leibkonna tavaline netosissetulek (keskmine kättesaadud summa eurodes) kuus kõigi leibkonnaliikmete peale kokku?

min=1 max=1 alternatives allowed.

Arvestage sissetulekuks ka toetused, stipendiumid, pensionid vms.

Kuu netosissetulek tähendab, et tulust on enne kättesaamist maha arvatud tulumaks, sotsiaalmaks jm maksud (töökindlustusmaks, kohustusliku kogumispensioni makse).

Leibkonna moodustavad enamasti ühises eluasemes elavad inimesed, kes jagavad omavahel eelarvet ja/või toitu.

- ☐ Kuni 450 eurot
- ☐ 451-800 eurot
- ☐ 801-1150 eurot
- ☐ 1151-1500 eurot
- ☐ 1501-1900 eurot
- ☐ 1901-2300 eurot
- ☐ 2301-3000 eurot
- ☐ 3001 eurot või rohkem
- ☐ Ei soovi vastata
- ☐ Ei oska öelda

[Q579] Mitu protsenti Teie pere/leibkonna sissetulekust moodustavad hinnanguliselt igakuised otsesed kulutused eluasemele? (sh kommunaalmaksed, laenumaksed)

min=1 max=1 alternatives allowed.

Leibkonna moodustavad enamasti ühises eluasemes elavad inimesed, kes jagavad omavahel eelarvet ja/või toitu.

- ☐ kuni 10%
- ☐ 10%

- ☐ 20%
- ☐ 30%
- ☐ 40%
- ☐ 50%
- ☐ 60%
- ☐ 70%
- ☐ 80%
- ☐ 90%
- ☐ 100%
- ☐ Ei soovi vastata
- ☐ Ei oska öelda

[Q238] Kui palju inimesi elab Teiega koos samas korteris või eramus?

min=1 max=25 alternatives allowed.

sh Teie ise

[Q528] Mitu neist on alla 18-aastased?

max=15 alternatives allowed.

[Q529] Kas hooldate kedagi, kes vajab vanadusest ja/või pikaajalisest terviseprobleemist/puudest tulenevalt abi oma igapäevatoimingutes ja/või vajab regulaarset põetamist?

- ☐ Jah
- ☐ Ei
- ☐ Ei soovi vastata

[Q661] Palun märkige kõik eluruumi olmemugavused, mis on Teil olemas:

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Külma vesi kraanist
- ☐ Soe vesi kraanist
- ☐ Kanalisatsioon
- ☐ Pesemisvõimalus (vann, dušš, saun)
- ☐ Veevärgiga tualett
- ☐ Kaugküte (katlamajast köetakse paljusid hooneid)

- ☐ Lokaalküte ja kohtküte (oma katel, ahi, pliit)
- ☐ Internetiühendus valguskaabli kaudu
- ☐ Internetiühendus vaskkaabli või mobiilse ühenduse kaudu
- ☐ Elekter

[Q575] Palun valige, milline omandisuhe kirjeldab kõige paremini Teie eluaset?

- ☐ Olen oma kodu omanik (laenuta, sh kaasomand)
- ☐ Olen omanik (kodulaenuga, sh ühine eluasemelaen)
- ☐ Rendin endale elamispinda (sh kaasüürnik)
- ☐ Elan eluasemel kokkuleppel omanikuga (ilma rendita, kooselu vms)
- ☐ Elan kohaliku omavalitsuse üüripinnal

Muu

[Q517] Kas kavatsete järgmise aasta jooksul vahetada eluaset?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ On suur tõenäosus, et vahetan eluaset
- ☐ Olen kaalunud eluaseme vahetamist
- ☐ Eluaseme vahetus ei ole plaanis

[Q578] Nimetage põhjus(ed), mis seda ajendas(id)?

Filter: F8 eluaseme vahetamine: kindel, kaalunud

min=1 alternatives allowed.

Märkige vajadusel mitu vastusevarianti

- ☐ Vaja(si)te taskukohasemat eluaset
- ☐ Vaja(si)te väiksemat või suuremat eluaset
- ☐ Muutus elukorralduses (abikaasa või elukaaslasega kokku kolimine, vanematekodust lahkumine või eraldi elama asumine, tööle asumine pärast õpinguid, pere juurdekasv, õpingute alustamine)
- ☐ Soov elada meeldivamas elukeskkonnas
- ☐ Üürimisega seotud muutused (nt üürilepingu lõppemine)
- ☐ Töökoha vahetusega seotud elukoha muutus
- ☐ Pensionile jäämine, vanemas eas laste juurde kolimine
- ☐ Eluaseme piiratud ligipääsetavus (nt kaldtee puudumine, lifti sh häälteavituse, kombatavate infoelementide puudumine jm)
- ☐ Isiklikud/muud põhjused

[Q499] Kas Teie eluasemes esineb järgmisi probleeme?

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Hoone vajab suuri investeeringud (soojustamine, fassaaditööd)
- ☐ Eluase on moraalselt vananenud (vajab väiksemaid remonte)
- ☐ Energiatõhusus on madal
- ☐ Eluase on piiratud ligipääsetavusega (nt kaldtee puudumine, lifti sh häälteavituse, kombataivate infoelementide puudumine jm)
- ☐ Probleeme ei esine
- ☐ Ei oska öelda

[Q582] Kas ja milliseid remonttöid on Teie eluasemes viimase 5 aasta jooksul tehtud?

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Hädavajalikud remonttööd eluruumides (nt veelekked vms)
- ☐ Väiksemad remonttööd eluruumides (parandus- ja heakorratööd, tapeedivahetus)
- ☐ Suuremad remonttööd terves majas (nt fassaadi- või katusetööd, püstakute vahetus, ventilatsioon)
- ☐ Ligipääsetavuse parendamine
- ☐ Ei ole suuremaid remonttöid teostatud
- ☐ Ei oska öelda

[Q583] Kas ja milliseid remonttöid plaanite eluasemes järgmise 5 aasta jooksul teha?

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Hädavajalikud remonttööd eluruumides (nt veelekked vms)
- ☐ Väiksemad remonttööd eluruumides (parandus- ja heakorratööd, tapeedivahetus)
- ☐ Suuremad remonttööd terves majas (nt fassaadi- või katusetööd, püstakute vahetus, ventilatsioon)
- ☐ Ligipääsetavuse parendamine
- ☐ Lähiaastatel ei ole suuremaid remonttöid plaanis
- ☐ Ei oska öelda

[Q410] Palun hinnake oma rahulolu eluaseme ...

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei ole üldse rahul, 10 - väga rahul

	Ei ole üldse rahul										Väga rahul	Ei oska vastata
suurusega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
seisundiga (korrasolek)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ligipääsetavusega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

eluasemega seotud kulutustega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
internetiühendusega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
elektri varustuskindlusega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
asukohaga	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lähikümbrusega (u 300 m raadiuses)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
naabruskonnaga (u 301 m-1 km raadiuses)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q706] Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme suurusega madalalt.

Filter: F43 Rahulolu eluaseme suurusega: madal (1-4)

[Q707] Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme seisundiga madalalt.

Filter: F44 Rahulolu eluaseme seisundiga: madal (1-4)

[Q708] Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme ligipääsetavusega madalalt.

Filter: F45 Rahulolu eluaseme ligipääsetavusega: madal (1-4)

[Q752] Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluasemega seotud kulutustega madalalt.

Filter: F46 Rahulolu eluasemega seotus kulutustega: madal (1-4)

[Q709] Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme internetiühendusega madalalt.

Filter: F73 Rahulolu internetiühendusega: madal (1-4)

[Q751] Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme elektri varustuskindlusega madalalt.

Filter: F74 Rahulolu elektri varustuskindlusega: madal (1-4)

[Q710] Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme asukohaga madalalt.

Filter: F47 Rahulolu eluaseme asukohaga: madal (1-4)

[Q711] Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme lähiümbrusega madalalt.

Filter: F48 Rahulolu eluaseme lähiümbrusega: madal (1-4)

[Q712] Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme naabruskonnaga madalalt.

Filter: F49 Rahulolu eluaseme naabruskonnaga: madal (1-4)

[Q507] LIIKUVUS

[Q742] Kas kasutate ühistransporti igapäevaselt (sh osaliselt, st lisaks muudele transpordiviisidele)?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Jah
☐ Ei

[Q508] Palun märkige, mis mõjutab Teie ühistranspordi kasutamist.

min=1 alternatives allowed.

Märkige vajadusel mitu vastusevarianti

- ☐ Peatus asub liiga kaugel
☐ Teekond peatuseni on ebameeldiv
☐ Ühistranspordi sõiduplaan ei sobi ajaliselt
☐ Ühistransport ei liigu sobival marsruudil

- ☐ Ühistranspordiga liikumine võtab liiga palju aega
- ☐ Ühistransport on liiga kallis
- ☐ Teiste transpordiviisidega on lihtsam ja mugavam liikuda
- ☐ Mind piirab liikumisvaegus
- ☐ Ühistranspordi kasutamist ei mõjuta miski

Muu põhjus

[Q743] Kas teete (sh osaliselt, st lisaks muudele transpordiviisidele) oma igapäevaseid toiminguid jalgsi?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Jah
- ☐ Ei

[Q509] Palun märkige, mis mõjutab Teie jalgsi igapäevaste toimingute tegemist.

min=1 alternatives allowed.

Märkige vajadusel mitu vastusevarianti

- ☐ Teekond on liiga pikk
- ☐ Teekond on ebameeldiv, piiratud või läbipääsmatu
- ☐ Jalgsi liikumine võtab liiga palju aega
- ☐ Teiste transpordiviisidega on lihtsam ja mugavam liikuda
- ☐ Mind piirab liikumisvaegus
- ☐ Jalgsi igapäevaste toimingute tegemist ei mõjuta miski

Muu põhjus

[Q744] Kas liigute rattaga igapäevaselt (sh osaliselt, st lisaks muudele transpordiviisidele)?

min=1 max=1 alternatives allowed.

rattaga (sh jalgratas, tasakaaluliikurid, tõukeratas jne)

- ☐ Jah
- ☐ Ei

[Q510] Palun märkige, mis mõjutab Teie igapäevast rattaga liikumist.

min=1 alternatives allowed.

rattaga (sh jalgratas, tasakaaluliikurid, tõukeratas jne)

Märkige vajadusel mitu vastusevarianti

- ☐ Teekond on liiga pikk
- ☐ Puudub vajalik rattataristu
- ☐ Tunnen sõites ennast ebaturvaliselt
- ☐ Teed on (talvel, sügisel) hooldamata
- ☐ Ajutine liikluskorraldus ei arvesta rattateekonnaga
- ☐ Rattaga liikumine võtab liiga palju aega
- ☐ Teiste transpordiviisidega on lihtsam ja mugavam liikuda
- ☐ Puudub ratas
- ☐ Ei oska rattaga sõita
- ☐ Mind piirab liikumisvaegus
- ☒ Rattaga liikumist ei mõjuta mitte miski

Muu põhjus

[Q497] Kuidas liigute igapäevaselt suvisel ajal?

min=1 max=3 alternatives allowed.

Kui kasutate mitut liikumisviisi, siis märkige kuni kolm peamist varianti

- ☐ Jalgsi
- ☐ Rattaga (sh tõukeratas)
- ☐ Elektrirattaga (sh elektritõukeratas, tasakaaluliikur)
- ☐ Ühistranspordiga
- ☐ Taksoga (sh sõidujagamine)
- ☐ Mootorrattaga
- ☐ Autoga (olen juht)
- ☐ Autoga (olen reisija)

[Q703] Kuidas liigute igapäevaselt talvisel ajal?

min=1 max=3 alternatives allowed.

Kui kasutate mitut liikumisviisi, siis märkige kuni kolm peamist varianti

- ☐ Jalgsi
- ☐ Rattaga (sh tõukeratas)
- ☐ Elektrirattaga (sh elektritõukeratas, tasakaaluliikur)
- ☐ Ühistranspordiga
- ☐ Taksoga (sh sõidujagamine)
- ☐ Mootorrattaga
- ☐ Autoga (olen juht)
- ☐ Autoga (olen reisija)

[Q704] Kuidas liigute igapäevaselt Covid-19 puhangu ajal?

min=1 max=3 alternatives allowed.

Kui kasutate mitut liikumisviisi, siis märkige kuni kolm peamist varianti

- ☐ Jalgsi
- ☐ Rattaga (sh tõukeratas)
- ☐ Elektrirattaga (sh elektritõukeratas, tasakaaluliikur)
- ☐ Ühistranspordiga
- ☐ Taksoga (sh sõidujagamine)
- ☐ Mootorrattaga
- ☐ Autoga (olen juht)
- ☐ Autoga (olen reisija)

Muu

[Q549] ROHEKESKKOND

[Q614] Kui tihti külastate lähiümbruse parke, rohealasid või terviserajatisi (jm)?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Regulaarselt (iganädalaselt, mitmel korral kuus)
- ☐ Harva (kord kuus või harvem, satun juhuslikult)
- ☐ Ei oska öelda

[Q671] Miks Te ei külasta lähiümbruse parke, rohealasid või terviserajatisi (jm) regulaarselt?

Filter: F40 Parkide külastamine: juhuslik, ei külasta

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Pargid / rohealad / terviserajatised puuduvad
- ☐ Mul pole aega
- ☐ Need ei ole ligipääsetavad
- ☐ Need ei ole meeldivad (heakorrastatud jms)
- ☐ Seal ei ole midagi teha / puudub huvi
- ☐ Need on ebaturvalised (vähe valgustatud, ebameeldiv kontingent, metsloomad)

Muu

[Q435] Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei ole üldse rahul, 10 - väga rahul

	Ei ole üldse rahul						Väga rahul				Ei oska vastata
Joogivee kvaliteediga	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Välisõhu kvaliteediga (lõhnahäiringud, õhusaaste)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Müratasemega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Looduskeskkonnaga (sh metsaalad, rannikualad jne)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q572] Soovi korral võite lähemalt kommenteerida looduskeskkonda oma elukoha lähiümbruses:

[Q653] Palun valige, miks hindasite joogivee kvaliteeti madalalt.

Filter: F22 Joogivee kvaliteet: madal (1-6)

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Vee raua ja/või mangaani sisaldus on liiga kõrge
- ☐ Vesi on kare (liigne kaltsiumi või magneesiumi ionide sisaldus vees)
- ☐ Vesi on ebameeldiva lõhnaga
- ☐ Vesi on ebameeldiva maitsega
- ☐ Vesi on värvunud
- ☐ Vees on lahustumatud tahked lisandid

Muu

[Q654] Palun valige, miks hindasite välisõhu kvaliteeti madalalt.

Filter: F23 Välisõhu kvaliteet: madal (1-6)

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Autode heitgaasid
- ☐ Tööstusettevõtete tekitatud õhusaaste
- ☐ Loomakasvatuse tekitatud õhusaaste
- ☐ Peened osakesed õhus (nt tolm, teekatte osakesed)
- ☐ Puidu ja teiste sarnaste kütuste põletamisel ahjudes, kaminates kateldes jm tekkiv suits ja õhusaaste
- ☐ Jäätmete ladestamisel ja põletamisel tekkiv suits ja õhusaaste

Muu

[Q655] Palun valige, miks hindasite mürataset madalalt.

Filter: F24 Mürataseme kvaliteet: madal (1-6)

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Liiklusmüra
- ☐ Ehitusmüra
- ☐ Raudteemüra
- ☐ Lennuliiklusmüra
- ☐ Tööstusmüra
- ☐ Militaarmüra
- ☐ Olmemüra (kortermajades naabrite käitumisest tulenevad mürahäiringud, nagu vali muusika, karjumine, mööbli liigutamine, trampimine, laste mängimine jne)

Muu

[Q656] Palun valige, miks hindasite looduskeskkonda madalalt.

Filter: F25 Looduskeskkonna seisukord: madal (1-6)

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Veereostus
- ☐ Veekogu rannikuala reostusprobleemid
- ☐ Pinnasereostus
- ☐ Metsade majandamisega seotud probleemid
- ☐ Maavarade kaevandamisega seotud probleemid
- ☐ Liigirikkuse säilimisega seotud probleemid
- ☐ Jäätmete ladestamine selleks mitteettenähtud kohta (nt prügi metsa all jm)

Muu

[Q638] EHITATUD KESKKOND

[Q624] Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei ole üldse rahul, 10 - väga rahul

	Ei ole üldse rahul										Väga rahul	Ei oska vastata
Rohealadega (sh haljasalad, pargid, looduslikud puhkealad)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Avalike aladega (sh eluasemete lähialad, tänavaruum, väljakud, ootealad, kogunemiskohad jms)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Liikumis- ja sportimisaladega sisetringimustes	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Liikumis- ja sportimisaladega välitingimustes	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Laste mänguväljakutega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hoonete ja rajatiste arhitektuuri ja miljööga	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tänavavalgustusega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ligipääsetavusega avalikele/ühiskondlikele hoonetele (nt kaldtee puudumine, lifti sh häälteavituse, kombatavate infoelementide puudumine jm)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q689] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu rohealadega madalalt.

Filter: F30 Rahulolu rohealadega: madal (1-4)

[Q690] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu avalike aladega madalalt.

Filter: F31 Rahulolu avalike aladega: madal (1-4)

[Q691] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu liikumis- ja sportimisaladega sisetingimustes madalalt.

Filter: F32 Rahulolu liikumis-/sportimistingimustega sees: madal (1-4)

[Q702] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu liikumis- ja sportimisaladega välitingimustes madalalt.

Filter: F41 Rahulolu liikumis-/sportimistingimustega väljas: madal (1-4)

[Q692] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu laste mänguväljakutega madalalt.

Filter: F33 Rahulolu laste mänguväljakud: madal (1-4)

[Q693] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu hoonete ja rajatiste arhitektuuri ja miljööga madalalt.

Filter: F34 Rahulolu hoonete/rajatiste seisukord: madal (1-4)

[Q694] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu tänavavalgustusega madalalt.

Filter: F35 Rahulolu tänavavalgustusega: madal (1-4)

[Q695] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu ligipääsetavusega avalikele/ühiskondlikele hoonetele madalalt.

Filter: F36 Rahulolu ligipääsetavusega: madal (1-4)

[Q663] Soovi korral võite lähemalt kommenteerida ehitatud keskkonda oma elukohas:

[Q534] TEED JA TÄNAVAD

[Q394] Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei ole üldse rahul, 10 - väga rahul

	Ei ole üldse rahul										Väga rahul	Ei oska vastata
Jalg- ja kõnniteedega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jalgrattateedega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sõiduteedega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tänavate ja teede hooldamisega suvisel hooajal	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tänavate ja teede hooldamisega talvisel hooajal	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Liikumisvõimaluste tagatusega nõrgematele - lapsed, eakad, erivajadustega inimesed, väikelaste vanemad (nt ehituslikud takistused, kaldteed, äärekivid, trepid, käsipuud jm)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ligipääsuga teenuste
tarbimiseks

Filter: F75

Piirkond:

Hajaasustus

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Liikluse olukorraga
jalakäija seisukohast

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Liikluse olukorraga
jalgratturi (sh
töukerattad,
tasakaaluliikurid jm)
seisukohast

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Liikluse olukorraga
autojuhi seisukohast

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Autode
parkimiskorraldusega
eluaseme läheduses

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

[Q713] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu jalg- ja kõnniteedega madalalt.

Filter: F50 Rahulolu jalg- ja kõnniteegega: madal (1-4)

[Q714] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu jalgrattateedega madalalt.

Filter: F51 Rahulolu jalgrattateedega: madal (1-4)

[Q715] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu sõiduteedega madalalt.

Filter: F52 Rahulolu sõiduteedega: madal (1-4)

[Q721] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu tänavate ja teede hooldamisega suvisel hooajal madalalt.

Filter: F59 Rahulolu teede hooldamisega suvel: madal (1-4)

[Q722] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu tänavate ja teede hooldamisega talvisel hooajal madalalt.

Filter: F60 Rahulolu teede hooldamisega talvel: madal (1-4)

[Q716] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu liikumisvõimaluste tagatusega nõrgematele madalalt.

Filter: F53 Rahulolu liikumisvõimaluste tagatusega nõrgematele: madal (1-4)

[Q755] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu ligipääsuga teenuste tarbimiseks madalalt.

Filter: F76 Rahulolu ligipääsuga teenuste tarbimiseks: madal (1-4)

[Q717] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu liikluse olukorraga jalakäija seisukohast madalalt.

Filter: F55 Rahulolu liikluse olukorraga jalakäija seisukohast: madal (1-4)

[Q718] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu liikluse olukorraga jalgratturi seisukohast madalalt.

Filter: F56 Rahulolu liikluse olukorraga jalgratturi seisukohast: madal (1-4)

[Q719] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu liikluse olukorraga autojuhi seisukohast madalalt.

Filter: F57 Rahulolu liikluse olukorraga autojuhi seisukohast: madal (1-4)

[Q720] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu autode parkimiskorraldusega eluaseme läheduses madalalt.

Filter: F58 Rahulolu autode parkimiskorraldusega: madal (1-4)

[Q570] Soovi korral võite teid ja tänavaid oma elukohas lähemalt kommenteerida:

[Q535] AVALIKUD TEENUSED

[Q536] Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei ole üldse rahul, 10 - väga rahul

	Ei ole üldse rahul										Väga rahul	Ei oska vastata
Jäätmekäitlusega (jäätmete kogumine, jäätmavedu, taaskasutamine)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jäätmete liigiti kogumise võimaldamisega (sorteeritud jäätmete kogumiskohad, eraldi vedu) käitumisjuhised)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ligipääsetavusega ühissõiduki peatustesse (pääs ooteplatvormile, sõiduplaanide olemasolu ja loetavus)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ligipääsetavusega ühissõidukitesse (nt sisenemine lapsevankri, ratastooliga jm)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ühistranspordi teenusega (väljumiste arv, liinide omavaheline ühenduvus)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pangaautomaatide / sularaha väljavõtmise teenuse olemasolu ja kättesaadavusega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pakiautomaatide olemasolu ja kättesaadavusega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kultuursete (sh huvitegevus) vaba aja veetmise võimalustega (nt kontserdid, etendused, tantsimise/koorilaulu harrastamine jm)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esmatasandi arstiabi kättesaadavusega (perearst)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Haridusteenustega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lasteaiateenusega	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q723] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu jäätmekäitlusega madalalt.

Filter: F61 Rahulolu jäätmekäitlusega: madal (1-4)

[Q724] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu jäätmete liigiti kogumise võimaldamisega madalalt.

Filter: F62 Rahulolu jäätmete liigiti kogumise võimaldamisega: madal (1-4)

[Q725] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu ligipääsetavusega ühissõiduki peatustesse madalalt.

Filter: F63 Rahulolu ühissõidukite peatusesse ligipääsetavusega: madal (1-4)

[Q726] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu ligipääsetavusega ühissõidukitesse madalalt.

Filter: F64 Rahulolu ühissõidukitesse ligipääsetavusega: madal (1-4)

[Q727] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu ühistranspordi teenusega madalalt.

Filter: F65 Rahulolu ühistranspordi teenusega: madal (1-4)

[Q758] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu pangaautomaatide / sularaha väljavõtmise teenuse olemasolu ja kättesaadavusega madalalt.

Filter: F77 Rahulolu pangaautomaatidega: madal (1-4)

[Q728] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu pakiautomaatide olemasolu ja kättesaadavusega madalalt.

Filter: F78 Rahulolu pakiautomaatidega: madal (1-4)

[Q757] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu kultuursete vaba aja veetmise võimalustega madalalt.

Filter: F66 Rahulolu kultuuri- ja huvitegevustega: madal (1-4)

[Q759] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu esmatasandi arstiabi kättesaadavusega madalalt.

Filter: F79 Rahulolu esmatasandi arstiabiga: madal (1-4)

[Q760] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu haridusteenusega madalalt.

Filter: F80 Rahulolu haridusega: madal (1-4)

[Q763] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu lasteaiateenusega madalalt.

Filter: F81 Rahulolu lasteaiateenusega: madal (1-4)

[Q569] Soovi korral võite lähemalt kommenteerida avalikke teenuseid oma elukoha lähiümbruses:

[Q493] TAJUTUD TURVALISUS JA KUULUVUS

[Q494] Palun andke hinnang järgmistele väidetele:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei nõustu, 10 - nõustun täielikult

	Ei nõustu										Nõustun täielikult	Ei oska vastata
Tunnen ennast oma elukohas turvaliselt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnen end pimedas väljas liikudes turvaliselt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Minu elukoha lähiümbrus on heakorrastatud (puuduvad tühjad hooned või peremeheta kinnistud, hooneid pole soidud, avalik ruum on prügist vaba jm)

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Liikluskäitumine on ohutu (ei kihutata, roolis ei tegeleta kõrvaliste asjadega jm)

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Minu teekonna ohutuks läbimiseks on piisavalt kõnni- ja/või rattateid

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

[Q518] Järgnevad häiringud esinevad minu elukeskkonnas:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - nõustun täielikult, 10 - ei nõustu

	Nõustun täielikult										Ei nõustu	Ei oska vastata
Joobes isikud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Avalikus ruumis suitsetamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Narkootikumide tarbimine või nendega kauplemine	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Öörahu rikkumine	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konfliktssuhted elanike vahel (nt naabrid või	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

naabritevahelised
suhted)

Sõnaline

halvustamine või
märkused
kaaskodanikelt
avalikus ruumis

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Teisi häirivad

kogunemised
avalikus ruumis

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Lemmikloomade
pidamise nõuete
eiramine

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

[Q486] KUULUVUS

[Q487] Palun andke hinnang järgmistele väidetele:

min=1 max=10 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei nõustu, 10 - nõustun täielikult

Ei
nõustu

Nõustun
täielikult

Ei oska
vastata

Tunnen ennast
oma kogukonna
täisväärtusliku
liikmena

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Võtan
kogukonnelust
aktiivselt osa

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Tunnen, et saan
elukeskkonnas
oma
eesmärke/unistusi
ellu viia

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Tunnen, et saan
oma
elukeskkonna
arengut mõjutada

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

[Q568] Soovi korral võite kommenteerida turvalisust ja kuuluvust oma elukeskkonnas:

[Q393] VALITSEMINE JA ARENG KOHALIKUS OMAVALITSUSES

[Q330] Palun hinnake, mil määral olete rahul oma kohaliku omavalitsuse:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei ole üldse rahul, 10 - väga rahul

Ei ole
üldse
rahul

Väga
rahul

Ei oska
vastata

Üldise
arengusuunaga

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Elanike
kaasamisega
kohaliku
omavalitsuse
arengu
kavandamisse
(kaasav eelarve,
informeerimine jm)

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Elanike
kaasamisega
ruumilise arengu
kavandamisse
(detailplaneeringud,
avalike teenuste
asukoha valik jm)

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

[Q729] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu kohaliku omavalitsuse üldise arengusuunaga madalalt.

Filter: F67 Rahulolu omavalitsuse üldise arengusuunaga: madal (1-4)

[Q730] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu elanike kaasamisega kohaliku omavalitsuse arengu kavandamisesse madalalt.

Filter: F68 Rahulolu KOVi elanike kaasamisega: madal (1-4)

[Q731] Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu elanike kaasamisega ruumilise arengu kavandamisesse madalalt.

Filter: F69 Rahulolu KOVi elanike ruumilise arengu kaasamisega: madal (1-4)

[Q554] Palun andke hinnang järgmistele väidetele:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei nõustu üldse, 10 - nõustun täielikult

	Ei nõustu üldse									Nõustun täielikult	Ei oska vastata
Kohaliku omavalitsuse esindajad tegutsevad professionaalselt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kohaliku omavalitsuse esindajad tuginevad tegutsedes kõrgetele eetilistele standarditele	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Elukoha omavalitsuse juhtimine on viimase kolme aasta jooksul paranenud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Elukoha omavalitsuse üldine areng on viimase kolme aasta jooksul paranenud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q567] Soovi korral võite kommenteerida valitsemist ja arengut oma kohalikus omavalitsuses:

[Q329] ÜLDINE RAHULOLU

[Q321] Palun andke hinnang järgmistele väidetele:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - ei nõustu üldse, 10 - nõustun täielikult

	Ei nõustu üldse									Nõustun täielikult	Ei oska vastata
Olen oma elukeskkonnaga rahul	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mind ümbritsev elukeskkond vastab minu ootustele	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Minu elukeskkond kattub minu ettekujutusega ideaalsest elukeskkonnast	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q483] SOOVITAMINE JA MAINE

[Q478]

min=1 max=1 alternatives allowed.

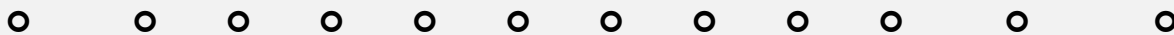
Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - kindlasti ei soovitaks, 10 - kindlasti soovitaks

Kindlasti
ei
soovitaks

Kindlasti
soovitaks

Ei oska
vastata

Kui
tõenäoliselt
soovitaksite
oma
elukohta
elamiseks
sõbrale või
tuttavale?

[Q678]

min=1 max=1 alternatives allowed.

Palun hinnake skaalal 1-10, kus 1 - väga halb, 10 - väga hea

Väga
halb

Väga
hea

Ei oska
vastata

Kui
kõrgelt
hindate
oma
elukoha
mainet?

[Q734] Palun põhjendage, miks Te ei soovitaks oma elukohta elamiseks sõbrale või tuttavale.

Filter: F70 Ei soovitaks elukohta sõbrale: (0-4)

[Q735] Palun põhjendage, miks on Teie hinnangul elukoha maine halb.

Filter: F71 Elukoha maine hindamine: halb (1-4)

[Q531] Soovi korral võite kommenteerida elukeskkonna kvaliteeti puudutavaid vastuseid:

[Q736] Soovi korral andke palun tagasisidet küsimuste arusaadavuse ja olulisuse kohta:

[Q376]

Täname, et võtsite aja küsitlusele vastamiseks!
Vastuste edastamiseks vajutage nuppu *Edasi*.

9.2. LISA 1.2. TÄIENDATUD VENEKEELNE KÜSIMUSTIK

[Q739] Vali keel / Выбери язык

max=1 alternatives allowed.

- ☐ eesti keel
- ☐ русский язык

[Q224] ИССЛЕДОВАНИЕ УДОВЛЕТВОРЁННОСТИ ЖИЛОЙ СРЕДОЙ 2021

Уважаемый участник опроса!

С помощью данного опроса, в сотрудничестве с ..., мы изучаем удовлетворённость жителей жилой средой. Исследование финансируется ... фондом.

Качество жизни человека и его удовлетворённость жилой средой взаимосвязаны. Важно, чтобы государственные и местные органы, при принятии решений направленных на развитие жилого пространства, учитывали их долговременное воздействие на благосостояние жителей и жилую среду. Для того, чтобы иметь достоверное представление о том, как жители оценивают качество жилой среды, необходимо разработать научно обоснованный подход.

Благодарим Вас за то, что Вы решили поучаствовать в опросе! Таким образом Вы вносите свой вклад в разработку и реализацию областей, связанных с созданием обитаемого пространства. Целью исследования является сделать пространственные решения более продуманными и повысить их качество как на государственном, так и на уровне местных самоуправлений.

Отвечая на вопросы, выберите наиболее подходящий вариант ответа или впишите ответ в специально предусмотренное для этого поле.

На заполнение анкеты уйдет в среднем 15-25 минут!

При возникновении вопросов можно обратиться за помощью ..., написав по адресу электронной почты, ... или, позвонив по телефону ...

Заранее благодарим Вас за помощь

...

[Q208] ОБЩИЕ ДАННЫЕ

[Q225] Ваш пол:

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Женский
- ☐ Мужской

[Q666] Сколько Вам лет?

min=1 alternatives allowed.

[Q418] Какой у Вас уровень образования?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Степень магистра и/или докторская степень
- ☐ Высшее образование (бакалавр или среднее специальное образование)
- ☐ Среднее образование (в том числе профессиональное)
- ☐ Основное образование
- ☐ Начальное образование

[Q417] Какая или какие из следующих категорий лучше всего описыва(ет)ют Ваш образ жизни и работы?

min=1 alternatives allowed.

Отметьте все подходящие варианты

- ☐ Наёмный работник (различные виды рабочих договоров)
- ☐ Предприниматель, фрилансер или сам себе работодатель
- ☐ Нахожусь в родительском отпуске (родительский отпуск, декретный отпуск)
- ☐ Являюсь временно нетрудоспособным (на больничном листе по болезни, по уходу за больным членом семьи, в отпуске по беременности и родам, на листе по усыновлению/удочерению ребёнка)
- ☐ Безработный / нахожусь в поисках работы (меньше 12-ти месяцев)
- ☐ Безработный / нахожусь в поисках работы (больше 12-ти месяцев)
- ☐ Отсутствую на работе по причине долговременной нетрудоспособности и/или инвалидности
- ☐ Получаю пенсию по старости
- ☐ Ученик/студент
- ☐ Не работаю по какой-либо другой причине и не ищу работу
- ☐ Военнослужащий срочной службы

Прочее (уточните):

[Q533] Есть ли у Вас долговременные проблемы со здоровьем (физические или психические заболевания, инвалидность), которые мешают Вам справляться с повседневной деятельностью?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Да, долговременные проблемы со здоровьем очень сильно мешают повседневной деятельности
- ☐ Да, долговременные проблемы со здоровьем в какой-то степени препятствуют повседневной деятельности
- ☐ Нет

[Q649] Примерно какое расстояние Вы преодолеваете по пути на работу?

Filter: F37 Elu- ja töökorraldus: töötav/FIE

Пожалуйста, укажите расстояние в километрах.

Имейте в виду период времени, когда не было никаких ограничений на передвижение и нахождение в одном помещении из-за распространения коронавируса.

- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q699] Примерно какое расстояние Вы преодолеваете по пути в школу?

Filter: F39 Elu- ja töökorraldus: õpilane

Пожалуйста, укажите расстояние в километрах.

Имейте в виду период времени, когда не было никаких ограничений на передвижение и нахождение в одном помещении из-за распространения коронавируса.

- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q648] Примерно сколько времени Вам нужно, чтобы добраться до работы?

Filter: F37 Elu- ja töökorraldus: töötav/FIE

Пожалуйста, укажите время в минутах.

Имейте в виду период времени, когда не было никаких ограничений на передвижение и нахождение в одном помещении из-за распространения коронавируса.

- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q700] Примерно сколько времени Вам нужно, чтобы добраться до школы?

Filter: F39 Elu- ja töökorraldus: õpilane

Пожалуйста, укажите время в минутах.

Имейте в виду период времени, когда не было никаких ограничений на передвижение и нахождение в одном помещении из-за распространения коронавируса.

☐ Затрудняюсь ответить

[Q377] В каком местном самоуправлении находится Ваше основное место жительства?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Алутагузе (волость)
- ☐ Ания (волость)
- ☐ Антсла (волость)
- [...]
- ☐ Выру (волость)
- ☐ Вайке-Маарья (волость)

[Q378] Поскольку вы отметили {Q377 Selected answer alternative(s) text(s)} в качестве своего основного места жительства, пожалуйста, укажите единицу расселения:

Filter: F20 Valitud KOV: Tallinn, Muhu, Kiili, Saarde, Türi, Lüganuse, Mustvee, Anija, Rapla, Paide, Jõhvi

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Haabersti linnaosa
- ☐ Kesklinna linnaosa
- ☐ Kristiine linnaosa
- [...]
- ☐ Puru
- ☐ Somp

[Q650] Как долго Вы проживаете по нынешнему месту жительства?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ До 5-ти лет
- ☐ 6-10 лет
- ☐ 11-15 лет
- ☐ 16-20 лет
- ☐ 21 -30 лет
- ☐ 31-40 лет
- ☐ 41 года или больше
- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q379] Как бы Вы определили свою жилую среду? Это...

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Малонаселенная сельская местность (хутор, частный дом)
- ☐ Сельский регион (в том числе посёлок городского типа, посёлок сельского типа, село, деревня)
- ☐ Маленький город
- ☐ Город
- ☐ В городской округе (соседствующая волость, пригород)
- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q741] Какими типами жилья можно охарактеризовать Вашу жилую зону?

min=1 alternatives allowed.

Отметьте все подходящие варианты

- ☐ Односемейный дом
- ☐ Дом на две семьи
- ☐ Рядовой дом
- ☐ Многоквартирный дом (до 10 квартир)
- ☐ Многоквартирный дом (на 11-30 квартир)
- ☐ Многоквартирный дом (на 31-70 квартир)
- ☐ Многоквартирный дом (70 и более квартир)

[Q688] В какое время были построены жилые дома в Вашей жилой зоне?

min=1 alternatives allowed.

Отметьте все подходящие варианты

- ☐ До 1919 года
- ☐ С 1920-30 до Второй мировой войны
- ☐ После Второй мировой войны до 1950 года
- ☐ 1950-1959
- ☐ 1960-1979
- ☐ 1980-1990
- ☐ Новострой с 1991 по 2008 год
- ☐ Новострой после 2008 года
- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q498] В каком типе жилья Вы проживаете?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Односемейный дом

- ☐ Дом на две семьи
- ☐ Рядовой дом
- ☐ Многоквартирный дом (до 10 квартир)
- ☐ Многоквартирный дом (на 11-30 квартир)
- ☐ Многоквартирный дом (на 31-70 квартир)
- ☐ Многоквартирный дом (70 и более квартир)

Прочее

[Q637] Пожалуйста, оцените размер Вашей жилплощади (частный дом, квартира):

Пожалуйста, укажите размер Вашей жилплощади в квадратных метрах

[Q416] Какой нетто-доход (средняя полученная сумма в евро) обычно имеет Ваше домохозяйство в месяц на всех членов домохозяйства в целом?

min=1 max=1 alternatives allowed.

В доходе учитывайте дотации, стипендии, пенсии и т.п.

Ежемесячный нетто-доход означает, что подоходный налог, социальный налог и другие налоги (налог на страхование занятости, обязательный накопительный пенсионный налог) были вычтены из дохода до его получения.

Домохозяйство в основном состоит из людей, живущих в общем жилье, разделяющих бюджет и/или питание.

- ☐ До 450 евро
- ☐ 451-800 евро
- ☐ 801-1150 евро
- ☐ 1151-1500 евро
- ☐ 1501-1900 евро
- ☐ 1901-2300 евро
- ☐ 2301-3000 евро
- ☐ Более 3000 евро
- ☐ Не хочу отвечать
- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q579] Примерно сколько процентов от нетто-дохода Вашего домохозяйства составляют ежемесячные жилищные расходы (включая коммунальные платежи, платежи по кредитам)?

min=1 max=1 alternatives allowed.

Домохозяйство в основном состоит из людей, живущих в общем жилье, разделяющих бюджет и/или питание.

- ☐ До 10%
- ☐ 10%
- ☐ 20%
- ☐ 30%
- ☐ 40%
- ☐ 50%
- ☐ 60%
- ☐ 70%
- ☐ 80%
- ☐ 90%
- ☐ 100%
- ☐ Не хочу отвечать
- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q238] Сколько человек проживает с Вами в одной квартире или частном доме?

min=1 max=25 alternatives allowed.

Включая Вас

[Q528] Сколько из них моложе 18 лет?

max=15 alternatives allowed.

[Q529] Заботитесь ли Вы о ком-либо, кто нуждается в помощи в своей повседневной деятельности из-за старости и/или долгосрочных проблем со здоровьем (включая инвалидность) и/или нуждается в регулярном уходе?

- ☐ Да
- ☐ Нет
- ☐ Не хочу отвечать

[Q661] Пожалуйста, укажите все удобства, которые имеются в Вашем жилье:

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Холодная вода из под крана
- ☐ Горячая вода из под крана
- ☐ Канализация
- ☐ Возможность умыться (душ, ванна, сауна)

- ☐ Туалет с канализацией
- ☐ Районное централизованное теплоснабжение (здания отапливаются от котельной)
- ☐ Локальное или местное отопление (собственный котел, печь, камин и т. д.)
- ☐ Подключение к интернету посредством оптоволоконного кабеля
- ☐ Подключение к интернету посредством сетевого (медного) кабеля или мобильной связи
- ☐ Электричество

[Q575] Пожалуйста, отметьте, какое отношение собственности лучше всего описывает Ваше жилищное положение?

- ☐ Являюсь (со)владельцем своего жилья (без кредита)
- ☐ Являюсь (со)владельцем своего жилья (с кредитом)
- ☐ Арендую жильё (с или без со-арендаторов)
- ☐ Использую данное жильё для проживания с разрешения собственника (без арендной платы и т.п.)
- ☐ Проживаю на арендуемой местными властями жилплощади

Прочее

[Q517] Планируете ли Вы поменять жильё в следующем году?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Есть большая вероятность, что я поменяю жильё
- ☐ Я подумывал о смене жилья
- ☐ Я не планирую менять жильё

[Q578] Назовите причины по которым Вы хотите сменить место жительства?

Filter: F8 eluaseme vahetamine: kindel, kaalunud

min=1 alternatives allowed.

Отметьте все подходящие варианты

- ☐ Вам нужно более доступное по цене жильё
- ☐ Вам нужно более маленькое или более большое жильё
- ☐ Изменения в распорядке жизни (переезд с супругом/партнером, переезд от родителей, начало работы после учебы и т. п.)
- ☐ Желание проживать в более благоприятной среде/обстановке
- ☐ Изменения, связанные с арендой (например, расторжение арендного договора)
- ☐ Изменение места жительства, связанное со сменой места работы
- ☐ Выход на пенсию, переезд к детям в старости
- ☐ Ограниченная доступность жилья (например, отсутствие пандуса, отсутствие лифта, отсутствие голосовой связи в лифте и т.д.)
- ☐ Личные/иные причины

[Q499] Есть ли у Вашего жилья следующие недостатки?

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Здание нуждается в больших инвестициях (утепление, фасадные работы)
- ☐ Жильё морально устарело (нуждается в небольшом ремонте)
- ☐ Низкая энергоэффективность
- ☐ Ограниченная доступность жилья (например, отсутствие пандуса, отсутствие лифта, отсутствие голосовой связи в лифте и т.д.)
- ☐ Недостатков нет
- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q582] Проводились ли в Вашем жилье за последние 5 лет какие-либо ремонтные работы?

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Самые необходимые ремонтные работы в жилых помещениях (например, в связи с утечкой воды и т. д.)
- ☐ Мелкий ремонт в жилых помещениях (работы по починке и благоустройству, смена обоев и т. д.)
- ☐ Капитальный ремонт всего дома (например, фасадные или кровельные работы, замена стояков, вентиляция, улучшение транспортной доступности)
- ☐ Улучшение доступности
- ☐ Никаких капитальных ремонтных работ не проводилось
- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q583] Планируете ли Вы какие-либо ремонтные работы в течение ближайших 5 лет?

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Самые необходимые ремонтные работы в жилых помещениях (например, в связи с утечкой воды и т. д.)
- ☐ Мелкий ремонт в жилых помещениях (работы по починке и благоустройству, смена обоев и т. д.)
- ☐ Капитальный ремонт всего дома (например, фасадные или кровельные работы, замена стояков, вентиляция, улучшение транспортной доступности)
- ☐ Улучшение доступности
- ☐ На ближайшее время никаких капитальных ремонтных работ не запланировано
- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q410] Пожалуйста, оцените свою удовлетворённость следующими аспектами Вашего жилья:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - совсем не удовлетворён, 10 - очень удовлетворён

	Совсем не удовлетворён									Очень удовлетворён	Затрудняюсь ответить
Размер	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Состояние	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Доступность	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Жилищные расходы	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Интернет-связь	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Надёжность снабжения электричеством	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Местоположение	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ближайшая окрестность (в радиусе до 300 метров)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Округа (в радиусе между 300 м и 1 км)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q706] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость размерами жилья.

Filter: F43 Rahulolu eluaseme suurusega: madal (1-4)

[Q707] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость состоянием жилья.

Filter: F44 Rahulolu eluaseme seisundiga: madal (1-4)

[Q708] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость доступностью жилья.

Filter: F45 Rahulolu eluaseme ligipääsetavusega: madal (1-4)

[Q752] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость жилищными расходами.

Filter: F46 Rahulolu eluasemega seotus kulutustega: madal (1-4)

[Q709] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость интернет-связью.

Filter: F73 Rahulolu internetiühendusega: madal (1-4)

[Q751] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость надёжностью снабжения электричеством.

Filter: F74 Rahulolu elektri varustuskindlusega: madal (1-4)

[Q710] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость местоположением жилья.

Filter: F47 Rahulolu eluaseme asukohaga: madal (1-4)

[Q711] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость ближайшей окрестностью (в радиусе до 300 метров).

Filter: F48 Rahulolu eluaseme lähiümbrusega: madal (1-4)

[Q712] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость округой (в радиусе между 300 м и 1 км).

Filter: F49 Rahulolu eluaseme naabruskonnaga: madal (1-4)

[Q507] МОБИЛЬНОСТЬ

[Q742] Пользуетесь ли Вы общественным транспортом ежедневно (в том числе частично, наравне с другими транспортными средствами)?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Да
- ☐ Нет

[Q508] Пожалуйста, отметьте, какие из следующих причин влияют на Ваше использование общественного транспорта.

min=1 alternatives allowed.

Отметьте все подходящие варианты

- ☐ Автобусная остановка находится слишком далеко
- ☐ Путь до автобусной остановки неприятен или ограничен
- ☐ Расписание общественного транспорта не совпадает с моим графиком
- ☐ Общественный транспорт не ездит по подходящему для меня маршруту
- ☐ Передвижение на общественном транспорте занимает слишком много времени
- ☐ Проезд на общественном транспорте слишком дорогой
- ☐ Передвигаться на других видах транспорта проще и удобнее
- ☐ Я ограничен недостаточной подвижностью
- ☐ Проблемы отсутствуют

Иная причина

[Q743] Передвигаетесь ли Вы пешком во время занятия повседневной деятельностью (в том числе частично)?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Да
- ☐ Нет

[Q509] Пожалуйста, отметьте, какие из следующих причин влияют на Ваше занятие повседневной деятельностью пешком.

min=1 alternatives allowed.

Отметьте все подходящие варианты

- ☐ Слишком длинная дорога

- ☐ Дорога неприятная, ограниченная или труднопроходимая
- ☐ Передвижение пешком занимает слишком много времени
- ☐ Передвигаться на других видах транспорта проще и удобнее
- ☐ Я ограничен недостаточной подвижностью
- ☐ Проблемы отсутствуют

Иная причина

[Q744] Используете ли вы двухколёсный транспорт ежедневно (в том числе частично)?

min=1 max=1 alternatives allowed.

Имеется в виду велосипед, самокат, скутер и т.д.

- ☐ Да
- ☐ Нет

[Q510] Пожалуйста, отметьте, какие из следующих причин влияют на Ваше ежедневное использование двухколёсного транспорта.

min=1 alternatives allowed.

Имеется в виду велосипед, самокат, скутер и т.д.

Отметьте все подходящие варианты

- ☐ Слишком длинная дорога
- ☐ Необходимая инфраструктура отсутствует
- ☐ Я чувствую себя небезопасно в пути
- ☐ Дороги не ухожены (зимой, осенью)
- ☐ Временная организация дорожного движения этого не предусматривает
- ☐ Езда на двухколёсном транспорте занимает слишком много времени
- ☐ На других видах транспорта передвигаться проще и удобнее
- ☐ Отсутствует соответствующее транспортное средство
- ☐ Не умею ездить на двухколёсном транспортном средстве
- ☐ Я ограничен недостаточной подвижностью
- ☐ Проблемы отсутствуют

Иная причина

[Q497] Как Вы передвигаетесь ежедневно в летнее время?

min=1 max=3 alternatives allowed.

Если у Вас несколько способов передвижения, то отметьте три основных

- ☐ Пешком
- ☐ На неэлектрическом двухколёсном транспорте
- ☐ На электрическом двухколёсном транспорте
- ☐ На общественном транспорте
- ☐ Такси (включительно возможность разделить поездку)
- ☐ На мотоцикле
- ☐ На машине (водитель)
- ☐ На машине (пассажир)

[Q703] Как Вы передвигаетесь ежедневно в зимнее время?

min=1 max=3 alternatives allowed.

Если у Вас несколько способов передвижения, то отметьте три основных

- ☐ Пешком
- ☐ На неэлектрическом двухколёсном транспорте
- ☐ На электрическом двухколёсном транспорте
- ☐ На общественном транспорте
- ☐ Такси (включительно возможность разделить поездку)
- ☐ На мотоцикле
- ☐ На машине (водитель)
- ☐ На машине (пассажир)

[Q704] Как вы передвигались ежедневно во время вспышки Covid-19?

min=1 max=3 alternatives allowed.

Если у Вас несколько способов передвижения, то отметьте три основных

- ☐ Пешком
- ☐ На неэлектрическом двухколёсном транспорте
- ☐ На электрическом двухколёсном транспорте
- ☐ На общественном транспорте
- ☐ Такси (включительно возможность разделить поездку)
- ☐ На мотоцикле
- ☐ На машине (водитель)
- ☐ На машине (пассажир)

Прочее

[Q549] ЗЕЛЁНАЯ СРЕДА

[Q614] Как часто Вы посещаете близлежащие парки, зелёные зоны, тропы здоровья и т. д.?

min=1 max=1 alternatives allowed.

- ☐ Регулярно (еженедельно, несколько раз в месяц)
- ☐ Редко (раз в месяц или реже, в случайном порядке)
- ☐ Затрудняюсь ответить

[Q671] Почему Вы не посещаете близлежащие парки, зелёные зоны, тропы здоровья?

Filter: F40 Parkide külastamine: juhuslik, ei külasta

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Отсутствие парков, зелёных зон, троп здоровья
- ☐ Отсутствие времени
- ☐ Они недоступны
- ☐ Они не очень приятны (неблагоустроены)
- ☐ Там нечего делать / отсутствует интерес
- ☐ Они небезопасны (мало освещены, неприятный контингент)

Прочее

[Q435] Пожалуйста, оцените, насколько Вы удовлетворены в непосредственной близости от Вашего места жительства ...

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - совсем не удовлетворён, 10 - очень удовлетворён

	Совсем не удовлетворён									Очень удовлетворён	Затрудняюсь ответить
качеством питьевой воды	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
качеством наружного/уличного воздуха (нарушения запаха, загрязнение воздуха)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
уровнем шума	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
природной средой (включая лесные зоны, прибрежные зоны и др.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q572] Если Вы хотите, то можете прокомментировать природную среду в непосредственной близости от Вашего места жительства:

[Q653] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили качество питьевой воды.

Filter: F22 Joogivee kvaliteet: madal (1-6)

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Содержание железа и/или марганца в воде слишком велико
- ☐ Вода жёсткая (избыток ионов кальция или магния в воде)
- ☐ Вода имеет неприятный запах
- ☐ Вода имеет неприятный вкус
- ☐ Вода имеет определённый окрас
- ☐ Вода имеет твердые, нерастворимые примеси

Прочее

[Q654] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили качество наружного/уличного воздуха.

Filter: F23 Välisõhu kvaliteet: madal (1-6)

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Выхлопные газы автомобилей
- ☐ Загрязнение воздуха, вызванное промышленными предприятиями
- ☐ Загрязнение воздуха, вызванное животноводством
- ☐ Наличие мелких частиц в воздухе (например, пыль, частицы дорожного покрытия)
- ☐ Дым и загрязнение воздуха от сжигания древесины и аналогичных видов топлива в печах, каминах, котлах и тому подобном
- ☐ Дым и загрязнение воздуха в результате осаждения и сжигания отходов

Прочее

[Q655] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили уровень шума.

Filter: F24 Mürataseme kvaliteet: madal (1-6)

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Шум уличного движения
- ☐ Строительный шум

- ☐ Железнодорожный шум
- ☐ Шум воздушного движения
- ☐ Промышленный шум
- ☐ Шум от военных действий
- ☐ Бытовой шум (например, громкая музыка, крики, перемещение мебели, топот, игра с детьми и т. д.)

Прочее

[Q656] Пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили природную среду.

Filter: F25 Looduskeskkonna seisukord: madal (1-6)

min=1 alternatives allowed.

- ☐ Загрязнение воды
- ☐ Проблемы загрязнения прибрежной зоны водоёмов
- ☐ Загрязнение почвы
- ☐ Проблемы связанные с лесным хозяйством
- ☐ Проблемы связанные с добычей полезных ископаемых
- ☐ Проблемы связанные с сохранением видового богатства
- ☐ Захоронение отходов в местах, не предназначенных для этой цели (например, под лесным мусором и т. д.)

Прочее

[Q638] ЗАСТРОЕННАЯ СРЕДА

[Q624] Пожалуйста, оцените, насколько Вы удовлетворены в непосредственной близости от Вашего места жительства ...

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - совсем не удовлетворён, 10 - очень удовлетворён

Совершенно
не
удовлетворён

Очень
удовлетворён

Затрудняюсь
ответить

зелёными зонами
(в том числе газон,
зелёные
насаждения, парки,
природные зоны
отдыха)

○

○

○

○

○

○

○

○

○

○

○

общественными
зонами (включая
жилые районы,

○

○

○

○

○

○

○

○

○

○

○

[illegible]

Filter: F30 Rahulolu rohealadega: madal (1-4)

[Q690] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость общественными зонами.

Filter: F31 Rahulolu avalike aladega: madal (1-4)

[Q691] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость зонами для движения и спорта (внутри здания).

Filter: F32 Rahulolu liikumis-/sportimistingimustega sees: madal (1-4)

[Q702] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость зонами для движения и спорта (снаружи).

Filter: F41 Rahulolu liikumis-/sportimistingimustega väljas: madal (1-4)

[Q692] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость детскими площадками.

Filter: F33 Rahulolu laste mänguväljakud: madal (1-4)

[Q693] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость архитектурой и обстановкой зданий/сооружений.

Filter: F34 Rahulolu hoonete/rajatiste seisukord: madal (1-4)

[Q694] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость уличным освещением.

Filter: F35 Rahulolu tänavavalgustusega: madal (1-4)

[Q695] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость доступностью общественных зданий.

Filter: F36 Rahulolu ligipääsetavusega: madal (1-4)

[Q663] Если Вы хотите, то можете прокомментировать построенную среду в Вашем месте жительства:

[Q534] ДОРОГИ И УЛИЦЫ

[Q394] Пожалуйста, оцените, насколько Вы удовлетворены в непосредственной близости от Вашего места жительства ...

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - совсем не удовлетворён, 10 - очень удовлетворён

**Совершенно
удовлетворён**

**Очень
удовлетворён**

**Затрудняюсь
ответить**

пешеходными дорожками	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
велосипедными дорожками	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
автомобильными дорогами	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
содержанием дорог и улиц в летний сезон	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
содержанием дорог и улиц в зимний период года	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
возможностями передвижения для детей, пожилых людей, людей с особыми потребностями (например, строительные препятствия, пандусы, бордюры,	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

лестницы,
поручни и т. д.)

возможностями
передвижения
для детей,
пожилых людей,
людей с
особыми
потребностями
(например,
строительные
препятствия,
пандусы,
бордюры,
лестницы,
поручни и т. д.)

Filter: F75
Piirkond:
Hajjaasustus

дорожной
ситуацией с
точки зрения
пешехода

дорожной
ситуацией с
точки зрения
велосипедиста
(включая
скутеры,
балансиры и т.
д.)

дорожной
ситуацией с
точки зрения
водителя
автомобиля

автомобильной
парковкой
вблизи
жилья

**[Q713] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили
удовлетворённость пешеходными дорожками.**

Filter: F50 Rahulolu jalg- ja kõnniteegega: madal (1-4)

[Q714] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость велосипедными дорожками.

Filter: F51 Rahulolu jalgrattateedega: madal (1-4)

[Q715] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость автомобильными дорогами.

Filter: F52 Rahulolu sõiduteedega: madal (1-4)

[Q721] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость содержанием дорог и улиц в летний сезон.

Filter: F59 Rahulolu teede hooldamisega suvel: madal (1-4)

[Q722] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость содержанием дорог и улиц зимний период года.

Filter: F60 Rahulolu teede hooldamisega talvel: madal (1-4)

[Q716] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость возможностями передвижения для детей, пожилых людей и людей с особыми потребностями.

Filter: F53 Rahulolu liikumisvõimaluste tagatusega nõrgematele: madal (1-4)

[Q755] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость возможностями передвижения для детей, пожилых людей и людей с особыми потребностями.

Filter: F76 Rahulolu ligipääsuga teenuste tarbimiseks: madal (1-4)

[Q717] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость дорожной ситуацией с точки зрения пешехода.

Filter: F55 Rahulolu liikluse olukorraga jalakäija seisukohast: madal (1-4)

[Q718] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость дорожной ситуацией с точки зрения велосипедиста (включая скутеры, балансиры и т. д.).

Filter: F56 Rahulolu liikluse olukorraga jalgratturi seisukohast: madal (1-4)

[Q719] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость дорожной ситуацией с точки зрения водителя автомобиля.

Filter: F57 Rahulolu liikluse olukorraga autojuhi seisukohast: madal (1-4)

[Q720] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость автомобильной парковкой поблизости Вашего жилья.

Filter: F58 Rahulolu autode parkimiskorraldusega: madal (1-4)

[Q570] Если Вы хотите, то можете прокомментировать дороги и улицы в Вашем месте жительства:

[Q535] МУНИЦИПАЛЬНЫЕ УСЛУГИ

[Q536] Пожалуйста, оцените, насколько Вы удовлетворены в непосредственной близости от Вашего места жительства ...

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - совсем не удовлетворён, 10 - очень удовлетворён

[illegible]

[illegible]

Filter: F61 Rahulolu jäätmekäitlusega: madal (1-4)

[0724] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили

[Q726] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость доступностью общественного транспорта.

Filter: F64 Rahulolu ühissõidukitesse ligipääsetavusega: madal (1-4)

[Q727] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость услугами общественного транспорта.

Filter: F65 Rahulolu ühistranspordi teenusega: madal (1-4)

[Q758] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость банкоматами и услугами по снятию наличных.

Filter: F77 Rahulolu pangaautomaatidega: madal (1-4)

[Q728] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость посылочными автоматами.

Filter: F78 Rahulolu pakiautomaatidega: madal (1-4)

[Q757] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость культурными и досуговыми мероприятиями.

Filter: F66 Rahulolu kultuuri- ja huvitegevustega: madal (1-4)

[Q759] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость первичной медицинской помощью.

Filter: F79 Rahulolu esmatasandi arstiabiga: madal (1-4)

[Q760] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость образовательными услугами.

Filter: F80 Rahulolu haridusega: madal (1-4)

[Q763] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость услугами детского сада.

Filter: F81 Rahulolu lasteaiateenusega: madal (1-4)

[Q569] Если Вы хотите, то можете прокомментировать муниципальные услуги в Вашем месте жительства:

[Q493] ОЩУЩЕНИЕ БЕЗОПАСНОСТИ И ПРИНАДЛЕЖНОСТИ

[Q494] Пожалуйста, оцените следующие утверждения:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - не согласен, 10 - полностью согласен

	Не согласен										Полностью согласен	Затрудняюсь ответить
Я чувствую себя в безопасности на своем месте жительства	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
Я чувствую себя в безопасности передвигаясь в тёмное время суток	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

Территория,
прилегающая
к моему месту
жительства,
хорошо
ухажена (нет
пустующих
зданий, нет
мусора в
общественном
пространстве
и т. д.)

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Безопасность
дорожного
движения
(отсутствие
превышения
скорости,
бездорожья и
т. д.)

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

По пути
достаточно
пешеходных
и/или
велосипедных
маршрутов
для
безопасного
передвижения

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

[Q518] Следующие нарушения часто происходят в моей жилой среде:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - полностью согласен, 10 - не согласен

**Полностью
согласен**

**Не
согласен**

**Затрудняюсь
ответить**

Лица в состоянии
алкогольного
опьянения

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Курение в
общественных
местах

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Употребление или торговля наркотическими веществами	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Нарушение ночного покоя	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Конфликтные отношения между жителями (например, между соседями)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Осуждения или замечания вслух со стороны сограждан в общественном месте	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Сборы людей, которые беспокоят/мешают другим жителям в общественном месте	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Несоблюдение требований по содержанию домашних животных	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q486] ОЩУЩЕНИЕ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ

[Q487] Пожалуйста, оцените следующие утверждения:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - не согласен, 10 - полностью согласен

	Не согласен									Полностью согласен	Затрудняюсь ответить
Я чувствую себя полноправным членом своего сообщества	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Я принимаю активное участие в общественной жизни сообщества

Я чувствую, что могу в данной жилой среде осуществить свои цели/мечты

Я чувствую, что могу повлиять на развитие своей жилой среды

[Q568] Если Вы хотите, то можете прокомментировать безопасность и ощущение принадлежности в Вашей жилой среде:

[Q393] УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ

[Q330] Пожалуйста, оцените, насколько Вы удовлетворены в своем местном самоуправлении ...

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - совсем не удовлетворён, 10 - очень удовлетворён

Совсем не
удовлетворён

Очень
удовлетворён

Затрудняюсь
ответить

общим
направлением
развития

привлечением
жителей к
планированию
развития
местного
самоуправления

привлечением
жителей к
планированию
пространства
(детальные
планировки,
выбор
местонахождения
по
предоставлению
публичных услуг
и др.)

[Q729] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость общим направлением развития местного самоуправления.

Filter: F67 Rahulolu omavalitsuse üldise arengusuunaga: madal (1-4)

[Q730] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость привлечением жителей к планированию развития местного самоуправления.

Filter: F68 Rahulolu KOVi elanike kaasamisega: madal (1-4)

[Q731] По желанию, пожалуйста, поясните, почему Вы низко оценили удовлетворённость привлечением жителей к планированию пространства.

Filter: F69 Rahulolu KOVi elanike ruumilise arengu kaasamisega: madal (1-4)

[Q554] Пожалуйста, оцените следующие утверждения:

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - полностью не согласен, 10 - полностью согласен

[illegible]

--

[Q321] Пожалуйста, оцените следующие утверждения:

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - полностью не согласен, 10 - полностью согласен

	Полностью не согласен										Полностью согласен	Затрудняюсь ответить
Я доволен своей жилой средой	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Окружающая жилая среда соответствует моим ожиданиям	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Моя жилая среда совпадает с моими представлениями об идеальной жилой среде	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Q483] РЕКОМЕНДАЦИИ И РЕПУТАЦИЯ

[Q478]

min=1 max=1 alternatives allowed.

Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - определенно не порекомендую, 10 - определенно порекомендую

Определенно
не
порекомендую

Определенно
порекомендую

Затрудняюсь
ответить

Насколько вероятно, что Вы порекомендуете свое место жительства другу или знакомому?

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

[Q678]

min=1 max=1 alternatives allowed.

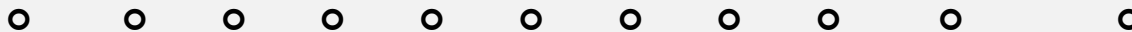
Пожалуйста, оцените по шкале 1-10, где 1 - очень плохо, 10 - очень хорошо

Очень
плохо

Очень
хорошо

Затрудняюсь
ответить

Насколько
высоко Вы
оцениваете
репутацию
своего
места
жительства?

[Q734] Пожалуйста, поясните, почему Вы не порекомендовали бы своё место жительства другу или знакомому.

Filter: F70 Ei soovitaks elukohta sõbrale: (0-4)

[Q735] Пожалуйста, поясните, почему Вы думаете, что у Вашего места жительства плохая репутация.

Filter: F71 Elukoha maine hindamine: halb (1-4)

[Q531] При желании Вы можете прокомментировать качество жилой среды:

[Q736] Если вы хотите, то пожалуйста, оставьте обратную связь о разборчивости и важности вопросов этого опросника:

[Q376]

Спасибо, что Вы нашли время заполнить опросник!
Нажмите на кнопку *Далее*, чтобы отслать Ваши ответы.

9.2. LISA 2. TÄIENDAVATE RAHULOLUKOMPONENTIDE DOKUMENDIANALÜÜSIS KASUTATUD ALLIKATE NIMEKIRI

Indeksid:

Australian Urban Observatory. (2020). The Healthy Liveable Cities Liveability Index.
<https://auo.org.au/portal/metadata/urban-liveability-index>

World Health Organization. (1998). Programme on mental health : WHOQOL user manual, 2012 revision. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/77932>

Allikad:

Faktum & Ariko. (2016). Elanike rahulolu Tallinna linna avalike teenustega.
<https://uuringud.tallinn.ee/uuring/vaata/2017/Elanike-rahulolu-Tallinna-linna-avalike-teenustega-2016>

Faktum & Ariko. (2016). Harku valla elanike rahulolu oma elu-oluga.
https://www.harku.ee/documents/2846103/15406704/Harku+valla+elanike+rahulolu+uuringu+aruanne_2016_Faktum+Ariko.pdf/720972ab-e83e-485f-bd10-75a42084baa4

Faktum & Ariko. (2017). Lääne-Harjumaa rahuloluuuring 2016/2017.
https://www.vomentaga.ee/sites/default/files/book/digiraamat/laane-harjumaa-2016-rahuloluuuringu-aruanne_1541.pdf

Fashon Consult OÜ. (2016). Narva linnaelanike rahulolu uuring 2016.
<https://dokregister.narva.ee/index.php?page=docshow&docid=200923>

Gehl, Jan. (2010). *Cities for people*. Washington, DC: Island Press.

Hanell, Tomas. (2018). Regional Quality of Life in the EU - Comprehending the European space beyond GDP through the capability approach. <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/34080>

HeiVäl OÜ. (2019). Kuremaa teenuste rahulolu-uuring 2019.

HeiVäl OÜ. (2019). Viimsi valla elanike kaasamise uuring 2019. https://www.viimsivald.ee/sites/default/files/2019-06/2019.06.21_viimsi_valla_rahulolu-uuring_raport2.pdf

Keila linn, BDA Consulting OÜ. (2012). Keila linnaelanike rahulolu-uuring 2012.

OÜ Eesti Uuringukeskus. (2018). *Tartu ja tartlased*. https://www.tartu.ee/sites/default/files/research_import/2018-10/Tartu%20ja%20tartlased_2018_loppraport_EUK.pdf

Rae Vallavalitsus. (2018). Rae vallaelanike rahulolu-uuring.
https://www.rae.ee/documents/823250/3926706/Rae+vallaelanike+rahulolu-uuring_2018.pdf/5f5470ce-0f19-4d26-bb79-8698dc06ef0a

Strandell, Anna. (2017). *Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuin ympäristöistä*. Suomen ympäristökeskus (SYKE). <http://hdl.handle.net/10138/193009>

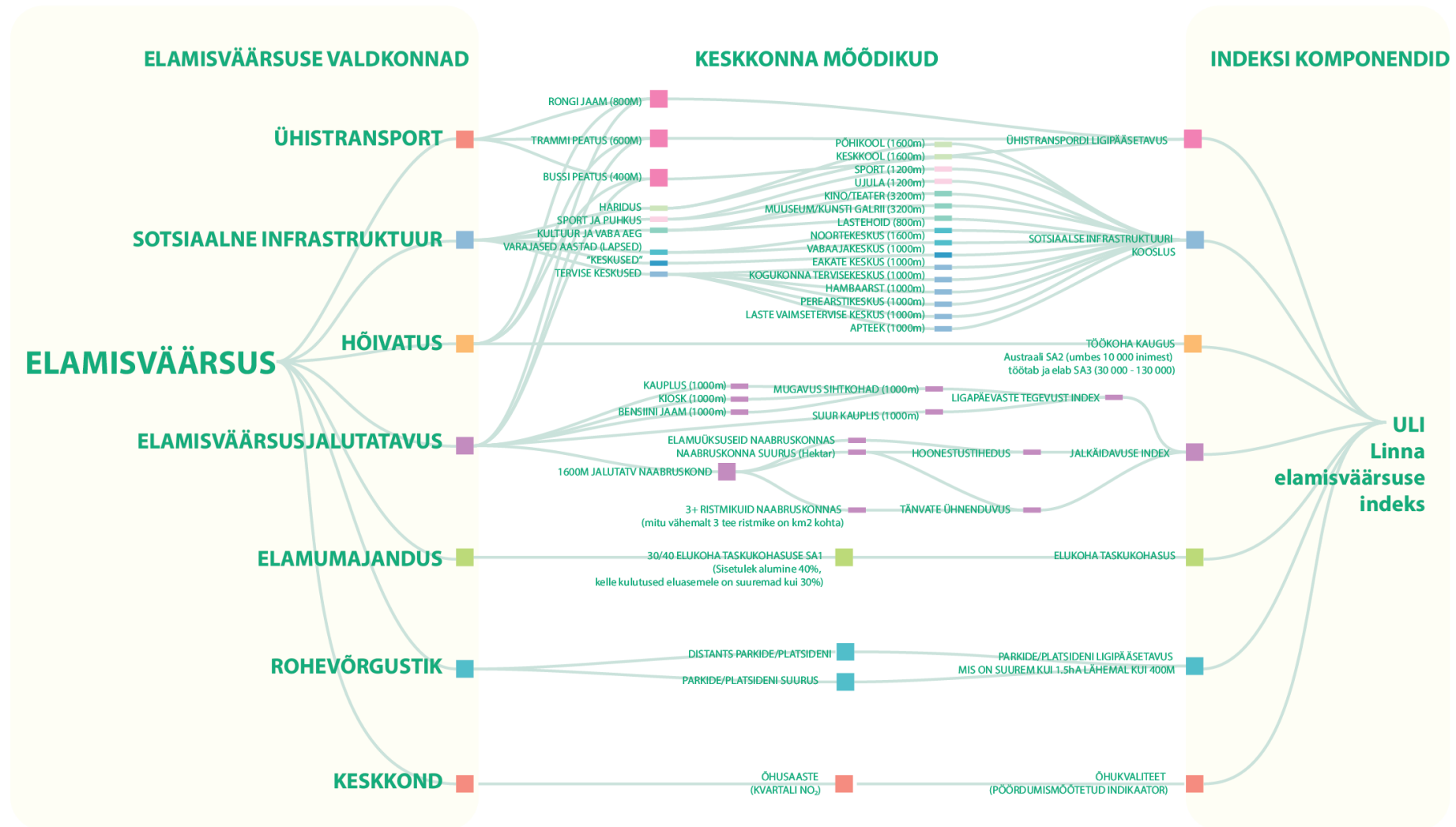
Supilinn Selts MTÜ, Tartu Linnavalitsus, Eesti Planeerijate Ühing. (2011). Supilinn linnaosa teemaplaneeringu osalusplaneerimise raames läbi viidud arvamusküsitlus. <http://www.supilinn.ee/selts/projektid/osalusplaneerimine>.

Truup, Kadri. (2014). Elanike rahulolu Orava valla näitel (bakalaureusetöö).
<https://dspace.emu.ee/xmlui/handle/10492/1815>

Turu-Uuringute AS. (2019). Tallinlaste rahuloluküsitlus 2019-3.
<https://uuringud.tallinn.ee/uuring/vaata/2019/Tallinlaste-rahulolukusitlus-2019-3>

Uljas, Jüri, Hellström, Kristiina, Sagara, Kiti. (1996). Hiiumaa ja hiidlane 1994: sotsioloogiline uurimus. Kärkla: BKA Hiiumaa Keskus.

9.3. LISA 3. ELAMISVÄÄRSUSE OSAD, INDIKAATORID JA NENDE MÕÕTMINE. LINNA ELAMISVÄÄRSUSE INDEKS. *URBAN LIVABILITY INDEX*

9.4. LISA 4. INTERVJUUDE, FOOKUSGRUPIARUTELUDE JMT KOKKUVÕTTED

Käesoleva uuringu eesmärk on seotud elukeskkonnaga rahulolu hindamisega, mida seni on analüüsinud mitmed omavalitsustes töötavad praktikud või uurinud ülikoolid. Ekspertintervjuude eesmärk oli saada praktilist ja võrdlevat informatsiooni ruumilooma kujundamisel ja elukeskkonnaga rahulolu hindamisel. Intervjuud viidi läbi paralleelselt teaduskirjanduse ülevaate, välisriikide kogemuse ning Statistikaameti tehtud rahulolu küsitluse tulemuste analüüsiga. Seetõttu viidi intervjuud läbi nn sisendi kogumise järjekorras, kus esimesed intervjuud tehakse nende kohalike ja rahvusvaheliste osapooltega, kellega tekkis dokumendianalüüsi läbiviimisel (vastavalt dokumendianalüüsi kaardistustele peamised erinevate meetodite esindajate kogemused) ja tellijaga aruteludes esmane vajadus (nt KOV teenuste uuring, riiklik liikuvusuuring, ligipääsetavus rakkerühm). Esimesed intervjuud on pigem *avastuslikud*, sh toimuvad mõned intervjuud ka kobaratena, kus osaleb mitu inimest korraga. Viimastel intervjuudel (peamiselt KOV esindajatega) hinnati ka juba läbitud pilootprojekti metoodika põhjendatust ja uuriti, kuidas uuringut korraldada tulemuste ruumiloomes praktikas kasutatavuse tagamiseks.

Kokku oli intervjuueeritavaid **26 informanti** (5 väliskogemuse kaardistust, 10 kohaliku omavalitsuse või piirkonna esindajat, 10 riikliku tasandi poliitikakujundajat). Igaks intervjuuks valmistuti eraldi ja koostati semi-struktureeritud küsimused. Intervjuude kokkuvõtted ning täpsustav informatsioon on antud üle tellijale.

9.5. LISA 5. ÜRO SÄÄSTVA ARENGU EESMÄRKIDE JA TÄIENDATUD KÜSIMUSTIKU SEOS

ÜRO eesmärgi kategooria	Täiendatud ankeetküsimustikus sisalduv
Majanduslik toimetulek	- Kui suur on Teie leibkonna tavaline netosissetulek (keskmine kättesaadud summa eurodes) kuus kõigi leibkonnaliikmete peale kokku? - Mitu protsenti Teie pere/leibkonna sissetulekust moodustavad hinnanguliselt igakuised otsesed kulutused eluasemele? (sh kommunaalmaksed, laenumaksed)
Toiduga kindlustatus	-
Tervis ja heaolu	- Kas Teil on pikaajalisi terviseprobleeme (füüsilised või vaimsed haigused, puue), mis takistavad Teid igapäevatoimetuste elluviimisel? - Kas hooldate kedagi, kes vajab vanadusest ja/või pikaajalisest terviseprobleemist/puudest tulenevalt abi oma igapäevatoimingutes ja/või vajab regulaarset põetamist?
Kvaliteetne haridus	- Milline on kõige kõrgem haridustase, mille olete omandanud? Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul: haridusteenusega. - Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu haridusteenusega madalalt. (kriteerium: eelneva küsimuse madal hinnang)
Sooline võrdõiguslikkus	Sugu x Kui suur on Teie leibkonna tavaline netosissetulek?
Puhas vesi ja sanitaaria	- Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul: joogivee kvaliteediga. - Palun valige, miks hindasite looduskeskkonda madalalt. (kriteerium: eelneva küsimuse madal hinnang)
Jätksuutlik energia	-
Tööhõive ja majanduskasv	Milline või millised järgmised kategooriad kirjeldavad kõige paremini Teie praegust elu- ja töökorraldust?
Tööstus, uuendus ja taristu	- Palun märkige kõik eluruumi olmemugavused, mis on Teil olemas: <i>internetiühendus valguskaabli kaudu; ... internetiühendus vaskkaabli või mobiilse ühenduse kaudu</i> - Kas kasutate ühistransporti igapäevaselt (sh osaliselt, st lisaks muudele transpordiviisidele)? (+ põhjused) - Kas teete (sh osaliselt, st lisaks muudele transpordiviisidele) oma igapäevaseid toiminguid jalgsi? (+ põhjused) - Kas liigute rattaga igapäevaselt (sh osaliselt, st lisaks muudele transpordiviisidele)? (+ põhjused) - Kuidas liigute igapäevaselt suvisel/talvisel ajal?
Ebavõrdsus	- Kui suur on Teie leibkonna tavaline netosissetulek (keskmine kättesaadud summa eurodes) kuus kõigi leibkonnaliikmete peale kokku? - Sugu x Kui suur on Teie leibkonna tavaline netosissetulek? - Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul: arstiabi kättesaadavusega - Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite arstiabi kättesaadavusega madalalt. (kriteerium: eelneva küsimuse madal hinnang)

ÜRO eesmärgi kategooria	Täiendatud ankeetküsimustikus sisalduv
Jätkusuutlikud linnad ja asumid	• Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul: välisõhu kvaliteediga. • Palun valige, miks hindasite välisõhu kvaliteeti madalalt. (kriteerium: eelneva küsimuse madal hinnang) • Kui tihti külastate lähiümbruse parke, rohealasid või terviserajatisi (jm)? • Miks Te ei külasta lähiümbruse parke, rohealasid või terviserajatisi (jm) regulaarselt? • Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul: rohealadega/avalike aladega. • Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu rohealadega/avalike aladega madalalt. (kriteerium: eelnevate küsimuste madal hinnang) • Kas Teie eluasemes esineb järgmisi probleeme? (loetelu) • Palun hinnake oma rahulolu eluaseme suurusega/seisundiga/asukohaga (+põhjust)
Säästev tootmine ja tarbimine	• Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul: jäätmekäitlusega/jäätmete liigiti kogumise võimaldamisega • Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu jäätmekäitlusega madalalt. (kriteerium: eelneva küsimuse madal hinnang)
Kliimamuutused	• Palun valige, miks hindasite välisõhu kvaliteeti madalalt. Loetelu: autode heitgaasid/tööstusettevõtete tekitatud õhusaaste/loomakasvatuste tekitatud õhusaaste/peened osakesed õhus/puidu, sarnaste kütuste, jäätmete ladestamisel ja põletamisel tekkiv suits ja õhusaaste
Ookeanid ja mereressursid	• Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul: looduskeskkonnaga (sh metsaalad, rannikualad jne) • Palun valige, miks hindasite looduskeskkonda madalalt. (kriteerium: eelneva küsimuse madal hinnang)
Maa ökosüsteemid	-
Rahumeelsed ja kaasavad institutsioonid	• Palun andke hinnang järgmistele väidetele: Tunnen ennast oma elukohas turvaliselt, Tunnen end pimedas väljas liikudes turvaliselt • Soovi korral võite kommenteerida turvalisust ja kuuluvust oma elukeskkonnas • Palun andke hinnang järgmistele väidetele: Kohaliku omavalitsuse esindajad tegutsevad professionaalselt/Kohaliku omavalitsuse esindajad tuginevad tegutsedes kõrgetele eetilistele standarditele • Soovi korral võite kommenteerida valitsemist ja arengut oma kohalikus omavalitsuses:
Üleilmne koostöö	-
Kultuuriruumi elujõulisus	• Keelevalik • Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul: kultuursete (sh huvitegevus) vaba aja veetmise võimalustega (nt kontserdid, etendused, tantsimise/koorilaulu harrastamine jm) • Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu kultuursete vaba aja veetmise võimalustega madalalt. (kriteerium: eelneva küsimuse madal hinnang)

9.6. LISA 6. PILOOTUURINGU PÕHJAL ANKEETKÜSITLUSSE SISSE VIIDUD MUUDATUSED

PILOOTUURING		TÄIENDATUD KÜSIMUSTIK	
küsimus	vastusevariandid	küsimus	vastusevariandid
Kui kaua olete oma praeguses elukohas elanud?	Kuni 5 aastat		Kuni 5 aastat
	6-10 aastat		6-10 aastat
	11-15 aastat		11-15 aastat
	16-20 aastat		16-20 aastat
	21 aastat ja rohkem		21-30 aastat
	Ei oska öelda		31-40 aastat
	Ei soovi vastata		41 aastat või rohkem
			Ei oska öelda
Kuidas määratleksite oma elukeskkonda? See on...	Maapiirkond (sh alevid, alevikud, külad)		Hajaasustus maapiirkonnas (hajaküla, talukoht, üksik elumaja)
	Väikelinn		Maapiirkonna elamurajoon (uusarendused, aiandus- ja suvilapiirkonnad)
	Suurema linna lähiala (nt linna naabervald, eeslinn)		Maapiirkonna keskusala (alev, alevik, külakeskus)
	Linn		Linna lähiala
	Ei oska öelda		Linn
	Ei soovi vastata		Ei oska öelda
Millises elupiirkonnas elate?	Hajaasustus (hajaküla, talukoht)	Puudub	
	Keskusala (alev, alevik, külakeskus)		
	Muu		
Millist tüüpi majas Te elate?	Ühepereelamu		Ühepereelamu
	Paarismaja, ridaelamu		Kahepereelamu
	Kuni 10 korteriga kortermaja		Ridaelamu
	11-30 korteriga kortermaja		Kuni 10 korteriga kortermaja
	31-70 korteriga kortermaja		11-30 korteriga kortermaja
	70 ja enam korteriga kortermaja		31-70 korteriga kortermaja
			70 ja enam korteriga kortermaja
Kas ja milliseid remonttöid on Teie eluasemes viimase 5 aasta jooksul tehtud?	Hädavajalikud remonttööd eluruumides (nt veelekked vms)		Hädavajalikud remonttööd eluruumides (nt veelekked vms)
	Väiksemad remonttööd eluruumides (parandus- ja heakorratööd, tapeedivahetus)		Väiksemad remonttööd eluruumides (parandus- ja heakorratööd, tapeedivahetus)

	Suuremad remonttööd terves majas (nt fassaadi- või katusetööd, püstakute vahetus, ventilatsioon, ligipääsetavuse parendamine)		Suuremad remonttööd terves majas (nt fassaadi- või katusetööd, püstakute vahetus, ventilatsioon)
	Ei ole suuremaid remonttöid teostatud		Ligipääsetavuse parendamine
	Ei oska öelda		Ei ole suuremaid remonttöid teostatud
			Ei oska öelda
Kas ja milliseid remonttöid plaanite eluasemes järgmise 5 aasta jooksul teha?	Hädavajalikud remonttööd eluruumides (nt veelekke vms)		Hädavajalikud remonttööd eluruumides (nt veelekke vms)
	Väiksemad remonttööd eluruumides (parandus- ja heakorratööd, tapeedivahetus)		Väiksemad remonttööd eluruumides (parandus- ja heakorratööd, tapeedivahetus)
	Suuremad remonttööd terves majas (nt fassaadi- või katusetööd, püstakute vahetus, ventilatsioon, ligipääsetavuse parendamine)		Suuremad remonttööd terves majas (nt fassaadi- või katusetööd, püstakute vahetus, ventilatsioon)
	Lähiaastatel ei ole suuremad remonttööd plaanis		Ligipääsetavuse parendamine
	Ei oska öelda		Lähiaastatel ei ole suuremad remonttööd plaanis
			Ei oska öelda
Palun hinnake oma rahulolu eluaseme olemasolevate mugavustega	Kümnepunktiskaala	Puudub	
Puudub		Palun hinnake oma rahulolu eluaseme internetiühendusega	Kümnepunktiskaala
Puudub		Palun hinnake oma rahulolu eluaseme elektri varustuskindlusega	Kümnepunktiskaala
Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme olemasolevate mugavustega madalalt.	Vabavastus	Puudub	
Puudub		Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme internetiühendusega madalalt.	Vabavastus

Puudub		Palun põhjendage, miks hindasite rahulolu eluaseme elektri varustuskindlusega madalalt.	Vabavastus
Palun märkige, millised järgnevatest põhjustest mõjutavad Teie ühistranspordi kasutamist.	<i>Peatus asub liiga kaugel</i>	Palun märkige, mis mõjutab Teie ühistranspordi kasutamist	<i>Peatus asub liiga kaugel</i>
	<i>Teekond peatuseni on ebameeldiv</i>		<i>Teekond peatuseni on ebameeldiv</i>
	<i>Ühistranspordi sõiduplaan ei sobi ajaliselt</i>		<i>Ühistranspordi sõiduplaan ei sobi ajaliselt</i>
	<i>Ühistransport ei liigu sobival marsruudil</i>		<i>Ühistransport ei liigu sobival marsruudil</i>
	<i>Ühistranspordiga liikumine võtab liiga palju aega</i>		<i>Ühistranspordiga liikumine võtab liiga palju aega</i>
	<i>Ühistransport on liiga kallis</i>		<i>Ühistransport on liiga kallis</i>
	<i>Teiste transpordiviisidega on lihtsam ja mugavam liikuda</i>		<i>Teiste transpordiviisidega on lihtsam ja mugavam liikuda</i>
	<i>Mind piirab liikumisvaegus</i>		<i>Mind piirab liikumisvaegus</i>
	<i>Probleemid puuduvad</i>		<i>Ühistranspordi kasutamist ei mõjuta miski</i>
	<i>Muu põhjus</i>		<i>Muu põhjus</i>
Palun märkige, millised järgnevatest põhjustest mõjutavad Teie jalgsi igapäevaste toimingute tegemist.	<i>Teekond on liiga pikk</i>	Palun märkige, mis mõjutab Teie jalgsi igapäevaste toimingute tegemist.	<i>Teekond on liiga pikk</i>
	<i>Teekond on ebameeldiv, piiratud või läbipääsmatu</i>		<i>Teekond on ebameeldiv, piiratud või läbipääsmatu</i>
	<i>Jalgsi liikumine võtab liiga palju aega</i>		<i>Jalgsi liikumine võtab liiga palju aega</i>
	<i>Teiste transpordiviisidega on lihtsam ja mugavam liikuda</i>		<i>Teiste transpordiviisidega on lihtsam ja mugavam liikuda</i>
	<i>Mind piirab liikumisvaegus</i>		<i>Mind piirab liikumisvaegus</i>
	<i>Probleemid puuduvad</i>		<i>Jalgsi igapäevaste toimingute tegemist ei mõjuta miski</i>
	<i>Muu põhjus</i>		<i>Muu põhjus</i>
Palun märkige, millised järgnevatest põhjustest mõjutavad Teie igapäevast rattaga liikumist.	<i>Teekond on liiga pikk</i>	Palun märkige, mis mõjutab Teie igapäevast rattaga liikumist.	<i>Teekond on liiga pikk</i>
	<i>Puudub vajalik rattataristu</i>		<i>Puudub vajalik rattataristu</i>
	<i>Tunnen sõites ennast ebaturvaliselt</i>		<i>Tunnen sõites ennast ebaturvaliselt</i>
	<i>Teed on (talvel, sügisel) hooldamata</i>		<i>Teed on (talvel, sügisel) hooldamata</i>
	<i>Ajutine liikluskorraldus ei arvesta rattateekonaga</i>		<i>Ajutine liikluskorraldus ei arvesta rattateekonaga</i>
	<i>Rattaga liikumine võtab liiga palju aega</i>		<i>Rattaga liikumine võtab liiga palju aega</i>
	<i>Teiste transpordiviisidega on lihtsam ja mugavam liikuda</i>		<i>Teiste transpordiviisidega on lihtsam ja mugavam liikuda</i>
	<i>Puudub ratas</i>		<i>Puudub ratas</i>
	<i>Ei oska rattaga sõita</i>		<i>Ei oska rattaga sõita</i>

	<i>Mind piirab liikumisvaegus</i>		<i>Mind piirab liikumisvaegus</i>
	<i>Probleemid puuduvad</i>		<i>Rattaga liikumist ei mõjuta mitte miski</i>
	<i>Muu põhjus</i>		<i>Muu põhjus</i>
Miks Te ei külasta lähikümbruse parke, rohealasid või terviserajatisi (jm) regulaarselt?	<i>Pargid / rohealad / terviserajatised puuduvad</i>		<i>Pargid / rohealad / terviserajatised puuduvad</i>
	<i>Mul pole aega</i>		<i>Mul pole aega</i>
	<i>Need ei ole ligipääsetavad</i>		<i>Need ei ole ligipääsetavad</i>
	<i>Need ei ole meeldivad (heakorrasstatud jms)</i>		<i>Need ei ole meeldivad (heakorrasstatud jms)</i>
	<i>Seal ei ole midagi teha / puudub huvi</i>		<i>Seal ei ole midagi teha / puudub huvi</i>
	<i>Need on ebaturvalised (vähe valgustatud, ebameeldiv kontingent)</i>		<i>Need on ebaturvalised (vähe valgustatud, ebameeldiv kontingent, metsloomad)</i>
	<i>Muu</i>		<i>Muu</i>
Puudub		Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähikümbruses rahul ligipääsuga teenuste tarbimiseks.	<i>Kümnepunktiskaala</i>
Puudub		Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu ligipääsuga teenuste tarbimiseks madalalt.	<i>Kümnepunktiskaala</i>
Puudub		Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähikümbruses rahul pangautomaatide / sularaha väljavõtmise teenuse olemasolu ja kättesaadavusega.	<i>Kümnepunktiskaala</i>
Puudub		Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähikümbruses rahul pakiautomaatide olemasolu ja kättesaadavusega.	<i>Kümnepunktiskaala</i>
Puudub		Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähikümbruses rahul esmatasandi arstiabi kättesaadavusega	<i>Kümnepunktiskaala</i>
Puudub		Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähikümbruses rahul haridusteenustega	<i>Kümnepunktiskaala</i>
Puudub		Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähikümbruses rahul lasteaia teenustega	<i>Kümnepunktiskaala</i>

Puudub		Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu pangaautomaatide / sularaha väljavõtmise teenuse olemasolu ja kättesaadavusega madalalt.	Vabavastus
Puudub		Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu pakiautomaatide olemasolu ja kättesaadavusega madalalt.	Vabavastus
Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu kultuursete (sh huvitegevus) vaba aja veetmise võimalustega madalalt.	Vabavastus	Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu kultuursete vaba aja veetmise võimalustega madalalt.	Vabavastus
Puudub		Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu esmatasandi arstiabi kättesaadavusega madalalt.	Vabavastus
Puudub		Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu haridusteenusega madalalt.	Vabavastus
Puudub		Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu lasteaiateenusega madalalt.	Vabavastus
Tunnen, et tänavavalgustus on piisav	Kümnepunktiskaala	Puudub	
Puudub		Teisi häirivad kogunemised avalikus ruumis	Kümnepunktiskaala

Täpsustavad märkused

Järgmiste küsimuste asukohta ankeedis muudeti, kuid küsimuse sõnastus ja vastusevariandid jäid endisele kujule:

Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul tänavate ja teede hooldamisega suvisel hooajal.
Palun hinnake, mil määral olete oma elukoha lähiümbruses rahul tänavate ja teede hooldamisega talvisel hooajal.
Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu tänavate ja teede hooldamisega suvisel hooajal madalalt.
Palun põhjendage soovi korral, miks hindasite rahulolu tänavate ja teede hooldamisega talvisel hooajal madalalt.